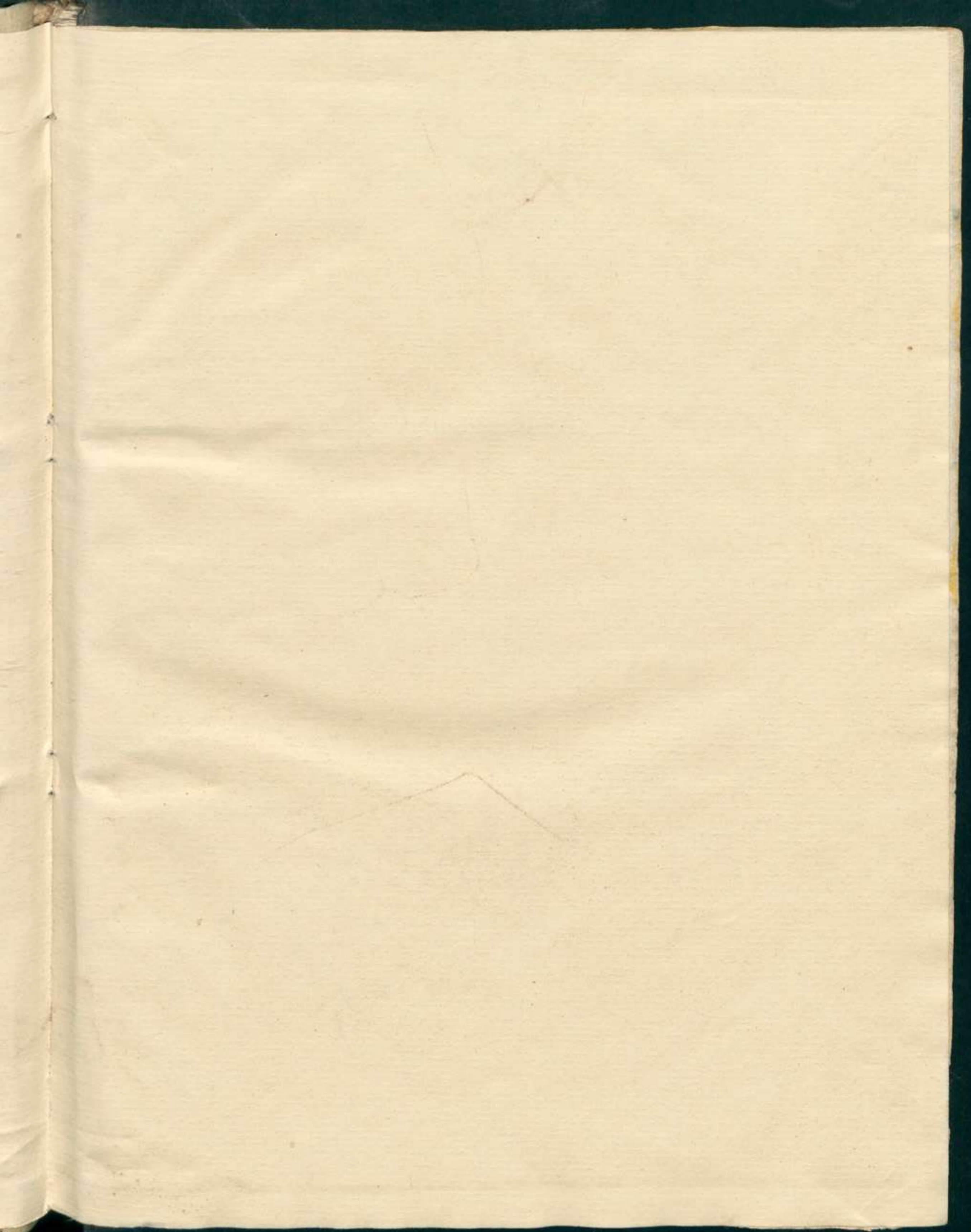

2. 1492 - Venice

BIBLIOTECA

Pere Marés Oriol

R. 478562

Faint, illegible text in the left column, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text in the right column, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Pastoralis sancti Gregorii pape.

Tabula pastoralis

Incipit tabula capitulorum libri
pastoralis sancti Gregorii pape.

Ne venire impiti ad magistreri
um audeant. **Cap. i.**

Ne locū regimīs subeāt q̄ viuēdo
n̄ pficiūt q̄ meditatōe didicerūt. **ii.**

De pōdere regimīs 7 q̄ adūsa q̄q̄
d̄spiciēda sint: p̄spa formidāda. **iii.**

Quod plerunq̄ occupatio regimīs
soliditatē dissipet mētis. **Cap. iiii.**

De his q̄ in regimine p̄desse exēplo
possunt virtutū: sed quietē propriā
sectando refūgiunt. **Cap. v.**

Qui hi qui pondus regimīs p̄ hu
militatē fugiunt tunc vere sunt hūi
lis d̄ditōis si nō reluctātur. **Cap. vi.**

Quod nōnunq̄ p̄dicatōis offm̄ nōnul
li laudabl̄ appetūt: 7 ad h̄ nōnulli
laudabiliter coacti p̄trahunt. **vii.**

De his q̄ p̄esse cupiūt 7 ad vsus sue
libidinis instrm̄ apostolici sermōis
arripiunt. **Cap. viii.**

Quod mens p̄esse volentiū plerūq̄
sibi ficta bonorum operū promissioe
blanditur. **Cap. ix.**

Qualiter quisq̄ ad regimen venire
debeat. **x.**

Qualiter quisq̄ ad regimen veni
re non debeat. **Cap. xi.**

Is q̄ ad regimē ordiate puenit q̄lez
se i ipso regie debeat exhibere. **xii.**

Ut rector semp̄ cogitatione sit mū
dus. **Cap. xiii.**

Ut rector semp̄ sit ordinatione p̄e
cipuus. **Cap. xiiii.**

Ut rector sit discretus in silētio: vti
lis in verbo. **Cap. xv.**

Ut rector sit singulis cōpassiōe p̄

rim̄ p̄ cūcti p̄teplatōe suspēsus. **xvi.**

Ut sit rector bñ agētibz p̄ hūilita
tē socius: 7 delinquentiū vitia p̄ celū
iusticie erectus. **Cap. xvii.**

Ut sit rector interiorū curā: in exte
riorū occupatōe nō minuēs: 7 exte
riorū p̄uidentiā: interiorū sollicitu
dine non derelinquens. **Cap. xviii.**

Ut rector solerter iungilet ne eū cu
pido placendi hōi pulset. **Cap. xix.**

Quod scire rector d̄z q̄z plerūq̄ vitia
virtutes esse mentiūtur. **Cap. xx.**

Que eē d̄z rectoris discretio corre
ctionis dissimulationis 7 mansue
tudinis. **Cap. xxi.**

Quod rector sacre legis meditati
onibus debeat eē intentus. **Cap. xxii.**

Quia debet esse diuersitas in arte
predicationis. **Cap. xxiii.**

Qualiter admonendi sunt viri ali
ter femine. **Cap. xxiiii.**

Qualiter admonendi sunt iuuenes
aliter senes. **Cap. xxv.**

Qualiter admonendi sunt inopes:
aliter locupletes. **Cap. xxvi.**

Qualiter admo. s. leti al̄ tristes. **xxvii.**

Qualiter admo. s. s̄bditi al̄ p̄lati. **xxviii.**

Qualiter admo. s. serui al̄ d̄ni. **xxix.**

Qualiter admonendi sunt sapien
tes: aliter hebetes. **Cap. xxx.**

Qualiter admonendi sunt impudē
tes: aliter verecundi. **Cap. xxxi.**

Qualiter admo. sunt p̄terui: aliter
pusillanimes. **Cap. xxxii.**

Qualiter admonendi sunt impariē
tes: aliter patientes. **Cap. xxxiii.**

Qualiter admonendi sunt beniuoli
aliter inuidi. **Cap. xxxiiii.**

De aliter admonendi sunt simplices
aliter impuri. — Cap. xxxv.
De aliter admonendi sunt incolu-
mes: aliter egri. — Cap. xxxvi.
De aliter admo. sunt q̄ flagella me-
tuunt ⁊ p̄pterea inocēter viuūt: alie
qui sic duruerūt: vt neq̄ p̄ flagella
corrigantur. — Cap. xxxvij.
De aliter admo. sunt nimis taciti:
aliter nimis loq̄ces. — Cap. xxxviij.
De aliter admon. sunt pigri: aliter
precipites. — Cap. xxxix.
De aliter admo. sunt mansueti: ali-
ter iracundi. — Cap. xl.
De aliter admo. sunt humiles: ali-
ter elati. — Cap. xli.
De aliter admo. sunt p̄tinaces: ali-
ter constantes. — Cap. xliij.
De aliter admo. sunt gule dediti: a-
liter abstinentes. — Cap. xliij.
De alz admo. sunt q̄ sua tribuūt ali-
ter q̄ aliēa rape p̄tendūt. — Ca. xliiij.
De alz ad. sunt qui nec aliena appe-
tūt: nec sua largiūtur: aliter qui sua
tribuūt ⁊ aliēa rape n̄ desistūt. — xlv.
De aliter admonendi sunt discor-
des: aliter pacati. — xlvj.
De aliter admo. sūt seiantes iurgia
aliter pacifici. — L. xlvij.
De alz ad. sūt q̄ sacre legis v̄ba nō
recte intelligūt: aliter q̄ recte quidē
intelligūt s̄ humilr̄ n̄ loquūt. — xlvij.
De alz ad. sunt q̄ cū p̄dicare valeāt
p̄e hūilitate timēt: aliter quos imp-
fectio vel etas p̄obibet ⁊ precipita-
tio impellit. — Cap. xlix.
De aliter admo. sūt q̄ nec q̄d t̄pali-
ter p̄speratur appetūt: aliter q̄ t̄pa-

lia cōcupiscūt: sed tamē laboribus
fatigantur. — Cap. l.
De aliter admo. sunt cōiugis obli-
gati: aliter liberi. — Cap. li.
De aliter admo. sunt p̄ctōrū carnis
cōsci: aliter ignari. — Cap. liij.
De alz admo. sūt qui p̄ctā deplorāt
operū: aliter q̄ cogitationū. — Ca. liij.
De aliter admo. sunt q̄ cōmissa plā-
gunt: nec t̄h deserūt: alz qui deserūt
nec tamē plangunt. — Cap. liiij.
De alz admo. sūt q̄ illicita q̄ faciunt
eniā laudāt: aliter q̄ accusant p̄aua
nec tamē deuitant. — Cap. lv.
De alz admo. sūt q̄ repētina cōcupi-
scētia superatur: aliter qui culpa ex
consilio ligatur. — Cap. lvi.
De alz admo. sūt: q̄ lz minima: crebro
t̄n illicita faciūt: alz q̄ se a p̄uis custo-
diūt: s̄z aliq̄n i ḡuib⁹ d̄mergūt. — lvij.
De alz admo sūt q̄ nec bona ichoāt
aliter q̄ inchoata nō p̄sumāt. — lvij.
De alz q̄ mala occulte agūt ⁊ bona
publice: alz q̄ bona abscondūt: ⁊ t̄n q̄
busdā factis publice: de se male opi-
nari permittunt. — Cap. lix.
De excitatōe multis adhibēda p̄tra-
rijs passionib⁹ laborantib⁹. — Ca. lx.
De excitatione vni adhibēda. — lxi.
De aliqua leuioza vitia relinquēda
sūt vt grauioza subtrahātur. — lxij.
De infirmis mentibus oīno nō de-
bent alta predicari. — Cap. lxij.
De ope p̄dicationis ⁊ voce. — lxiiij.
De actis oībus q̄liter p̄dicatoz ad
semetip̄m redeat: ne hunc vel vita:
vel p̄dicatio extollat. — Cap. lxxv.

Explicit tabula.

Prologus.

Incipit prologus pastoralis
sancti Gregorij pape.

Pastoralis cure me ponde-
ra fugere delitescendo vo-
luisse: benigna frater cha-
rissime atq; humillima in-
tentione reprehendis: q̄ ne quibusdā
leuia esse videatur: p̄ntis libri stillo
ex primo de eoz grauedie oē quod
penso: vt ⁊ hec q̄ vacat incaute non
expetat: ⁊ qui incaute expetit: ade-
ptus se esse pertimescat. Quadrip-
tita ꝛo disputatiōe liber iste distin-
guitur: vt ad lectoris sui animū or-
dinatis allegationibus quasi qui-
busdam passibus gradiatur. Nam
cum rex necessitas exposcit: p̄san-
dum valde est: ad culmē regiminis
q̄sq; qualiter veniat: atq; ad hoc ri-
te pueniēs qualiter viuat: ⁊ bene vi-
uens q̄liter doceat: ⁊ recte docens
infirmatē suā quotidie quāta psi-
deratione cognoscat: ne aut humili-
tas accessum fugiat: aut puentioni
vita ꝓtradicat: aut vitam doctrina
destituat: aut doctrine presumptio
extollat. Prius ergo appetitum ti-
mor temperet: post aut magisterium
q̄d a nō querente suscipiē vita cō-
medet. Ac deinde necesse est vt pa-
storis bonū quod viuēdo ostendit
⁊ loquēdo ꝓpagetur. Ad extremū
vero superest: vt p̄fecta queq; opera
psideratio proprie infirmitatis de-
primat: ne hec ante occulti arbitri
oculos tumor elationis extinguat.
Sed q̄ sunt pleriq; mihi in pitia

similes: qui dū; metiri se nesciūt: q̄
non didicerūt docere cōcupiscunt.
Qui p̄odus magisterij tāto leuius
estimāt: quāto vim magnitudinis
illius ignorant. Ab ipso libri huius
reprehēdantur exordio: vt q̄ indo-
cti ac precipites doctrine arcē tene-
re appetūt: precipitationis sue ausi-
bus in ipsa locutiōis nostre ianua
repellantur.

ExPLICIT PROLOGUS.

Incipit liber beati Gregorij pa-
pe: qui dicitur pastoralis.
Et primo ne imperiti ad magisterium
audeant venire.

Cap. i.

Ulla ars doce-
ri presumitur:
nisi interea prius
meditatione di-
scatur. Ab im-
pitis ergo pa-
storale magi-
sterium qua te-
meritate suscipitur: quando ars est
artium regimen animarum. Quis
autem cogitationum vulnera ocul-
tiora esse nesciat: vulneribus visce-
rum? Et tamen sepe qui nequaquam
spiritalia precepta cognouerunt: cor-
dis se medicos profiteri non me-
tuunt. Dumque pigmetorum vim ne-
sciunt: videri medici carnis non eru-
bescunt. Sed quia auctore deo ad
religionis reuerentiam: omne iam
presentis seculi culmen inclinatur:
sunt nonnulli qui intra sanctae eccl-
esiam per speciem regiminis: gloria
affectant honoris: videri doctores
appetunt: transcendere ceteros con-
cupiscunt: atque attestante veritate:
primas salutaciones in foro: primos
in cenis recubitus: primas in con-
uentibus cathedras querunt. Qui
susceptum cure pastoralis officium
ministrare digne tanto magis ne-
queunt: quanto ad humilitatis ma-
gisterium ex sola elatione peruene-

runt. Ipsa quippe in magisterio
lingua confunditur: quando aliud di-
scitur et aliud docetur. Quos contra
dominus per prophetam queritur
dicens. Ipsi regnauerunt et non ex-
me: principes extiterunt et non co-
gnoui. Ex se namque et non ex arbitrio
summi rectoris regnant: qui nullis
sulti virtutibus nequaquam diuinitus
vocati: sed sua cupidine accensi: cul-
men regiminis rapiunt: potius quam as-
sequantur. Quos tamen eternus iu-
dex et puebit et non cognoscit: quia
quos permittendo tolerat: profecto
per iudicium reprobationis igno-
rat. Unde ad se quibusdam et post
miracula venientibus dicit. Recede-
te a me operarii iniquitatis: nescio
qui estis. Pastorum imperitia voce
veritatis increpatur: cum per pro-
phetam dicitur. Ipsi pastores igno-
rauerunt intelligentiam. Quos rur-
sum dominus detestat dicens. Te-
nentes legem nescierunt me. Et ne-
sciri ergo se ab eis veritas queritur
et nescire se principatum nescientium
protestatur: quia profecto hi qui
ea que sunt domini nesciunt: a deo
nesciuntur: paulo attestante qui ait.
Si quis autem ignorat: ignorabitur.
Que nimirum pastorum sepe imperi-
tia: meritis congruit subditorum:
qui quamuis lumen scientie sua cul-
pa exigente non habeant: districto
tamen iudicio agitur: ut per eorum
ignorantiam hi et qui sequuntur offendat.
Ibidem namque in euangelio per semetipsum

A iij

veritas dicit. Si cecus ceco ducatum prebeat: ambo in foueam cadunt. Hinc psalmista non optantis ait: sed prophetatis ministerio denunciatur dicens. Obscurentur oculi eorum ne videant: et dorsum eorum semper incurua. Oculi quippe sunt qui in ipsa bonoris summi facie positi: providendi officium itineris suscipiunt. Quibus hi nimirum qui subsequenter inherere dorsa nominantur. Obscuratis ergo oculis dorsum flectitur: quia cum lumen scientie perdunt qui presunt: profecto ad portanda peccatorum onera curuantur qui sequuntur.

¶ De locum regimini subeant qui viuendo non perficiunt quae meditatio didicerunt. L. ij.

¶ Sunt nonnulli qui solerti cura precepta perscrutant: sed quae intelligendo penetrant: viuendo conculant. Repente docent quae non opere sed meditatione didicerunt: et quod verbis predicant moribus impugnant. Unde fit ut cum pastor per abrupta graditur: ad precipitium grex sequatur. Hinc namque dominus per prophetam contra contemptibilem pastorum scientiam querit dicens. Cum ipsi lipidissimam aquam biberetis: reliquam pedibus vestris turbabatis: et oves mee quae sculca ta pedibus vestris fuerant pascebantur: et quae pedes vestri turbauerant haec bibebant. Aquam quippe lipidissimam pastores bibunt: cum fluente veritatis recte intelligentes hauri

unt: sed eandem aquam pedibus perturbant: et sanctae meditationis studia male viuendo corrumpere: quam. scilicet. eorum turbatam pedibus oves bibunt: cum subiecti quique non sectantur verba quae audiunt: sed sola quae conspiciunt exempla prauitatis imitantur. Qui cum dicta sicutiunt quae per opera peruertuntur: quasi corruptis fontibus in potu lutum sumunt. Hinc quoque per prophetam scriptum est. Causa ruinae sacerdotes mali. Hinc rursum dominus per prophetam dicit. Facti sunt domui israel in offendiculum iniquitatis. Nemo quippe amplius in ecclesia nocet: quam qui peruersum se agens nomen vel ordinem sanctitatis habet. Delinquentem namque hunc redarguere nullus presumit: et in exemplum culpa vehementer extenditur: quoniam pro reuerentia ordinis peccator honoratur. Indigni autem quique tanti reatus potera fugerent: si veritatis sententiam sollicita cordis aure pensarent: quae ait. Qui scandalizauerit unum de pusillis istis qui in me credunt: expedit ei ut suspendatur molla asinaria in collo eius: et demergatur in profundum maris. Per mollam quippe asinariam secularis vite circuitus ac labor exprimitur: et per profundum maris extrema damnatio designatur. Qui ergo ad sanctitatis spem deductus vel verbo ceteros destruit: vel exemplo: melius profecto fuerat ut hunc ad mortem sub exterioribus

bitu terrena acta constringerent: quod
sacra officia in culpa ceteris imita-
bilem demonstrarent: quia nimirum
si solus caderet: hunc utcumque
tollebilior inferni pena cruciaret.

**Quantum sit pondus
regiminis.**

Cap. iij.

Et itaque breuiter diximus:
ut quantum sit pondus regi-
minis monstraremus: ne temerare
sacra regimina quisquis iis impar
est audeat: et per concupiscentiam
culminis ducatum suscipiat perdi-
tionis. Hinc etiam pie iacobus pro-
hibet dicens. Nolite plures magi-
stri effici fratres mei. Hic ipse dei ho-
minumque mediator regnum percipere vi-
tauit in terris: qui supernorum que spi-
rituum scientiam sensuumque transcen-
dens: ante secula regnat in celis. Scri-
ptum quippe est. Iesus dum cogno-
uisset quia venturi essent ut raperent
eum et facerent eum regem: fugit in
montem solus. Quis enim principari
hominibus tam sine culpa potuisset:
quod is qui hos nimirum regeret quod
ipse creauit? Sed quia nimirum
idcirco in carne appuit: ut non solum
nos per passionem redimeret: ve-
rum etiam per conuersationem do-
ceret: exemplum sequentibus pre-
bens rex fieri noluit: ad crucis ve-
ro patibulum sponte conuenit. Ob-
latam gloriam culminis fugit: et pe-
nam probrose mortis appetit: ut me-
bra eius videlicet discerent fauores
mundi fugere: et terrores minime

timere: pro veritate aduersa dilige-
re: prospera formidando declinare:
quia et ista sepe per timorem inquit-
nant: et illa per dolorem purgant.
In istis se animus extollit: in illis
autem etiam si quando se erexerit ster-
nitur. In istis sese homo obliuiscitur:
in illis vero ad sui memoriam nolens
etiam coactusque reuocatur. In istis
sepe et acta bona deperunt: in illis
autem longi quoque temporis admis-
sa terguntur. Nam plerumque aduer-
sitaris magisterio sub disciplina cor-
premitur: quod si ad regiminis culmen
eruperit: in elationem protinus visu
glorie permutatur. Sic saul qui in-
dignum se prius considerans fuge-
rat: mox ut regni gubernacula su-
scepit intumuit. Namque honorari
coram populo cupiens: dum repre-
hendi publice noluit: ipse qui in re-
gno se vnixerat scidit. Sic dauid au-
toris iudicio pene in cunctis actioni-
bus placens: mox ut pressiore ponde-
re caruit: in tumorem vulneris eru-
pit. Factusque est in morte vir crudeli-
ter rigidus: quod in appetitu femine e-
neruiter fluxus. Et qui malis ante no-
uerat pie perire: in bonorum necesse post
didicit sine obstaculo retractationis
anhelare. Prius quippe ferire depre-
hensum persecutorem noluit: et post cum
dano dissuadetis exercitus et deuo-
tum militem extirxit. Quem profecto ab ele-
ctorum numero culpa longius raperet: nisi
hunc adueniam flagella reuocassent.

De cura regiminis cor p diuersa
iiii

diuerberat. *Cap. quartum.*
 Epe suscepti cura regiminis
 cor per diuersa diuerberat: et
 ipse quisque iuenit ad singula dum
 confusa mente diuidit ad multa. Un-
 de quidam sapiens prouide prohibet dicens:
 Fili. Ne in multis sint actus tui: quia
 videlicet nequaquam plene in uniuscuius-
 que operis ratione colligitur: dum mens
 per diuersa peritur. Cumque foras per in-
 solentem curam trahit: a timoris in-
 timi soliditate vacuatur: et fit in ex-
 teriorum dispositione sollicita: et sui
 solummodo ignara: scit cogitare mul-
 ta se nesciens. Nam cum plus quam ne-
 cesse est: se exterioribus implicat quasi
 occupata in itinere obliuiscitur quo
 tendebat: ita ut a studio sue inquisi-
 tionis aliena: ne ipsa que patitur dan-
 na consideret: et per quanta deliquit
 ignoret. Neque enim peccare se cecchi-
 as credidit: cum venientibus ad se
 alienigenis: cellas aromatum ostē-
 dit: sed in damnatione secuturę pro-
 lis ex eo iram iudicis pertulit: quo
 se facere licenter existimauit. Sepe
 dum multa suppetunt: dumque agi
 possunt que subiecti: quia acta sunt
 admirantur in cogitatione animus
 se eleuat: et plene in se iram iudicis
 prouocat: quous foras per iniqua
 opera non erumpat. Intus quippe
 est qui iudicat: intus quod iudicatur.
 Quod ergo in corde delinquimus: la-
 tet homines quod apud nos agimus: sed
 tamen ipso iudice teste peccamus. Ne-
 que enim rex babilonie tunc reus de

elatione exiit: cum ad elationis ver-
 ba peruenit: quippe qui ore prophē-
 tico: et ante cum ab elatione tacuit
 sententiam reprobationis audiuit.
 Culpam namque perpetrare superbie
 iam ante deteriorat qui omnipotē-
 tem deum quem se offendisse reppit: cum
 cunctis sub se gentibus predicauit. Sed
 post hec successit sue potestatis ele-
 uatus dum magister fecisse se gau-
 det: cunctis prius in cogitatione se pre-
 tulit: et post ad hec tumidus dixit.
 Nonne hec est babilonia magna: quam
 ego edificavi in domum regni et in
 robur fortitudinis mee et in gloria
 decoris mei? Que videlicet vox illi
 us ire vindictam aperte pertulit: quam
 occulta elatio accendit. Nam distri-
 ctus iudex prius inuisibiliter vidit
 quod post publice feriendo reprehēdit
 Unde et irrationabile hunc animal
 vertit: ab humana societate separa-
 uit: agri bestiis mutata mente iun-
 xit: ut districto iustoque iudicio ho-
 mo quoque esse perderet: quod magnus
 se ultra homines existimasset. Hec
 itaque proferentes non potestatem
 reprehendimus: sed ab appetitu il-
 lius cordis infirmitate munimus:
 ne imperfecti quique culmen arripe-
 re regiminis audeant: et qui in pla-
 nis stantes titubant: in precipitio
 pedem ponant.

De his qui in regimine prodesse
 exemplo possunt: sed quietem pro-
 pria sectando refugiunt. Ca. v.

Am sunt nonnulli qui eximia

virtutum dona percipiunt: et per exercitationem ceterorum in magnis muneribus exaltantur: qui studio castitatis mundi: abstinentie robore validi: doctrine dapibus referti: patientie longanimitate humiles: auctoritatis fortitudine erecti: pietatis gratia benigni: iustitie seueritate districti sunt. Qui nimirum culmen regiminis si vocati suscipere renuunt: ipsa sibi plerumque dona adiungunt: que non pro se tantummodo: sed et pro alijs accipiunt. Cumque sua et non aliorum lucra cogitant: ipsis se que priuatim habere appetunt: bonis priuant. Hinc namque ad discipulos veritas dicit. Non potest ciuitas abscondi super montem posita: neque accendunt lucernam et ponunt eam sub modio sed super candelabrum: ut luceat omnibus qui in domo sunt. Hinc petro ait. Symon iohannis amas me? Qui cum protinus se amare respondisset audiuit. Si diligis me pasce oues meas. Si ergo dilectionis est testimonium cura pastoris: quisquis virtutibus pollens: greges dei renuit pascere: pastorem summum conuincitur non amare. Hinc paulus dicit. Si christus pro omnibus mortuus est: ergo omnes mortui sunt: et si christus pro omnibus mortuus est: superest ut qui viuunt iam non sibi viuunt: sed ei qui pro ipsis mortuus est: et resurrexit. Hinc per moysen precipitur: ut uxorem fratris sine filijs de-

functi: superstes frater accipiat: atque ad nomen fratris filium gignat. Quam si accipe forte reuerit huic in faciem mulier spuat: unumque ei pedem discalciet: cuiusque hitaculum domum discalciami vocet. Frater quippe defunctus ille est: qui post resurrectionis gloriam apparens dixit. Ite nunciate fratribus meis. Qui quasi sine filiis obiit quia adhuc electorum suorum numerum non impleuit. Huius. scilicet uxorem superstes frater sortiri precipitur: quia dignum profecto est ut cura sancte ecclesie ei qui hanc bene regere preualet imponatur. Cui nolenti in faciem mulier expuit: quod quisquis ex muneribus que accipit prodesse alijs non curat: bonis quoque eius sancta ecclesia exprobrans: ei quasi in faciem saliuam iactat. Cui ex uno pede calciamentum tollitur: ut discalciami domus vocetur. Scriptum quippe est: calciami pedes in preparationem euangelij pacis. Si ergo ut nostram: sic curas proximi gerimus: utrumque pedem per calciamentum munimus. Qui vero suam cogitans utilitatem proximorum negligit: quasi unius pedis calciamentum cum dedecore amittit. Sunt itaque nonnulli qui magis ut diximus muneribus ditati: dum solius contemplationis studiis inardescunt parere utilitati proximorum in predicatione refugiunt: secretum quietis diligunt: secessum speculationis petunt. De quibus si districte iudicentur

ex tantis proculdubio rei sunt: quā
tis prodesse venientes ad publicū
potuerunt. Quia enim mente is qui
proximis pfuturus enitesceret vti-
litati ceterorum secretum preponit
suū: quādo ipse summi patris vni-
genitus vt multis prodesset de sinu
pātis egressus est ad publicū nām?

Quibī qui per humilitatem pō-
dus regiminis fugiunt: tunc vere
humiles sunt: cum diuinis iudicijs
non reluctant. **Cap. vi.**

Esunt nonnulli qui ex sola
humilitate refugiunt: ne eis
quibus se impares existimant pre-
feratur. Quorum profecto humili-
tas si ceteris quoq; virtutibus cin-
gatur: tūc ante dei oculos verax ē:
cum ad respuendum hoc qd subire
precipitur pertinax non est. Neq;
enim vere est humilis qui supni nu-
tus arbitrium vt debeat pcesse in-
telligit: et tamē pcesse contempnit.
Sed diuinis dispositionibus sub-
ditus atq; a vitio obstinationis ali-
enus: cum sibi regiminis culmē im-
peratur: si iam donis preuentus est
quibus et alijs profit: et ex corde de-
bet fugere et iuitus obedire. **Q**

nōnunq; predicationis offm et nō-
nulli laudabiliter appetūt. **Cap. vii.**

Tamuis nonnunq; predica-
tionis officium et nonnulli lau-
dabiliter appetūt: et ad hoc nōnul-
li laudabiliter coacti pertrahuntur.
Quod liq; de agnoscimus si duorū

pphetarum facta pēsamus: quorū
vnus ad pdicādū vt mitti debuisset
spōte se pbuit: quo tamē aliter pge-
re cū pauore recusauit. Esaias q; p-
pe domino querēū quē mitteret: vl-
tro se obtulit dicēs. Ecce ego: mitte
me. Jeremias autē mittit: et tamen
ne mitti debeat humiliter reluctat
dicens. **A A A.** domine deus: ecce
nescio loqui q; puer ego sum. Ne-
pe ab vtrīq; exterius diuersa vox
pdijt: sed a diuerso fonte dilectōis
non emanauit. Duo q; ppe sunt pre-
cepta charitatis dei videlicet amor
et pximi. Per actiuā igitur vitā p-
desse proximis cupiens esaias offi-
cium predicationis appetijt: p cō-
tēplatiuā vero ieremias amori con-
ditoris sedule inherere desiderās:
ne mitti ad predicandum debeat cō-
tradict. Quod ergo laudabiliter al-
ter appetit: hoc laudabiliter alter
expauit. Iste ne tacite cōtemplatio-
nis lucra loquendo pderet: ille autē
ne damna studiosi opis tacēdo sen-
tiret. Sed hoc in vtrīq; est subri-
lius intuēdū: q; et is qui recusauit
plene nō restitit: et is qui mitti volu-
it: ante se per altaris calculum pur-
gatum vidit: ne aut non purgatus
adire quisq; sacra mysteria audeat
aut quē supna gratia elegit sub hu-
militatis specie superbe cōtradicat.
Quia igitur valde difficile est pur-
gatum se q;libet posse cognoscere:
predicationis officium tutius dedi-

natur. Ne tamen declinari ut diximus pertinaciter debet: cum ad suscipiendum hoc superna voluntas agnoscitur. Quod moyses utriusque miro opere expluit: qui preesse tantae multitudini noluit et obediuit. Superbus enim fortasse esset si ducatum plebis innumere sine trepidatione susciperet: et rursus superbus existeret si auctoris impio obedire recusaret. Utrobique ergo humilis: utrobique subiectus: et preesse populis semetipsum metiendo noluit: et tamen de imperatoris viribus presumendo consensit. Hinc ergo quaeque percipientes colligant: cum quanta culpa ex appetitu proprio ceteris preferiri non metunt: si sancti viri plebium ducatum suscipere deo etiam iubente timuerunt. Quod moyses suadente domino trepidat et infirmus quisquam ut honoris onus percipiat anhelat. Et qui ad casum valde purgetur ex propriis: humerum libenter opprimendus ponderibus submittit alienis. Que egit ferre non valet: et auget quod portet.

De his qui preesse concupiscunt. *Cap. viij.*

Utrumque vero qui preesse concupiscunt ad usum sue libidinis instrumentum apostolici sermonis arripiunt quo ait. Si quis episcopatum desiderat: bonum opus desiderat. Qui tamen landans desiderium: in pauore vertit protinus quod

laudauit: cum repente subiungit. Oportet episcopum irreprehensibilem esse. Eumque virtutum necessaria sequenter enumerat: que sit irreprehensibilitas ipsa manifestat. Et fauet ergo desiderio: et terret ex precepto. Ac si apte dicat. Laudo quod queritis: sed prius discite quod gratis: ne dum vosmetipsos metiri negligitis: tanto sedio vestra irreprehensibilitas appareat: quanto et a cunctis conspicitur in honoris arce festinat. Magnus enim regendi artifex fauoribus impellit: terroribus retrahit: ut auditores suos et descripto irreprehensibilitatis culmine restringat a superbia: et officium laudando quod queritur componat ad vitam. Quis notandum quod illo in tempore dicit: quo quisquis plebibus preerat: primus ad martyrii tormenta ducebatur. Tunc ergo fuit laudabile episcopatum querere: quando per eum: vnumquemque dubium non erat: ad supplicia grauiora peruenire. Unde ipsum quoque episcopatus officium boni operis expressione diffinitur: cum dicitur. Bonum opus desiderat. Ipse ergo sibi testis est quia episcopatum non desiderat: qui non per hoc quod appetit: boni operis ministerium sed honoris gloriam querit. Sacrum quippe officium non solum non diligit omnino: sed nescit: qui ad culmen regiminis anhelans: in occulta

in meditatione cogitationis ceterorum
subiectione pascit laude propria leta-
tur: ad honores eorum eleuat: rex af-
fluentiū abundantia exaltat. Quādiu
ergo lucrū queritur sub eius honoris
specie: quo mundi destrui lucra de-
buerant. Cum mens humilitatis
culmen arripere ad elationem co-
gitat: quod foris appetit itus im-
mutat.

Quis mens preesse volentiū plerūq;
sibi ficta bonorum operum promif-
sione blāditur. Cap. ix.

Ed plerūq; hi qui subire ma-
gisterium pastorale cupiunt:
nōnulla quoq; bona opa animo p-
ponunt. Et quis hoc elationis in-
tentione appetat: opaturos tamen
se magna ptractant. Fitq; vt aliud
intus intentio supprimat: aliud tra-
ctantis animo superficies cogitatio-
nis ostendat. Nam sepe mēs de se
ipsa mētē: et fingit se de bono ope
amare quod nō amat: de mundi autē
gloria nō amare quod amat. Que p-
cipari appetens: fit ad hoc pauida
anteq; perueniat: audax cū puene-
rit. Tendens enim ne nō perueni-
at trepidat: sed repente perueniens
iure sibi hoc debitum ad quod puenit
putat. Cumq; pcepti principatus
officio pfrui seculariter cepit: liben-
ter obliuiscitur quicquid religiose cogi-
tauit. Vñ necesse est vt cū cogitatio
extra vsum ducitur: p̄tinus mētis
oculus ad opera trāfacta reuocet.

Ac p̄set quisq; quod subiectus egit:
et repente cognoscit si p̄latus bo-
na agere quod proposuerat facit. Quia
nequaquā valet in culmine positus hu-
militatem discere: qui in imis posi-
tus sup̄bire non desijt: nescit laudē
cum sup̄petit fugere: qui ad hāc di-
dicit cum deesset anbelare. Nequa-
quā vincere auaritiā potest: quādo
ad multorum sustentationē rēdit:
is cui sufficere propria nec soli pot-
erunt. Ex ante ergo acta vita se quis-
q; inueniat: ne in appetitu culminis
se imago cogitationis illudat. Quā-
uis plerūq; in occupatione regi-
minis: ipse quoq; boni opis v̄sus p-
ditur: quod in tranquillitate tenebat: quod
quieto mari recte nauē etiam ip̄er-
tus nauta dirigit: turbato autē tem-
pestatis fluctibus: etiā peritus nau-
ta se confundit. Quid nāq; est pote-
stas culminis nisi tempestas men-
tis? In quā semp̄ cogitationū p̄cellis
navis cordis quatitur: huc illucq;
incessanter impellitur: vt p̄ repenti-
nos excessus oris et opis: quasi per
obuiantia saxa fragatur. Inter hec
itaq; quod sequēdū ē? Quid tenēdū
nisi vt virtutibus pollens coactus
ad regimē veniat: virtutibus vacu-
us nec coactus accedat? Ille si omni-
no renitit: caueat ne acceptā pecu-
niam in sudario ligans: de eius oc-
cultatione iudicetur. Pecuniam quod
pe in sudario ligare est: p̄cepta dona
sub ocio lēti torporis abscondere. At

cōtra iste cum regniē suscipit: attē
dat ne p' exemplū p'raui operis pha
riseoz moze ad ingressum regni tē
dentibus obstaculū fiat: quia iuxta
magistri vocem: nec ipsi intrāt nec
alios intrare permittūt. Cui cōside
randū quoq; est: qz cū causam po
puli elect' p'ul suscipit: qsi ad egruz
medicus accedit. Si ergo adhuc i
eius corpore passiones viuūt: qua
p'sumptione p'cusso mederi p'perat
qui in facie vulnus portat?

Qualis quisq; ad regimen veni
re debeat. Cap. x.

Ue igit' ille modis omnibus
debet ad exemplū viuēdi pro
trahi: qui cūctis carnis passionib'
moriēs: iaz spūaliter viuūt: qui pro
spera m'fidi postposuit: q nulla ad
uersa p'imescit: q sola interna desi
derat: cuius intētionī bene cōgru
ens nō oīno p' imbecillitatē corpus
nec valde p' cōtumeliā repugnat
spūs: qui ad aliena cōcupiscēda nō
ducit: sed p'pria largit': qui p' pie
tatis viscera citius ad ignoscendū
ducit: sed nunq' plusq' deceat igno
scens ab arce rectitudinis inclināt:
qui nulla illicita p'petrat: sed perpe
trata ab alijs vt p'pria deplorat: q
ex affectu cordis aliene infirmitati
compatitur: sicq; in bonis p'oximi
sicut in suis p'fectibus letatur: qui
ita se imitabilē ceteris in cūctis que
sagit insinuat: vt iter eos nō habeat
saltez qd de transactis erubescat: q
sic studet viuere: vt p'rimozū quo

q; corda arētia doctrine valeat fluē
tis irrigare: qui z experimēto iam
didicit qd obuinere a domino q po
poscerit possit. Cui p' affectus vocē
iam quasi spūaliter dicitur. Adhuc
loquēte te dicā Ecce adsum. Si enī
fortasse quis veniat: vt p' se ad iter
cedendū nos apud potentē quēpiā
viruz qui sibi iratus: nobis vero est
est incognit' ducat: p'rius respon
demus. Ad intercedēdū venire nō
possum; quia familiaritatis eius no
ticiam non habeo. Si ergo homo
apud hominē de quo minime p'su
mit: fieri intercessor erubescit: qua
mēte apud deum intercessoris locū
p' populo arripit: qui familiarez se
eius grē esse p' vite meritū nesciūt:
Aut quō ab eo alijs veniāz postu
lat: qui vtrum sibi sit placatus igno
rat: Qua in re est adhuc aliud soli
citi' formidandū: ne q placare irāz
posse credit: hanc ipse ex proprio
reatu mereat. Cuncti enī liqdo no
uimus: quia cuz is qui displicet ad
interpellandū mittit: irati animus
ad d'eriora prouocatur. Qui ergo
adhuc desiderijs terrenis astringi
tur: caueat ne districti iram iudicis
gravius accendens duz loco glorie
delectat: fiat subditis auz ruine.
Solerter ergo se vnusq; metia
tur: ne locū regiminis assumere au
deat: si adhuc in se vitium dānabi
liter regnat. Ne is quē crimen de
p'rauat propriū: intercessor fieri ap
petat pro culpis aliorum.

Prima pars pastoralis.

Qualis quisque ad regimen venire non debeat.

Cap. xi.

Inc etenim superna voce ad moysen dicitur. Loquere ad aaron. Homo de semine tuo per familias: qui habuerit maculam: non offerat panem deo suo: nec accedat ad ministerium eius. Ubi et repente subiungitur. Si cecus fuerit: si claudus: si vel paruo vel grandi vel torto naso: si fracto pede: si manu: si gibbus: si lippus: si albuginem habens in oculo: si iugem scabiem: si impetiginem in corpore: vel poderosus. Ecce quippe est qui supernae lumen intelligentie vel contemplationis ignorat: qui presentis vite tenebris pressus: dum venturam lucem: nequaquam diligendo conspiciat: quo gressus operis porrigat nescit. Huic etenim prophetante anna dicitur. Pedes sanctorum suorum seruabit: et impij in tenebris conticescent. Claudus vero est qui quidem quo pergere debet aspiciat: sed per infirmitatem mentis vite viam perfecte non valet tenere quam videt: quia ad virtutis statum dum fluxa consuetudo non erigitur quo desiderio innittit: illuc gressus operis efficaciter consequuntur. Huic etenim paulus dicit. Remissas manus et dissoluta genua erigite: et gressus rectos facite pedibus vestris: ut non claudicans quis erret: magis autem sanetur. Paruo autem na-

so est: qui ad tenendam mensuram discretionis idoneus non est. Nasus quippe odores fetoresque discernimus. Recte ergo per nasum discretio exprimitur per quam virtutes eligimus: delicta reprobamus. Unde et in laude sponse dicitur. Nasus tuus sicut turris que est in libano. Quia nimirum sancta ecclesia que ex causis singulis temptamenta prodeant: per discretionem conspiciat: et ventura vitiorum bella ex alto deprehendit. Sed sunt nonnulli qui dum se estimari hebetes nolunt: sepe se in quibusdam inquisitionibus plusquam necesse est exercentes: ex nimia subtilitate falluntur. Unde hic quoque subditur: vel grandi et torto naso. Nasus etenim grandis et tortus est: discretionis subtilitas immoderata: que dum plusquam decet excreuerit: actionis sue rectitudinem ipsa confundit. Fracto autem pede vel manu est: qui viam dei pergere omnino non valet: atque a bonis actibus funditus exors vacat: quatenus hec non ut claudus saltem cum infirmitate teneat: sed ab his omnimodo alienus existat.

Gibbus vero est: quem terrene sollicitudinis pondus deprimit: ne unquam ad superna respiciat: sed solis his que in infimis calcant intendat. Qui et si quando aliquid ex bono patrie celestis audierit: ad hoc nimirum puerse consuetudinis pon-

dere pregrauatus: cordis faciē nō
 attollit: quia cogitationis statū eri-
 gere nō valet: quē terrene vltus sol-
 licitudinis curuuz tenet. Ex eorum
 q̄ppe specie psalmista dicit. Incur-
 uatus sum ⁊ humiliatus sum vsq̄
 quaq̄. Quozū culpā p̄ semetipsam
 veritas reprobas ait. Semen autē
 q̄ cecidit in spinis: hi sunt qui au-
 dierunt verbū: ⁊ a sollicitudinibus
 ⁊ diuitijs ⁊ voluptatibus vite eun-
 tes suffocātur: ⁊ nō referūt fructū.
 Lippus vero est cuius quidē inge-
 niū ad cogitationē veritatis emi-
 rat: sed tñ hoc carnalia opa obscu-
 rant. In lippis quippe oculis pupil-
 le sane sunt: s̄ humore defluētī īfir-
 mitate palpebre grossescūt. Quozū
 quia infusione crebra atterit: etiā
 acies sane pupille viciatur. Et sunt
 nōnulli quozū sensum carnalis vite
 operatio sauiat: qui videre recta p̄
 ingeniū poterant subtiliter: sed viu
 prauozū actuum calligāt. Lippus
 itaq̄ est cui⁹ sensus natura exacuit:
 sed uersationis prauitas pfundit.
 Eui bene p̄ angelū dicitur. Solirio
 inunge oculos tuos vt videas. Soli-
 rio quippe inungimus oculos vt
 videamus: cum ad cognoscendam
 veri luminis claritatē: intellect⁹ no-
 stri aciem medicamine bone opera-
 tionis adiuvamus. Albuginē ve-
 ro habet in oculo qui veritatis lucē
 videre nō sinitur: quia arrogātia sa-
 pientie sue seu iusticie cecat. Pupil-

la nāq̄ oculi nigra videt: albuginē
 vero tolerans nihil videt. Quia vi-
 delicet sensus humane cogitatiois
 si stultū peccatozēq̄ se intelligit: co-
 gitationem intime claritatis appze-
 hendit. Si autem candorem iusti-
 cie seu sapientie sibi tribuit: se a luce
 superne cogitationis excludit. Et
 eo claritatem veri luminis non pe-
 netrat: quo se apud se per arrogan-
 tiam exaltat. Sicut de quibusdam
 dicitur. Dicentes enim se esse sapiē-
 res stulti facti sunt. Yugem vero
 scabiem habet: cui carnalis petu-
 lantia sine cessatione dominat. In
 scabie etenim feruoz visceruz ad cu-
 tem trahitur: per quā luxuria recte
 designatur: quia si cordis tempta-
 tio vsq̄ ad operationez prosilit ni-
 mirum feruoz intimus vsq̄ ad cu-
 tis scabiem prozumpit: ⁊ foris cor-
 pus sauiat. Quia dum in cogita-
 tione voluptas nō reprimitur: etiā
 in actione dominatur. Quaz enim
 cutis pruruginem paulus curabat
 abstergere: cum dicebat. Tempta-
 tio nos non apprehendat nisi hu-
 mana. Ac si aperte diceret. huma-
 num quidē est in corde temptatio-
 nem perpeni: demoniacuz vero est:
 temptationis certamine ⁊ in opera-
 tione superari. Impetiginē quo-
 q̄ habet in corpe quisquis auari-
 tia vastatur in mēte: que si in par-
 uis nō cōpescitur nimirū sine mēsu-
 ra dilatat. Impetigo q̄ppe corpus

Secunda pars pastoralis

sine dolore occupat: et absque occupati tedio excresecens: membrorum decorem fedat. Quia et auaritia capti animi dum quasi delectat exulcerat: et dum adipiscenda quaeque cogitationi obijcit: ad inimicitiam accedit: et dolore in vulnere non facit: quia estuanti animo ex culpa: abundantiam permittit. Sed decorem membrorum perditur: quia aliarum quoque virtutum per hanc pulchritudo deprauatur: et quasi totum corpus erupat: quia per vniuersa vitia animi supplantat. Paulo attestante qui ait. Radix omnium malorum est cupiditas. Ponderosius vero est quam turpitudinem non exercet ope: sed tamen ab hac cogitatione continua: sine moderamine grauat in mente. Qui nequaquam quidem usque ad opus nephandum rapitur: sed eius animus voluptate luxurie: sine villo repugnationis stimulo delectatur. Vitium quippe est potestatis: cum humor viscerum ad virilia labitur: quam perfecto cum molestia dedecoris intumescunt. Ponderosus igitur est: qui totis cogitationibus ad lasciuiam defluens: pondus turpitudinis gestat in corde: et quis praua non exerceat ope: tamen ab his non eleuatur mente: nec ad vsum boni operis in apto valet assurgere: quia grauat hunc in abditis pondus turpe. Quisquis ergo quilibet horum vitio subigitur: panes domino offerre prohibetur: ne perfecto diluere aliena delicta non valeat is quem adhuc propria deuastant.

Quia igitur paucis ad pastorale magisterium dignus qualiter veniat: atque hoc indignus qualiter prime-scat ostendimus. Nunc is qui ad illud digne puenit: in eo viuere qualiter debeat demonstramus.

Explicit prima pars libri. Incipit secunda. Is qui ad regimen ordinate puenit qualiter se in ipso regimine debeat exhibere. Cap. xii.

Antequam debet actionem populi actio transcendere presulis quantum distare solet a grege vita pastoris. Oportet namque ut metiri sollicitate studeat: quanta tenere rectitudinis necessitate costringitur: sub cuius estimatione populus grex vocat. Sit ergo necesse est cogitatione mundus: actio precipuus: discretus in silentio: utilis in verbo: singulis compassione proximus: praecunctis contemplatione suspensus: bene agentibus per humilitatem socius: contra delinquentium vitia per celum iusticie erectus: internorum curam in exteriorum occupatione non minuens: exteriorum prudentiam in interiorum sollicitudine non relinquens. Sed hec que breuiter enumerando perstrinximus: paulo latius explicando disseramus.

Ut rector semper sit cogitatione mundus. Cap. xiii.

Rector semper cogitatione sit mundus: quatenus nulla hunc immunditia polluat: quam hoc suscepit officium: ut in alienis quoque cordibus

pollutionis maculas tergat. Quia
 necesse est vt esse mūda studeat ma-
 nus: q̄ diluere sordes curat: ne ta-
 cta queq; deterius inquinet: si sor-
 dida in se lutū tenet. Hinc nāq; p̄ p̄
 p̄betā dicitur. Quidamini q̄ fert
 vasa dñi. Vasa etenim dñi ferūt: q̄ p̄
 ximozū aias ad eterna sacraria per-
 ducēdas in sue p̄uersatiōis fide su-
 scipiūt. Apud semetip̄sos ergo quā-
 tum debeāt mūdari cōspiciāt: q̄ ad
 eternitatē tēplū vasa viuētia in sinu
 p̄prie sponsiōis portāt. Hinc voce
 diuina p̄cipit vt in aarō pectore ra-
 tionale iudiciū vittis ligātibz im-
 mat: q̄tenus sacerdotale cor neq̄
 q̄ cogitationes fluxe possideāt: s;̄
 ratio sola cōstringat. Nec idiscretū
 quid vel iutile cogitet: q̄ ad exēplū
 alijs p̄stitur ex grauitate vite semp
 debet ostēdere quātū in pectore ra-
 tionē portet. In q̄ etiā rationali vi-
 gilāter adiūgitur: vt duodeci noia
 patriarcharū describātur. Ascrip-
 tos etenim p̄res semp i pectore: ferre
 est antiq̄rū vitā sine intermissiōe co-
 gitare. Nā tūc sacerdos irrephēsi-
 biliter gradit: cū exēpla p̄cedētū
 patrū indefinēter intuet: cū sancto-
 rū vestigia sine cessatiōe cōsiderat:
 z cogitationes illicitas deprimit:
 ne extra ordis limitē opis pedē tē-
 dat. Quod bene z rationale iudiciū
 vocat: q̄z debet bona malaq; subti-
 li rector examine discernere: z q̄ vel
 q̄bus: q̄n vel qualiter p̄gruāt studi-
 ose cogitare: nihilq; p̄p̄riū q̄rere:

sed sua cōmoda p̄p̄iquoz bona de-
 putare. Unde illic scriptū ē. Dones
 autē in rationali iudiciū doctrinā z
 v̄ritatem: q̄ erunt in pectore aaron:
 quādo ingreditur corā domino: z
 gestabit iudiciū filiozū israel in pe-
 ctore suo in p̄spectu domini semp.
 Sacerdoti quippe iudiciū filiozū
 israel i pectore corā dño in p̄spectu
 gestare: ē subiectoz causas p̄ sola
 interni iudicis intētiōe discutere.
 Ut nil se ei humanitatis admisce-
 at: in hoc quod diuina positus vice
 disp̄sat: nec correctiōis studia pri-
 uatus dolor exasperet. Cumq; cōtra
 aliena vitia emulatoz ostēditur que
 sua sunt exētur: ne tranq̄llitatē iu-
 diciū: aut latēs inuidia maculet: aut
 p̄ceps ira p̄turbet. Sed dū cōside-
 ratur terror eius qui super omnia
 presidet: videlicet iudicis itimi: nō
 sine magno timore regantur subie-
 cti. Qui nimirū timor dū mentē re-
 ctoris humiliat: purgat: ne hāc aut
 p̄sumptio sp̄ritus eleuet: aut car-
 nis delectatio inquinet: aut p̄ terre-
 narum rerum cupidinem importu-
 nitas pollute cogitatiois obscuret.
 Que tamen non pulsare animum
 rectoris neq̄unt: sed festina necesse
 ē vt repugnatiōe vincatur: ne viciū
 quod p̄ suggestiōe tēptat molitie
 delectatiōis subigat. Cūq; h̄ ab aīo
 tarde repellit mucrōe cōsensus oc-
 cidat. Ut rector sit semp opatio-
 ne p̄cipuus. Cap. xiiij.
 It rector opatione p̄cipu?
 B

Secunda pars pastoralis

vt vite viā subditis bene viuēdo de
nunciet: z grex q̄ pastoris vocē mo
resq; loquitur p̄ exēpla melius q̄ p̄
verba gradiatur. Qui enī neces
sitate loci sui exigit summa dicere:
hac eadē necessitate cōpellit summa
mōstrare. Illa nāq; vox libētī au
ditoꝝ cor penetrat: quā dicētis vi
ta cōmēdat: qui q̄d loquēdo ipat:
ostēdēdo adiuvat vt fiat. Hic enī p̄
pphetā dicit. Sup mōtē excelsuz
ascēde tu q̄ euāgelicas sio: vt videli
cet q̄ celesti p̄dicatiōe vtitur: ima iā
terrenoz opuz deserēs: in rex cul
mie stare videat. Tātoq; facili⁹ sub
ditos ad meliora bona ptrahat: q̄n
to p̄ vite meritū de supnis clamat.

Hic diuina lege armū sacerdos
i sacrificiū z dextrū accipit z sepa
tū vt nō solū sit ei⁹ opatio utilis: s;
ēt singularis. Nec inter malos tū
modo q̄ recta sunt faciat: sed bñ q̄s
opantes subditos sicut honore oz
dinis supat: ita ē virtutū more trā
scēdat. Cui in esu q̄q; pectusculū cū
armo tribuit: vt quod de sacrificio
p̄cipit summere: hoc de semetipso
discat imolare: z nō solū pectore q̄
recta sunt cogitet: sed spectatores q̄
q; suos ad sublimia armo opis iui
tet. Nulla p̄spa p̄ntis vite appetat
nulla aduersa p̄timeat. Blādīm
ta etenī mūdi respectu itimo terroz
despiciat: terrores autē p̄siderato in
terne dulcedinis blādīmēto p̄tēnat
Unde supne q̄q; vocis ipio i vtro
q; humero sacerdos velamie super

humerali astringitur: vt p̄tra adū
sa z p̄spa virtutuz semp ornamento
muniat: q̄tenus iuxta vocē pauli:
p̄ arma iusticie a d̄xtris z a sinistris
gradiēs: cū ad sola q̄ interiora sunt
nitit: i nullo delectatiōis ifim e late
re flectat: nō hūc p̄spa eleuet: non
adūsa pturbēt: nō blāda vsq; ad vo
luptatē d̄mulceat: nec aspa vsq; ad
despationē p̄māt: vt dū null⁹ passi
omib⁹ mētis humiliat itētione: quā
ta i vtroq; humero suphumeralis
pulchritudie tegat oñdat. Quod
recte ē sup hūerale ex auro iacinto
purp a bis tincto cocco z torta bisso
fieri p̄cipit: vt q̄nta sacerdos dare
scere virtutū diuinitate debeat demō
stretur. In sacerdotē q̄ppe hitū
ante omia aux fulget: vt in eo intel
lectus sapie p̄ncipaliter emicet. Cui
iacictus q̄ ereo colore resplēdet ad
iūgit: vt p̄ omē quod itelligēdo pe
netrat: nō ad fauorem ifimos: s; ad
amorē celestiu surgat: ne dū suis i
cant laudib⁹ capit: ipso ē virtutis
intellectu vacuet. Auro q̄ppe atq;
iacicto purpura p̄miscet: vt vsq; sa
cerdotale cor cum summa q̄ p̄dicat
spectat i semetipso ē suggestiōes vi
tiorum rep̄mat eisq; velut ex regia
ptate p̄radicat: q̄tenus nobilitatez
semp itime regeneratiōis aspiciat: z
celestis regni sibi hitū i oibus defē
dat. De hac enī nobilitate sp̄s p̄ pe
trū dicit. Vos estis genus electū:
regale sacerdotiū. De hac ē potesta
te q̄ vitia subigim⁹ ioh̄is voce robo

ramur cum dicit. Quotq̄ aut̄ receperūt eū dedit eis patrē filios dei fieri. Hāc enī dignitatē fortitudinis psalmista cōsiderās ait. Mihi aut̄ nimis honorificati sūt amici tui deus: nimis p̄fortat⁹ est principatus eoz. Quia nimirū scōzū mēs p̄cipaliter ī summis erigit: cū exteri us abiecta p̄peti cernūtur. Auro at̄ iacincto ac purpure bis tictus cocco adiūgit: vt ante iterni oculos iudicis: omnia v̄tutū bona ex charitate decorētur. Et cūcta q̄ corā hōibus rutilāt: hic ī p̄spectu intimi arbitri flāma intimi amoris accēdat. Que scilicet caritas qz dñm simul z p̄ximū diligit: q̄si ex duplici tictura fulgescit. Qui iḡ sic ad auctoris spēm anelat p̄rimoz curaz negligat: vel sic p̄rimoz curā exeq̄tur vt diuino amore torpescat q̄a vnum hoz qd̄libz negligat: in sup̄humeralis ornamēto h̄e coccus bis tinctum nescit. Sz cū mēs ad p̄cepta caritatis tendit: restat p̄culdubio vt p̄ abstinētiāz caro maceret. Vñ bene bis tincto cocco torta byssus adiūgitur. De terra etenī byssus nitenti spē oritur. Et qd̄ per byssum nisi cādēs decore munditiē corporalis castitas designat: Que videlicet torta pulcritudini sup̄humeralis inectit: q̄a tūc castimonia ad p̄fectū mūditiē cādō rēducitur: cū p̄ abstinētiāz caro fatigat. Quq̄z int̄ ceteras virtutes et̄ afflicte carnis meritū p̄ficit: q̄si in diuisa sup̄humeralis spē byssus torta

candelicit Ut sit rector discretus in silētio: vtilis ī v̄bo. Cap. xv.
Rector discretus in silētio vtilis in verbo: ne aut tacēda proferat aut reticescat proferenda. Nā sicut incauta locutio in errore p̄trahit: ita indiscretū silētiū: hos q̄ erudiri poterāt in errore delinqt. Sēpe nāqz rectores ip̄rouidi hūānā amittere grām formidātes: loq̄ libere recta p̄timescūt: z iuxta veritatis vocē: nequaq̄ iā gregis custodie pastores studio sz mercenarioz vice deseruiunt: q̄a veniēte lupo fugiunt: dū se sub silētio abscondunt. Hinc nāqz p̄ p̄phetā eos dñs increpat dicēs. Canes muti nō valentes latrare. Hic rursū q̄rit dicēs. Nō ascēdistis ex aduerso: neqz opposuistis vos murū p̄ domo israel: vt staretis in p̄lio in die dñi. Ex aduerso quippe ascēdere ē p̄ defēsiōe gregis voce libera huius mūdi potestatibz p̄traire. Et in die dñi in p̄lio stare: ē prauis decertatibz ex iustitie amore resistere. Pastoriēni recta timuisse dicere: qd̄ ē aliō q̄ tacēdo terga p̄buisse: Qui nimirū si p̄ grege se obicit: murū p̄ domo israel hostibus opponit. Hic rursū delinq̄nti populo d̄z p̄rophe tui viderunt tibi falsa z stulta nec apiebant iniquitatē tuā: vt te ad penitentiā p̄uocarēt. p̄phete nāqz in sacro eloquio nōnūq̄ doctores vocant q̄ dū fugitiua eē p̄ntia idicāt q̄ sunt ventura manifestāt. Quos s̄mo di

Secunda pars pastoralis

ninus falsa videre redarguit: quia
dū corripere culpas metuūt: in cas-
sum delinquentib⁹ pmissa securita-
te blādiūtur. Qui iniquitatē peccāti-
um nequaquā aperiūt: q̄a ab incre-
pationis voce cōticescūt. Clavis quā
pe ap̄tionis ē sermo correptionis:
qz icrepādo culpā detegit: quā sepe
nescit ip̄e et q̄ p̄petrauit. Hinc pau-
lus ait. Ut potens sit exhortari in
doctrina sana: et eos q̄ cōtradiciunt
redarguere. Hinc p̄ malachia d̄r.
Labia sacerdotis custodiūt scias: et
legē req̄rūt ex ore eius: quia ange-
lus domini exercitū est. Hinc per
esaiā domin⁹ admōet dicēs. Clama-
ne cesses: q̄i tuba exalta vocē tuā.
Preconis quippe officiū suscipit: q̄s
q̄s ad sacerdotiū accedit: ut an̄ ad-
uētū iudicis q̄ terribiliter seq̄tur: ip̄
se scilicet clamādo gradiat̄. Sacer-
dos ergo si p̄dicatiōis est nescius:
quā vocē datur⁹ est p̄comut⁹. Hinc
est enī quod sup̄ pastores primos ī
liguarū specie spirit⁹ sanctus īsedit
qz nimirū q̄s repleuerit de se p̄m̄
loq̄ntes facit. Hic moysi p̄cipit̄ ut
sacerdos tabernaculū īgrediēs tin-
tinabulū ābiatur ut videlicet vocē
p̄dicatiōis habeat: ne sup̄ni specta-
toris iudiciū: ex silentio offendat.
Scriptū quippe est. Audiat sonit⁹
quādo īgredit̄ et egredit̄ sanctua-
riū ī aspectu d̄ni et nō moriat̄. Sa-
cerdos nāqz īgrediēs et egrediēs
moriet̄ si d̄ eo sonit⁹ nō audiat: qz
irā cōtra se occulti iudicis exigit:

si sine p̄dicatiōis sonitu īcedit. Ap̄-
te aut̄ t̄tinabula vestimēto eius de-
scribūtur īserta. Vestimēta enī sacer-
dotis quid aliud q̄ recta opa debe-
mus accipe. Prop̄beta attestāte q̄
ait. Sacerdotes tui īduātur iusticiā.
Vestimēto itaqz illius t̄tinabula ī-
herēt: ut vite viā cū sonitu ligue: ip̄
sa q̄qz sacerdoti opa clamēt. Sed
cū rector se ad loq̄ndū p̄parat: sub
quāto cautele studio loq̄tur attēdat
ne si ad loq̄ndū inordinate rapit̄:
erroris vulnere corda audiētū feri-
antur. Et cū fortasse videri sapiens
desiderat vnitatē cōpagē insipiēter
abscidat. Hic nāqz x̄itas dicit. Ha-
bete sal in vobis et pacē habete iter
vos. Per sal quippe sapia x̄bi desig-
tur. Qui igit̄ loq̄ sapiēter nitit̄: ma-
gnope metuat ne ei⁹ eloq̄o audien-
tū vnitatis p̄fundat. Hic paul⁹ inq̄t
Non plus sape q̄ opz sape sed sa-
pe ad sobrietatē. Plus vult sape q̄
opz sape: q̄ illa q̄ lex nō dicit seruat.
Hic i sacerdoti veste iuxta x̄bū do-
mini t̄tinabulis mala punica cōiū-
gūtur. Quid. n. p̄ malapunica nisi
fidei vnitatis d̄signat̄? Nā sic ī ma-
lo punico vno exteri⁹ cortice: multa
iteri⁹ grana muniūtur: sic inume-
ros sancte ecclesie populos x̄itas fi-
dei p̄tegit: q̄s intus diūsitatis meri-
torū tenet. Ne igitur rector īcaut⁹
ad loq̄ndū p̄parat: hoc quod iā p̄-
missimus p̄ semetipsam x̄itas cla-
mat discipulis: habete sal ī vobis: et
pacē iter vos hēte. Ac si figurate

phabitum sacerdotis dicat. Mala punica tintinabulis iungite: vt p oē qd dicitis vnitatē fidei cauta obseruatione teneatis. Prouidēdum quoq; est sollicita intentōe rectoribus: vt ab eis non solum praua nullo mō: s; nec recta qdē nimie z inordinate pferātr. Quia sepe dictoz virtus pditur: cū apud corda audiētium loquacitas incauta ipoztunitate leuigatur: z auctorē suū hec eadem loquacitas inqnat que seruire auditorib; ad vsum pfēs ignorat. Unde bene per moysen d; Vir qui fluxum semis patitur: imund; erit. In mēte qppe audientiu; semen secutire cogitatiois est audite qlitas locutionis: quia dum per aures sermo cōcipitur: cogitatio i mēte gnatur. Unde ab huius mundi sapiētibus: predicator egregius semiūbi; est vocatus. Qui ergo fluxum seminis sustinet immūdus asseritur: quia multiloquio subditus ex eo se inqnat qd si ordinate pmeret: recte plem cogitationis edere i audiētium corde potuisset. Dūq; incautus per loq; citatē defluit: nō ad vsum gnīs s; ad imūditā semē fundit. Unde paulus quoq; cū discipulum de instantia predicatiois admoneret dices: testifico; coraq; deo z xpō iesu: q iudicaturus ē viuos z mōtuos z p aduētum ipius z regnu; ei;: predica verbum iusta oportune imoportune: diciturus ipoztūe pmissit oportune. Q. s. apud auditoz mēte ipa

se sua vilitate destruit si h;e ipoztunitas oportunitatē nescit. Qd rector sit singulis compassioe prius p cūct; pteplatōe suspēs. L. xvi. It rector singulis cōpassione prius p cūct; pteplatōe suspēs: vt p pietatis viscera i se infirmitatē ceteroz trāferat: z p speculatiois altitudinē semetipm q; iuisibilia appetēdo trāscēdat: ne aut alta petēs ifirma primoz despiciat: aut ifirmis primoz agruēs appetere alta derelinquat. Hic ē nāq; q paul; i paradisu; ducit: celiq; tertij secreta rimat: z tñ illa iuisibiliū pteplatōe suspēsus ad cubile carnaliū mētis atē reuocat: atq; in occultis suis qualiter debeāt cōuersari dispēsat dices. Propter fornicationez at vnusq; suaz vxorem habeat: z vnaqueq; suuz viz habeat. Uxor vir debitū suum reddat: similiter z vxor viro. Et paulopost. Nolite fraudare iuicem: nisi forte ex psēsu ad tps: vt vacetis o;oni: z iteruz reuertimini in idiūm. Ecce iā celestibus secretis isit; z tñ p pdescēōis viscera carnaliū cubile pscrutatur. Et quē subleuat; ad iuisibilia erigit hūc misatus ad secreta ifirmatiū oculū cordis flectit. Celuz pteplatōe trāscēdit: nec tñ stratū carnaliū sollicitudine deserit: q; ppage caritatis sūmis simul z ifimis iūct;: z i semetipō virtute sps; ad alta valēter rapit;: z pietate i alijs eqnimitē ifirmatur. Hinc etenim dicit. Quis

Secunda pars pastoralis

Infirmitur et ego non infirmor?
 Quis scandalizat et ego non vror?
 Hinc rursus ait. Factus sum iudeis tanquam iudeus. Quod videlicet exhibebat non amittendo fidem: sed extendendo pietatem: ut in se personam infidelium transfigurans: ex semetipso disceret: quamquam liter alijs misereri debuisset quamtinus hoc illis impediret: quod sibi ipse si ita esse impediri recte voluisset. Hinc iterum dicit. Siue mente excedimus deo siue sobrii sumus vobis. Quia et semetipsum nouerat contemplando transcendere: et eundem se auditoribus concedendo temperare. Hinc iacob domino desuper in itere: et in iuncto deorsum lapide ascendentes et descendentes angelos videt. Quod scilicet recte predicatione non solum sursum sanctum caput ecclesie videlicet dominum contemplando appetunt: sed deorsum quoque ad membra illius miserando descendunt. Hinc moyses crebro tabernaculum ingreditur et egreditur: et quod intus in contemplatione rapit: foris in firmamentum negotijs urget. Intus archana dei considerat foris onera carnalium portat. Qui de rebus quoque dubijs semper ad tabernaculum recurrit: coram testamenti archa dominum consulit: exemplum proculdubio rectoribus prebens: ut cum foris ambigunt quod disponant: ad mentem sepe quasi ad tabernaculum redeant: et velut coram testamenti archa dominum consulant: et de hijs in quibus dubitant apud semetipsos inter sacri eloquij

paginas requirant. Hinc ipsa veritas per susceptionem nobis nostre humanitatis ostensam in monte orationi inheret: miracula in urbibus exercet: imitationis videlicet via bonis rectoribus sternens: ut suam summam contemplando appetunt: necessitatibus tamen infirmantium compatiendo misceant. Quod tunc caritas ad alta mirabiliter surgit: cum ad ima primorum se misericorditer attrahit et eum benigne descendit ad infima: eo valenter recurrit ad summam. Tales enim sese quod presunt exhibent: quibus subiecti occulta quoque sua perdere non erubescant: ut cum temptationum fluctibus paruuli tollerant ad pastoris mentem: quasi ad sinum matris recurrant. Et hoc quod se ignari pulsant culpe sordibus prouident: exhortationis eius solatio: ac lacrymis orationis lauet. Unde et ante fores templi ad abluendas ingredientium manus: mare eneam id est iuterum duodecim boues portant: qui quidem facie exterius eminent: sed posterius latent. Quid namque duodecim boues: nisi vniformis ordo pastorum signatur. De quibus paulo discretely lex dicit. Non obturabis os boui triturati. Quorum quidem nos apta opera cernimus sed apud distinctum iudicem qui illis posterius maneat in occulta retributione nescimus. Quod in descensionis sue patientiam diluendis primorum confessionibus preparent velut ante fores templi iuterum portant: ut quisquis intrare eternitatis ianuam nititur: temptationes suas

mētī pastoris idicet: z q̄si in bonum
lutere cogitatiois vel opis manus
lanet. Et sit plerūq; vt dū rectoris
aius aliena tēptamēta cōdescēden-
do cognoscit auditis tēptationib;
etiā ipse pulsetur. Quia z hec eadē
p quē populi multitudo diluitur: a
qua pculdubio luteris inquinatur
Nam dum sordes diluentium su-
scipit: q̄si sue mūditiē serenitatez p-
dit. Sed hec neq; quā pastori timē-
da sunt: quia deo s̄btiliter cūcta pē-
sante tanto facilius a sua eripit: q̄-
to misericordi^o ex aliena tēptatione
fatigat. Ut sit rector bñ agētib;
p hūilitatē socius: s̄ deliquētū vi-
tia p celum iustitiē erectus. **L. xvij.**

It rector bñ agētib; p hūili-
tatē socius s̄ delinq̄ntū vitia
p celū iustitiē erect^o: vt bōis ī nullo
se pferat: z cū prauoz culpa exigit
ptatē p̄tin^o sui p̄orat^o agnoscat: q̄ti
n^o honore suppresso: eq̄lē se s̄bditis
bñiuētib; d̄putet: z erga p̄uersos
iura rectitudinis nō exercere formi-
det. Quia sicut ī libris moralib; di-
xisse me memini: liq̄t q̄ om̄s homi-
nes natura eq̄les genuit: sed varie-
tate meritoz alijs alios ordine cul-
pa postponit. Ipsa aut̄ diuersitas
q̄ accessit ex vitio diuino iudicio dis-
pensat: vt qz om̄s homo eq̄ stare
nō valet: alter regat ab altero. Un-
de cūcti q̄ p̄sunt nō ī se ptatē debēt
ordis: s; eq̄litate pensare p̄ditōis:
nec p̄eē se hoib; gaudeat: s; p̄desse.
P̄es et̄eiz n̄i antiq; nō hoiz reges

s; pastores gregū fuisse mēozantur
Et cū noe dñs filijsq; ei^o dicēt: cre-
scite z multiplicamī z replete terrā,
p̄tin^o adiūxit. z terroz v̄z ac tremoz
sit sup cūcta aialia terre. Quoz v̄z
terroz ac tremoz: qz eē sup oia aiali
a terre p̄cipit: p̄scō eē sup hoies. p
hibet. s̄dō q̄ppe brut; aialibus: nō
āt hoib; ceteris nā p̄lat^o ē: z iccirco
d̄ ei: vt ab aialib; z nō ab hoib; ti-
meat: qz s̄ nāz suā supbire ē: ab eq̄
li velle timeri: z tñ necē ē vt rectoris
a s̄bdit; timeatur: qñ ab eis dñm
mūne timeri d̄p̄hendūt: vt hūana
saltē formidie peccare metuāt: q̄ di-
uina iudicia nō formidāt. Nequaq;
nāq; q̄positi ex s̄ q̄sito timore sup-
biāt in q̄ nō suā gloriā: s; s̄bditoz
iustitiā q̄runt. In eo. n. q̄ metū sibi
a p̄se viuētib; erigūt: q̄si n̄ hoib;
s; aialib; dñant. Qz v̄z ex qua pte
bestiales sunt s̄bditi: ex ea debēt ēt
formidini iacere substrati. S; ple-
rūq; rector eo ipso q̄ ceteris p̄mier:
elatione cogitatiois intumescit. Et
dū ad iussuz cūcta subiacēt: dum ad
votū iussa fideliter cōplētur: dū om̄-
nes s̄bditi si qua bñ gesta sunt lau-
dib; efferūt malegestis autē nulla
auctoritate d̄dicūt: dū plerūq; lau-
dāt: ēt quod reprobatē debuerāt: se-
ductus ab his q̄ infra suppetunt: su-
per se aius tollitur: z dum foris im-
mēso fauore circūdatur: intus a v̄i-
tate vacuat: atq; oblit^o sui in voces
se sp̄git alienas: talēq; se credit q̄lē
foris audit: nō q̄lē int^o discernē de-

Secunda pars pastoralis.

buit: subiectos despiciat eosque equales sibi nature ordine non agnoscit. Et quos forte preteritis excesserit: transcendisse se etiam meritis vite credit: cunctis se estimat apostolice sapientie: quibus se videt apostolice posse. In quodam quippe se culmine apud semetipsum constituit: et quod equum ceteris nature conditione prestrigitur ex equo respicere ceteros dedignatur. Sicque usque ad eius similitudinem ducit de quo scriptum est. Omne sublime videt: et ipse est rex super omnes filios superbie. Qui singulare culmen appetens: et socialis vitam angelorum despiciens ait. Non sedes mea ad aquilonem: et ero similis altissimo. Adhuc ergo iudicio intus foueam deiectionis iuenit: dum foris se in culmine preteritis extollit. Appotestante quippe angelo similis efficitur: dum homo hominibus se esse similis dedignatur. Sic saul post humilitatis meriti: in tumore superbie culmine preteritis excreuit. Per humilitatem quippe preteritus est: per superbiam reprobatus: domino attestante qui ait. Nonne cunzel ses paruulus in oculis tuis: caput te constitui in tribubus israel. Paruulus se in suis oculis prius viderat: sed fultus temporalis potentia: iam se paruulum non videbat. Ceterorum namque operationi se preferens: quod plus cunctis poterat: magnam se pre omnibus estimabat. Adhuc autem modo cum apud se paruulus: apud dominum magnus: cum vero apud se magnus appuit: apud dominum paruulus fu-

it. Plerumque ergo dum ex subiectorum affluentia animus inflatur: influxum superbie ipso potentie fastigio lenocinate corrumpitur. Quam videlicet potentiam bene regit: qui et tenere illam nouerit et impugnare bene hanc regit qui scit per illam super culpas erigi et scit cum illa ceteris equalitate componi. Humana etenim mens plerumque extollit: etiam cum nulla potestate fulcit. Quanto magis in altum se erigit: cum ei est potestas adiungitur. Quam tamen potestatem recte dispensat: qui sollicitate nouit et sumere ex illa quod adiuuat: et expugnare quod temptat: et equales cum illa se ceteris cernere: et tamen se peccatis celo ultionis anteferre. Sed hanc discretionem plerumque agnoscimus: si pastoris primi exemplum ceruamus. Petrus namque auctore deo sancte ecclesie principatum tenens: a bene agente cornelio et sese humiliter ei prosternente: immoderatus venerari recusauit: sequens illi similem recognouit dicens. Surge ne feceris: et ego ipse homo sum. Sed cum ananie et saphyre culpam repperit: mox quanta potentia excreuisset super ceteros ostendit. Verbo namque eorum vitam percussit quod spiritu perscrutante deprehendit: et summum se intra ecclesiam spectantem recoluit: quod honore sibi vehementer impreso coram bene agentibus fratribus non agnouit. Illic coionem equalitatis meruit sanctitas actionis. Hic celus ultionis: ius apuit potestatis. Paulus bene agentibus fratribus: prelatum

se esse nesciebat cum dicebat. Non
 quod dominamur fidei vestre: sed ad
 iutores sumus gaudij vestri. Atque
 illico adiunxit. Fide enim statis. Ideo
 non dominamur fidei vestre: quia
 fide statis equales enim vobis su-
 mus in quo vos stare cognoscimus.
 Quasi prelatum se fratribus esse ne-
 sciebat cum diceret. Facti sumus par-
 uuli in medio vestrum. Et rursum. Nos
 autem serui vestri per christum. Sed cum
 culpa que corrigi debuisset inuenit
 illico magistrum se esse recoluit dicens
 Quid vultis in virga veniam ad
 vos? Summus itaque locus bene re-
 gressi is qui preest vitijs potius quam fra-
 tribus dominat. Sed cum delinque-
 re subditos prepositi corrigunt: re-
 stat necesse est: ut sollicitè attendat
 quantum per discipline debitum: culpas
 quod de iure potestatis feriat: sed per hu-
 militatis custodiam: equales seip-
 sis fratribus qui corriguntur agno-
 scant. Quamuis plerumque etiam dignum
 est: ut eosdem quos corrigimus: taci-
 ta nobis cogitatione preferamus.
 Illorum namque per nos vitia vigore
 discipline feriuntur: in his vero que ip-
 si committimus: nec verbi quidem ab
 aliquo inuentione laceramur. Tan-
 to ergo apud dominum obligatio
 res sumus quanto apud homines inul-
 te peccamus. Disciplina autem nostra
 subditos diuino iudicio tanto li-
 beriores reddit quanto hic eorum
 culpas: sine vindicta non deserit.

Seruanda itaque est in corde

humilitas: et in opere disciplina.
 Atque inter hec solerter intuendum
 est ne dum immoderatus custodi-
 tur virtus humilitatis soluantur iu-
 ra regiminis. Et dum prelati quis-
 que plus se quam decet deicit: subdito-
 rum vitam restringere sub discipline vici-
 lo non possit. Teneant ergo recto-
 res exterius quod pro aliorum utilita-
 te susceperunt: seruent interius quod
 de sua extimatione pertimescunt: sed
 tamen quibusdam signis decenter
 erumpentibus eos apud se esse hu-
 miles etiam subiecti deprehendant:
 quatenus in auctoritate eorum quod for-
 mident videant: et de humilitate quod
 imitentur agnoscant. Studeant igitur
 sine intermissione qui prestant: ut
 eorum potentia quantum magna exteri-
 us cernitur: tamen apud eos interius
 deprimatur: ne cogitatione vincat:
 ne in dilectionem sui animam rapiat:
 ne iam subter se mens eam regere non
 possit: cui se libidine dominante supponit.
 Ne enim presidentis animus ad elati-
 onem potestatis sue delectationi ra-
 piatur: recte per quendam sapientem dici-
 tur. Duce te constituerunt noli extolli.
 sed esto in illis quasi vnus ex illis.
 Hinc et petrus ait. Non dominantes in-
 clero: sed forma facti gregis dei. Hic
 per semetipsum vitas ad altiora nos
 virtutum merita provocans dicit. Sci-
 tis quod principes gentium dominantur eo-
 rum: et qui maiores sunt exercet po-
 testatem in eos: non ita erit inter vos.
 Sed quicumque voluerit iter vos pri-

Secunda pars pastoralis

mus esse: erit vester seruus: et qui voluerit iter vos maior fieri: sit vester minister: sicut filius hominis non venit ministrari: sed ministrare. Hic est quod seruum ex suscepto regimine elatum qui post supplicia maneant indicat dicentes. Quod si dixerit malus ille suus in corde suo: moram faciet dominus meus venire: et cepit percutere conseruos suos maducet autem et bibat cum ebriis: veniet dominus serui illius in die qui non sperat: et hora quam ignorat: et diuidet eum: partem quam dedit eius ponet cum hypocritis. Inter hypocritas enim iure deputat: qui ex simulatione discipline ministerium regiminis vertit in usum dominatōis. Et tamen nonnunquam grauius delinquit: si in primis plus equitas quam disciplina custodit. Quia enim falsa pietate superat ferire et delinquentes filios noluit: apud districtum iudicem cum filiis semetipsum crudeli dānatōe percussit. Hinc enim ei diuina voce dicit. Honorasti filios tuos magis quam me. Hinc pastores increpat per prophetam dicentes. Quod fractum est non alligastis: et quod abiectum non reduxistis. Abiectus enim reducit: cum quis in culpa lapsus ad statum iusticie: ex pastoralis sollicitudinis vigore reuocat. Fracturam vero ligamen astrigit: cum culpa disciplina depmit: ne plaga versus ad iteritum defluat: si hanc discretōis seueritas non coartat. Sed sepe deterius frangit cum fractura incaute religatur: ita ut grauius scissuram sentiat: si hanc imoderatius ligamenta perstrin-

gant. Unde necesse est ut cum peccati vulnus in subditis corrigendo restringit: magna se sollicitudine et districtio ipsa moderetur: quatenus sic iura discipline non delinquentes exerceat: ut pietatis viscera non admittat. Curandus quippe est: ut rectoris soditas: et misericordiam pietas et partem exhibeat disciplina. Atque inter hec sollicita circumspectioe puidendum: ne aut districtio rigida: aut pietas sit reissa. Nam sicut in libris iam moralibus diximus: disciplina vel misericordia multum destituitur: si vna sine altera teneatur. Sed erga subditos suos inesse rectoribus debet: et iuste prevalens misericordia: et pie seuiens disciplina. Hinc namque est quod docente veritate per samaritanis studium semiuinum in stabulum ducit et vinum atque oleum vulneribus eius adhibetur: ut per vinum scilicet moderateantur vulnera: per oleum foveantur. Necesse quippe est ut quisquis sanandis vulneribus preest in vino morsum doloris adhibeat: in oleo molitie pietatis: quatinus per vinum mundentur putrida per oleum vero sananda foveantur. Adhuc ergo leuitas cum seueritate: faciendum est quoddam ex utroque temperamentum: ut neque multa austeritate exulcerent subditi neque nimia benignitate soluantur. Quod iunxit pauli vocem: bene illa tabernaculi archa significat: in qua cum tabulis virga simul et manna est. Quod cum scripture sacre scia in boni rectoris pectore si est virga districtōis

sit et mēna dulcedis. Ibi dauid ait. Virga tua et baculus tuus ipsa me consolata sunt. Virga quippe percimur baculo aut sustentamur. Si ergo est districtio virge que feriat: sit et sola tō baculi que sustentet. Sit itaque amor sed non emolliēs: sit vigor sed non exasperans: sit celus: sed non imoderate seuiens: sit pietas sed non plusquam expediat pcens. Ut dum se in arte regiminis iustitia demētiaque pmiscet: is qui preest corda subditorum et terendo demulceat: et tamen ad interioris reuerentiam demulcēdo pstringat. Ut sit rector internoꝝ curā in exterioroꝝ occupatione non minuens: et exteriorum prouidentia internoꝝ sollicitudine non relinquens. Cap. xviii

Et rector internoꝝ curā in exterioroꝝ occupatōe non minuēs exterioroꝝ prouidentia in internoꝝ sollicitudine non relinqns: ne aut exterioribus deditus ab intimis corruat aut solis interioribus occupatus: que foris debet proximis non impēdat. Sepe namque nonnulli velut oblici quod fratribus animarum causa prelati sunt: toto cordis admissu: secularibus curis inseruiunt. Has cum adsunt se agere exaltat ad has et cum desunt: diebus ac noctibus cogitatioe turbide estibus anhelant. Cumque cessante forsitan oportunitate quieti sunt: ipsa deterius sua de te fatigantur. Voluptatem namque censent si actionibus deprimuntur labores deputant: si in terrenis ne-

gociis non laborant. Sicque sit ut dum se vrgeri mudamus tumultibus gaudet eterna que docere alios debuerat ignorēt. Unde subditoꝝ quique perculdubio vita torpescit: quod cum proficere spiritualiter appetit: in exemplo eius que sibi prelatas ē: quasi obstaculo itineris offēdit. Languēte enim capite mēbra in cassum vigēt: et in exploratioe hostium frustra velociter exercitū sequitur: si ab ipso duce itineris erratur. Nulla mētes subditoꝝ exortatio subleuat: eorumque culpas increpatio nulla castigat: quia dum per animarum preluē terreni exercet omnium iudicis: a gregis custodia vacat cura pastoris. Et subditi veritatem lumē apprehendere nequunt quia dum pastoris sensus terreno studio occupat: veto temptationis impulsus ecclesie oculos puluis cecat. Quo contra recte redēptor hūani generis cum nos a veteris voracitate presciceret dicens. Attendite vobis ut non grauentur corda vstra in crapula et ebrietate: illico adiūxit: aut icuris huius vite ubi pauore quod peritinus subdidit intente adiciēs ne forte supueniat repentina dies illa. Cuius aduētus etiā qualitates denūtiat dicens: Tanquam laqueus enim veniet super faciem orbis terre. Ibi itē dicit. Nemo potest duobus dominis seruire. Ibi paulus religiosorum mentes a mundi proscio cōtestādo ac potius pueniēdo suspendit dicens. Nemo militans deo implicat se negociis secularibus: ut ei placeat cui se pbavit. Ibi ecclesie

Secunda pars pastoralis

rectoribus ⁊ vacandi studia p̄cepit
 ⁊ p̄sulēdi remedia oñdit dicēs. Se-
 cularia igitur iudicia si habueritis
 cōtemptibiles qui sunt in ecclesia:
 illos constitute ad iudicādum: vt
 ipsi videlicet dispēsationibus inser-
 uiāt terrēis quos dona spiritualia
 ñ exornāt. Ac si aptius dicat. Qui
 penetrare intima neq̄unt saltē ne-
 cessaria foris operētur. Hinc moy-
 ses q̄ cū deo loq̄tur: ietro alienige-
 ne reprehensione iudicatur: qd̄ ter-
 renis populorū negotiis stulto la-
 bore defuiat. Cui ⁊ filiū mox p̄be-
 tur: vt p̄ se alios ad iurgia dirimē-
 da p̄stituat: ⁊ ip̄e liberi⁹ ad eruden-
 dos populos spūaliū archana co-
 gnoscat. Et s̄biecti ergo inferiora ge-
 rēda sūt: a rectorib⁹ suma cogitāda
 vt. s. oculū q̄ p̄uidēdis gressib⁹ p̄mi-
 net: cura pulueris nō obscuret. Ca-
 put nāq; s̄bditorū sunt oēs q̄ p̄sunt.
 Et vt recta pedes valeāt itinera car-
 pe: hoc p̄culdubio d̄z caput ex alto
 p̄uidere: ne a p̄uect⁹ sui itinere pe-
 des torpeāt: cū curuata rectitudine
 corporis: caput sese ad terrā d̄cliat.
 Quia aut mente aīaz p̄sul honore pa-
 storali inter ceteros vtitur: si inter
 terrena negocia q̄ in alijs rep̄hen-
 dere debuit: ⁊ ip̄se versatur: Quia v̄z
 ex ira iuste retributōis p̄ propheta
 dominus minatur dicēs. Erit sicut
 populus sic sacerdos. Sacer-
 dos quippe est vt populus: qñ ea
 agit his qui spūali offō: fugitur: q̄
 illi nimiz faciunt qui adhuc de stu-

dijs carnalibus iudicātur. Quia
 magno. s. dolore charitatis ieremias
 p̄pheta p̄spiciēs: quasi sub destru-
 ctōe tēpli deplorat dicēs. Quomō
 obscuratū est aur⁹: mutatus est co-
 lor optim⁹: dispersi sunt lapides scūa-
 rii: i capite oīuz plateaz: Quid nā
 q; auro qd̄ metallis ceteris p̄miet
 nisi excellētia scītatis: Quid colore
 optimo: nisi cūctis amabilis reue-
 rētia religiōis exp̄mit. Quid scūa-
 rii lapidib⁹: nisi sacrorū p̄sone ordi-
 num signāt: Quid platearū nomi-
 ne: nisi p̄sentis vite latitudo figu-
 ratur: Quia enī greco cloq̄o p̄rela-
 tus latitudo dicitur p̄fecto a latitu-
 dine platee sunt vocate. Per semet
 ipsaz vero veritas dicit. Lata ⁊ spa-
 tiosa via est: que ducit ad p̄ditionē.

Aurū ergo obscuratur: cū ter-
 renis actibus sanctitatē vita polluit
 Color optimus immutat: cum quo-
 rūdā q̄ d̄gere religiose credebātur:
 estimatio añ acta minuit. Nā cū q̄
 libet p̄ter sanctitatē habitū terrenis
 actib⁹ inseruit: q̄si colore p̄mutato
 añ hūanos oculos: eius reuerētia
 palescit. Scūarii q; lapides i plate-
 is disp̄gūtur: cū cāz seculariū lata
 itinera foris expetūt hi q̄ ad ornamē-
 tū ecclēie iternis mysterijs: q̄si i secre-
 tis scūarii d̄buerūt vacare. Ad hoc
 q̄ppe scūarii lapides fiebāt: vt itra
 s̄cta sanctorū i vestimēto summi sa-
 sacerdoti appareret. Cū ministri ve-
 ro scūarii a s̄bdit⁹ honore sui redē-
 ptoris ex merito vite non exigunt:

lapides in ornamēto summi pontificis non sunt. Qui nimirū scūarij lapides: dispersi p plateas iacēt: cū psōe sacroz ordinū voluptatū suaz latitudi deditē: terrenis negocijs inherēt. Et notādū q non hos disp sos i plateis: s; i capite plateaz dicit quia z cū terrena agunt: summi videri appetūt: vt lata itinera teneant voluptate delectationis: z tñ i plateaz sunt capite ex honore scitaz. Nihil quoq; obitat si scūarij lapides eosdem ipsos quib; pstructis scūarium exitebat accipim;. Qui dispersi i capite plateaz iacēt: qñ sacroz ordinū viri terrenis actib; ex desiderio insuunt: ex quoz pus offō scitatis gloria stare videbat. Secularia itaq; negocia aliena ex compassione toleranda sunt: nūq; vero ex amore requirēda: ne cū mētem diligētis aggrauant: hanc suo iūctam pōdere: ad ima de celestib; mergant. At nōnulli gregis qdē curaz suscipiūt: s; sic sibi met vacare ad spūalia appetūt: vt rebus exteri orib; nullatenus occupentur. Qui cum curare corpalia fundit; negligunt: s; ditorz necessitatib; minime cōcurrunt. Quoz nimiz pdicatio despiciūt plerūq;: quia dum deliqñtū facta corripiūt: si tñ eis necessaria pñtis vite nō tribuūt: neq; libēter audiūtur. Egētis etenim mentem doctrine sūmo non penetrat: si hunc apud eius aiuz man; mē nō cōmēdat. Tūc at vbi sem facile ger

minat: qñ hoc in audientis pectore pietas pdicantis rigat. Unde rectorē necesse ē vt interiora possit infundere cogitatōe innoxia et exteriora puidere. Sic itaq; pastores erga interiora studia s; ditorz suorum ferueant: qñ in eis exterioris vite quoq; puidētiam nō relinqnt. Nā qñ iure vt diximus a precipienda pdicatōe gregis aiuz frangitur: si cura exterioris s; diti a pastore negligat. Un; z pimus pastor sollicite admonet dicēs. Seniores q in vobis sunt obsecro p senior z testis xpī passionū: z eius q i futuro reuelanda est gloria communicator pascite qui in vobis est gregem dei. Qui in hoc loco vtrum passionem cordis: an corpis suaderet apuit: cum protinus adiunxit. Prouidentēs non coacte sed spontaneē: secundum dominum: neq; turpis gratia lucri: sed voluntarie. Quibus profecto verbis pastoribus pie precauetur ne dum subiectozum inopiam satiant: se mucrone ambitionis occidant. Ne cum per eos carnis subsidijs proficiunt proximi: ipsi maneat a iustitie pane ieiuni. Hāc pastozum sollicitudinem paulus excitat dicēs. Qui suozum z maxime domesticozum curam nō habet fidē negauit: z ē infideli deterior. Inter hoc itaq; metuēdū ē sp; z vigilāter ituedū: ne dū cura ab eis exterior agit: ab interna intentiōe mergat. Plerūq; enī vt pdiximus

Secunda pars pastoralis.

cōda rectorū dū tpali sollicitudini i
caute deseruiūt: ab itimo amore fri
gescūt: 7 foras fusi obliuisci nō me
tuūt: q̄a aiaz regimīna suscepunt.
Sollicitudo ergo q̄ subditū exteri
7 iterius ipēdit: sub certa necēe est
mēsura teneat. Un̄ bñ ad ezech. d̄.
Sacerdotes caput suū non radāt:
neq; comā nutriāt: s; tōdētes atton
dēt capita sua Sacerdotes nāq; iu
re vocati sūt: q̄ vt sacz ducatu pbe
ant: fidelib; p̄sunt. Capilli nō i ca
pite: sūt cogitatōes i mēte. Qui duz
sup cerebz isensibilz oriūtur: curas
pn̄tis vite designt: q̄ ex sensu negli
gētī qz iportune aliñ pdeūt: q̄si nob
nō sentiētib; pcedūt. Qz iqz̄ cum
cti qui p̄sunt h̄e quidē sollicitudies
exteriorēs debēt: nec tñ eis vebemē
ter icumbē: sacerdotes recte phibē
tur 7 caput radē 7 comā nutrire: vt
cogitatōes carnis de vita subditoz
neca se fundit; aputēt: nec rursus
ad crescēdum nimis relaxēt. Un̄ 7
bñ d̄. Tōdētes tōdeāt capita sua:
vt v; cure tpalis sollicitudis: 7 q̄tū
necēe ē pdeāt: 7 tñ recidētur citi; ne
imoderati; excrescāt. Dñ iqz̄ 7 p ad
mistratā exteriorū puidētā: cozp; 7
vita ptegit: 7 rursus p imoderatā
sollicitudinē cōdis itērio nō ipēdit
capilli i capite sacerdotū: 7 suant vt
cutē coopiat: 7 secantur ne oculos
claudāt. Ne s; studio rector hōi
bus placē appetat: s; tñ ad qd pla
cere debeat intēdat. Ca. xix.
Nter h̄ necēe ē vt rector soler

ter vigilet ne hunc cupido placendi
hoib; pulset: ne cū studiose iteriora
penetrat: cū pvide exteriora s; mī
strat: se magis a subditū diligi q̄ vi
tatē q̄rat. Ne cū bōis actib; fult; a
mūdo v; alien;: hūc auctori reddat
extraneū amor su; hosti; nāq; redē
ptoris ē: q̄ p recta opa q̄ facit: ei; vi
ce ab ec̄ca amari 7 cupiscit. Qz adul
terie cogitatōis ē re;: si placē puer
sponse oculis appetit: p quē spōsus
dona trāsmittit. Qui nimiz; amor
ppus cū rectorū m̄tē cepit: hāc aliñ
iordiate ad mollitiē: aliñ nō ab aspi
tatē rapit. Ex amore. n. suo mēs re
ctoris i mollitiē x̄tit;: qz euz peccan
tes subditos respicit: ne erga hunc
eoz dilectio torpeat corripe nō p̄su
mit. Nōnunq; nō errata subditoz
q̄ ierepe dbuerat adulatōib; demul
cet. Un̄ bñ p. ppham d̄. Ue illis q̄
psuūt puluillos sub oī cubito man;
7 faciūt cervicalia sub capite vniūse
etat; ad capiēdas aias. Puluillos
q̄ppe sub oī cubito man; ēponē: ca
dētes a sua rectitudie aias: atq; i h;
mūdi se delectatōe reclinātes blāde
refouere. Quasi eiz puluillo cubit;
vel cervicalib; cap̄ iacētis excipit:
cum correptōis duritia peccati s; b;
trahit: eiq; mollities fauoris adhi
bet vt i errore mollitius iaceat: quē
nulla aspitās p̄ditōis pullat. S; h;
rectores q̄ semetipsos diligūt: his
pculdubio exhibēt: a qb; se noceri
posse i studio glorie tēporalis timēt
Nam quos contra se valere non

aspiciunt: hos nimirum asperitate semper rigide iniectionis premunt. Nunquam demeriter admonent: sed pastoralis mansuetudinis oblitus: iure dominationis premunt. Unde bene per prophetam diuina vox increpat dicens. Vos autem cum austeritate impabatis eis et cum potentia. Plus enim se suo auctore diligentes iactant erga subditos erigunt: nec quid agere debeant: sed quid valeant attendunt. Nil de sequenti iudicio metuent: improbe de temporalitate gloriatur. Libet ut licenter illicita faciat: cum subditorum nemo predicat. Qui ergo et praua studet agere: et tamen vult adhuc ceteros tacere: ipse est sibi testis est: quia plus vitam appetit diligi: quam se non vult deseri. Nemo quippe est qui ita viuat: ut aliquatenus non delinquit. Ille ergo plus vitam appetit amari: qui sibi a nullo vult se veritatem perire. Hinc etenim petrus increpatos pauli libenter accepit. Hinc correptos subditi humiliter audiuit dauid. Quia rectores boni dum privato diligere amore se nesciunt: libere puritatis verbum a subditis: obsequium humanitatis credunt.

Sed inter hec necesse est ut cura regiminis tanta moderaminis temperet arte: quatinus subditorum mens cum quod recte sentire potuerit sic in vocis libertatem perdat: ut tamen libertas in superbia non erumpat. Ne dum fortasse inmoderatum lingue eis libertas proceditur: vite ab his humilitas amittatur. Sciendum quoque quod oporteat rectores boni ut placere hominibus

appetant: sed ita ut sue estimationis dulcedine primum in affectum vitam trahant: non ut se amari desideret: sed ut dilectionem suam quasi quandam viam faciant: per quam corda audientium ad amorem predicatoris introeant. Difficile quippe est ut quilibet recta denuncians predicator: qui non diligit: audiat. Debet ergo qui preest et studere se diligi: quatinus possit audiri: et tamen amorem suum per seipsum non querere: ne inueniatur ei cui suire per officium cernitur: occulta cogitatione tyrannide resultare. Quod bene paulus insinuat cum sui nobis studium manifestat dicens. Sicut et ego pro omnia omnibus placeo. Qui tamen rursus dicit. Ego si adhuc hominibus placerem: christi suus non essem. Placet ergo paulus et non placet: quia in eo quod placere appetit: non se: sed pro se hominibus placere veritatem querit. Quod scire sollicite rector debet quod plerumque vitia se esse virtutes imitantur. Cap. xx.

Et rectores debet quod plerumque vitia se esse virtutes imitantur. Nam sepe sub simonie nomine se tenacia palliat: contraque se effusio sub appellatione largitatis occultat. Sepe inordinata remissio pietas creditur: et effrenata ira spiritualis celi virtus extimatur. Sepe precipitata actio velocitatis efficacia: atque agendi tarditas: grauitatis consilium putatur. Unde necesse est ut rector animarum virtutes ac vitia vigilantia cura discernat: ne autem tenacia occupet: et parcum se videri

Secunda pars pastoralis

Dispensatōibus exultet: aut cū effu-
se qđ pditur largum se q̄si miseran-
do gloriē. Aut remittēdo qđ feri-
re debuit: ad eterna suplicia subdi-
tos ptrahat aut immanit̄ feriēdo qđ
deliquit: ip̄e grauius delinq̄t. Aut
hec qđ agere recte ac grauius potu-
it: immature p̄ueniēs leuiget: aut
bone actionis meritū differēdo ad
deteriora p̄mutet. Querectoris
debet esse discretio correctōnis: dis-
simulationis: erroris: et mansuetu-
dinis.

Capitulum. xxi.

Liēdū quoq; ē qđ aliqui sub-
iectozum vitia: prudēter dissi-
mulāda sunt: sed quia dissimulātur
indicanda. Aliqñ et aperte cogni-
ta: matur̄ tolerāda. Aliqñ nō sub-
tiliter et occulte p̄scrutanda. Aliqñ
āt leuiter arguēda. Aliqñ vero et ve-
hementer increpanda. Nonnul-
la q̄ppe vt dixim⁹ dissimulāda sunt
prudēter: sed quia dissimulātur in-
dicāda: vt cū delinq̄ns et dephēdi
se cognoscit et p̄peti: has q̄s i se ta-
cite tolerari cōsiderat: augere cul-
pas erubescat: seq; se iudice puat:
qđ sibi apud se rectoris paciētia cle-
mēter excusat. Qua scilicet dissimu-
latione bene iudeam dñs corripit:
cū p̄ p̄phetam dicit. Mentita es: et
mei non es recordata: neq; cogita-
sti in corde tuo: quia ego tacēs et q̄i
nō vidēs. Et dissimulauit ergo cul-
pas et innotuit: qđ et de peccatē tacu-
it: et hoc ip̄m qđ tacuerat dixit.

Nonnulla at̄ vel apte cognita: ma-

ture tolerāda sunt: cū videlicet rex
minime oportunitas congruit: vt
apte corrigātur. Nam secta immā-
ture vulnera deterius inferuescūt:
et nisi cū tempore medicamēta con-
ueniāt: stat p̄culdubio qđ medē-
di offm̄ amittāt. S; cū t̄ps s̄bditis
ad correptōem q̄ritur: s̄b ip̄so cul-
paz pondere: paciētia p̄sulis exer-
cetur. Unde p̄ psalmistā bene dici-
tur. Supra dorsum meum fabrica-
uerunt peccatores. In dorso q̄ppe
onera sustinemus. Supra dorsum
igitur suum fabricasse peccatores q̄-
ritur. Ac si aperte dicat. Quos cor-
rigere neq;: q̄i sup̄positū onus
porto. Nonnulla vero sunt s̄bti-
liter p̄scrutanda et occulte: vt qui-
busdā signis erūpētib⁹: rectori s̄b-
ditoz mēte: omne qđ clausus latet
inueniat: et iterueniēte correptōis
articulo ex minimis maiora cogno-
scat. Unde bñ ad ezechielem dicit. Fili
hominis fode parietē tibi. Ubi mor-
idē p̄pheta s̄biungit. Et cū p̄fodis-
sem parietē: apparuit hostiū vnus:
et dixit ad me. Ingredere et vide ab-
ominationes pessimas. q̄s isti faci-
unt hic. Et ingressus vidi: et ecce ois
similitudo reptiliū et aialium abo-
minatio: et vniuersa idola domus
israel depicta erant in pariete. Per
ezechielem quippe p̄positoꝝ p̄sona
designatur: p̄ parietē vero duritiā
s̄bditoꝝ. Et qđ est parietem fode-
re nisi acutis inquisitionibus duritiā
cordis aperire: Quem cum perfo-

difset apparuit hostiū vnū qz cum
 cordis duritia vel studiosis pūcta
 tionibus vel maturis corrētionib⁹
 b ex q̄ omnia i eū q̄ corripitur cogita
 a scindit: quasi qdā ianua ostēdit:
 c tionū interiora videātur. Unde bñ
 sequit. Ingrederere z vide abomina
 tiones pessimas quas isti faciūt hic.
 Quasi ingredit vt abominaciones
 inspiciat q̄ discussis q̄busdā signis
 exterius apparētibus: ita s̄bditoꝝ
 corda penetrat: vt cūcta ei q̄ illicite
 cogitātur innotescāt: vñ z s̄bdidit.
 Et ecce omnis similitudo reptiliū z
 animalium abominatio. In repti
 libus omnino cogitatiōes terrene si
 gnātur. In aīalibus vero iāquidez
 aliquātulū a terra suspēse: sed adh
 terrene mercedis p̄mia requirētes.
 Nā reptilia toto corpe terre inbe
 rent: animalia aut mole corporis
 a terra suspēsa sunt: appetitu tamē
 gule ad terrā semp iēlināt. Repti
 lia itaqz sunt intra parietē: qñ cogi
 tatiōes voluūtur, in mēte q̄ a terrenis
 desiderijs nunq̄ leuātur. Aīalia qz
 sunt intra parietē qñ z si qua iāz iu
 sta: si qua honesta cogitātur appe
 tēdis tamē lucris tēporalibus ho
 noribusqz deseruiūt. Et p̄ semetip
 sam iam quidē a terra suspēsa sunt:
 sed ad hoc p̄ ambitū q̄i p̄ gule desi
 deriū sese ad ima submitūt. Unde
 z bene subdit. Et vniūsa idola do
 mus israel depicta erāt in pariete.
 Scriptū q̄ppe est: z auaritia q̄ est
 idolorū seruitus. Recte igit post

animalia idola describūtur: quia z
 si honesta actione nōnulli q̄i a terra
 se erigūt: ambitione tamē inhone
 sta semetiplos ad terrā deponunt.
 Bene aut dicit. Depicta erāt in pa
 riete: qz dū rerū exteriorū intrinse
 cus spēs attrahunt: quasi in corde
 pingit̄ q̄cqd̄ fictis imaginibus de
 liberādo cogitat̄. Notādū itaqz
 est qz prius forā in pariete: ac de
 inde hostium cernit̄: z tūc demum
 occulta abominatio demonstratur.
 Quia nimirū vniūscuiusqz peccati:
 prius signa forāsecus deinde ianua
 apte iniquitatis ostēdit̄: z tūc demū
 omne malū qd̄ intus latet apitur.

Nonnulla aut sunt leuiter argu
 enda. Nā cū nulla malitia sed sola
 ignorātia vel infirmitate delinquit̄
 tur: p̄fecto necesse ē vt magno mo
 deramie ipsa delicti corrētio tempe
 tur. Cūcti q̄ppe q̄s qz in hac mor
 tali carne subsistimus: corrētionis
 nostre infirmitatibus s̄biacem⁹. Ex
 se ergo debet quisqz colligere quali
 ter aliene hūc oporteat imbecillita
 ti misereri: ne contra infirmitatē p̄
 ximi: si ad increpationis vocem fer
 uentius rapitur oblitus sui esse vi
 deatur. Unde paulus apostolus
 admonet dicēs. Si preoccupatus
 fuerit homo in aliquo delicto: vos
 qui spirituales estis huiusmodi in
 struite i spiritu mansuetudinis: cō
 siderans teipsum ne z tu tēpteris.
 Ac si aperte dicat. Cum d̄plicet ex
 aliena infirmitate qd̄ cōspicis: p̄sa

Secunda pars pastoralis

quod es: ut increpationis celo se spiritus
 temperet: dum sibi quoque quod increpat
 timet. Nonnulla autem sunt increpanda
 vehementer: ut cum culpa ab auto-
 re non cognoscitur quantum sit ponderis:
 ab increpantis ore sentiat: et cum quis
 sibi malum quod perpetravit leuigat: sed
 contra se ex corripientis asperitate per-
 timeat. Debitum quippe rectoris est:
 superne patrie gloriam per voces predica-
 tionis ostendere: quantum in huius vite
 itinere temptamenta antiqui hostis la-
 teant aperire: et subditorum mala que
 tollerari leuiter non debent: cum ma-
 gna celi asperitate corrigere: ne si mi-
 nus propter culpas acceditur: culpa pro
 omnium reus ipse teneatur. Unde be-
 ne ad ezechiel dicitur. Summe tibi
 laterem et pones eum coram te: et descri-
 bes ciuitatem ierusalem. Statimque subiun-
 gitur. Et ordinabis aduersus eam ob-
 sidionem: et edificabis munitiones et com-
 portabis agerem: et dabis contra eam ca-
 stra: et pones arietes in gyro: eisque
 ad munitioem suam pertinus subferentur.
 Et tu summe tibi sartagine ferreas
 et pones eam murum ferreum iter te et in-
 ter ciuitatem. Cuius enim ezechiel pro-
 pheta: nisi magistrorum spiritum tenet:
 Cui dicitur. Summe tibi laterem et
 pones eum coram te: et scribe in eo ciui-
 tatem ierusalem. Sancti quippe docto-
 res sibi laterem summunt: quoniam terrenus
 auditorum cor ut doceat apprehendunt.
 Que scilicet laterem coram se ponunt: quia
 tota id mentis intentione custodi-
 unt. In quo et ciuitatem ierusalem

inueniunt describere: quia summo
 pere terrenis cordibus curant: que sit
 superne pacis visio demonstrare. Sed
 quod incassum gloria patrie celestis a-
 gnoscitur: nisi et quantum huic irruant ho-
 stis callidi temptamenta noscatur: ap-
 te subiungitur. Et ordinabis aduer-
 sus eam obsidionem: et edificabis mu-
 nitiones. Sancti quippe predica-
 tores obsidionem circa laterem in qua
 ciuitas ierusalem descripta est ordinant
 quoniam terrene menti sed supernam iam patri-
 am requirunt: quantum eam in huiusmodi
 vite tempore victorum impugnet aduersitas de-
 monstrat. Nam cum unumquodque pecca-
 tum quomodo proficiendis insidietur
 ostenditur: quasi obsidio circa ciui-
 tatem ierusalem voce predicatoris
 ordinatur. Sed quod non solum debet ino-
 telcerentur vitia impugnent: verum et
 quomodo custodite nos virtutes ro-
 borent: recte subiungitur. Et edificabis
 munitiones. Munitiones quippe
 sanctus predicator edificat: quoniam vir-
 tutes quibus resistat vitiis demonstrat.
 Et quia crescente virtute plerumque
 bella temptationis augentur: recte ad-
 huc additur. Et comportabis agerem
 et dabis contra eam castra: et in
 gyro pones arietes. Aggerem namque
 comportant quando quisque molem cre-
 tis temptationis enuntiat: et contra ie-
 rusalem castra erigit: quando recte
 intentioni audientium: hostis calli-
 di in circumspectas esse et quasi incom-
 prehensibiles insidias predicat. At-
 que in gyro arietes ponit: cum tempta-

tiōis aculeos in hac vita nos undi-
 q; circūdantes: z virtutum murus
 pforantes innotescit. Sed cuncta
 hec licet rector subtiliter insinuet: ni-
 si contra delicta singulorū emulati-
 onis spiritu ferueat: nullā nisi ipse
 tuum absolutionem parat. Un̄ ad
 huc illi recte subiungitur. Et tu sum-
 me tibi sartaginē ferream: z eā po-
 nes murum iter te z iter ciuitatem.
 Per sartaginē q̄ppe mentis fricu-
 ra: p ferrum vero increpatiōis for-
 titudo designatur. Quid vero acri-
 us doctoris mentem: q̄ cel⁹ dei fri-
 git z excruciat. Un̄ paulus hui⁹ sar-
 taginis vrebatur frictura cum dice-
 ret. Quis ifirmatur z ego non ifir-
 mor? Quis scandalizatur z ego nō
 vroz? Et quia q̄s q̄s celo dei accen-
 ditur: ne damnari ex negligentia
 debeat: forti i perpetuum custodia
 munitur: recte ergo dicitur. Pones
 eā murū ferreū inter te z iter ciuita-
 tē. Sartago ei⁹ ferrea ferreus mu-
 rus inter prophetas z ciuitatem po-
 nitur: quia cum nec fortem celū rec-
 toris exhibent: eūdem celum inter
 se z auditores suos: fortē munitōz
 tenent: ne tūc ad vindictas destituti
 sint: si nunc fuerit incorreptōe disso-
 luti. S; iter hoc sciendum est: quia
 dum se mens doctoris ad increpatio-
 nem exasperat difficile est valde vt
 non aliqui z ad aliqd qd̄ dicere nō
 debeat erumpat. Et plerūq; cōtin-
 git: vt duz culpa subditoz cum ma-

gna inuectiōe corripitur: magistri
 lingua vsq; ad excessus ptrahatur.
 Cum increpatio imoderate accen-
 ditur: corda delinquentium i despera-
 tione depmuntur. Unde necesse ē vt
 exasperatus rector cum subditoz
 mentem plus se q̄ debuit percussisse
 cōsiderat apud se semp ad p̄nias re-
 currat. Ut p̄ hec lamenta in cōspec-
 tu veritatis veniam obtineat: ex eo
 ē qd̄ p̄ celi eius studiū peccat. Qz
 figuratiue dñs per moysen p̄cepit:
 dicēs. Si q̄s abierit cum amico suo
 simpliciter in siluā ad cedēda ligna
 z lignum securis effugerit manu:
 ferrumq; lapsus de manubrio ami-
 cum eius percussit z occiderit: hic
 ad vnam p̄dictaz vrbium fugiat z
 viuet: ne forte primus eius cuius
 effusus ē sanguis doloris stimulo
 persequatur z apprehendat eum z
 percutiat animam eius. Ad siluam
 quippe euz amico inus: quotiens
 adiutuenda delicta subditozum cō-
 uertimur: z simpliciter ligna succi-
 dimus: cum delinquentium vitia
 pia intentione resecamus. Sed se-
 curis manu fugit: cum sese increpa-
 tio plusquam necesse est in asperita-
 tem ptrahit. Ferrumq; de ma-
 nubrio profiliit: cum de correptio-
 ne sermo durior excedit: z amicum
 percutit z occidit: quia auditorem
 suum prolata contumelia a spiritu
 dilectionis interficit. Correpti nā-
 q; mens ad odiū repēte pruit: si

Secūda pars pastoralis.

hāc immoderata increpatio plusq̄
debut accendit. Sed is q̄ incaute
lingua pcutit: z̄ primū extinguit:
ad tres necesse est vrbes fugiat: z̄
vna eaz̄ defensuſ viuat. Quia si ad
penitētielamēta ouersus: i unitate
facimēti sub spe fide caritate absco-
dit: reus p̄petrati homicidij nō te-
netur. Eūq̄ extincti prim⁹ cū in-
uenerit nō occidet: q̄a cū districtus
iudex venerit: q̄ sese nobis p̄ nature
nre cōsortiū iuxit: ab eo p̄culdu-
bio culpe reatū nō expetit: quē sub
ei⁹ venia spes fides z̄ caritas absco-
dit. Quātū rector sacre legis me-
ditatōibus eē debeat itē⁹. Ca xxij.

Ed omne h̄ rite a rectore agit
si supne formidinis z̄ dilec-
tionis spū afflatus studiose cotidie
sacri eloq̄i p̄cepta meditet: vt in eo
vim sollicitudis z̄ erga celestē vitaz̄
p̄uide circūspectōis: q̄ humane cō-
uersatōis vsus idelinentē destruit:
diuine admonitōis v̄ba restaurēt.
Et q̄ ad vetustatē vite p̄ societate se-
culariū ducit: ad amorem semper
spiritalis patrie compūctōis aspira-
tōe renouet. Valde nāq̄ iter hu-
mana v̄ba eoz̄ defluit. Cūq̄ idubi-
tantē cōstet qd̄ externis occupatō-
num tumultibus ipulsū a semetip̄o
corruat: studere incessabiliter debet:
vt p̄ eruditōis studiū resurgat. Hic
est enī q̄ plātū gregi discipulū pau-
lus admonet dicēs. Dū venio attē-
de lectōni. Hinc dauid ait. Quō di-
lexi legē tuā dñe: tota die meditatio

mea est. Hinc moysi dñs deportan-
da archa p̄cepit dicēs. Facies q̄t-
tuoz̄ circulos aureos: quos pones
p̄ q̄ttuoz̄ arche angelos. Faciesq̄
vectes d̄ lignis cethi: z̄ opies auro i-
ducesq̄ p̄ circulos q̄ sunt i arche la-
teribus: vt portet i eis: q̄ semp erūt
i circulis nec vnq̄ extrahentur ab
eis. Quid p̄ archam nisi santa eede-
sia figurat? Cui q̄ttuoz̄ circuli p̄ q̄t-
tuoz̄ angulos adiūgi iubētur: q̄a in
eo qd̄ p̄ q̄ttuoz̄ mūdi ptes dilatata
tēdit: p̄culdubio q̄ttuoz̄ sc̄i euāge-
lij libris accicta p̄dicat. Vectes de
lignis cethi. fiunt: q̄ eisdē ad portā-
dum circulis iſerūtur. Quia fortes
p̄seuerātesq̄ doctores velut iputri-
bilia liḡ q̄rēdi sunt: q̄ iſtructōibus
sacroz̄ volūinuz̄ semp inherentes
sc̄e ecclesie vnitatē denuntiet: z̄ qua-
si iromissū circulis archaz̄ portant.
Vectib⁹ q̄ppe archam portare est
bonis doctoribus sc̄taz̄ ecclesiaz̄ ad-
rudes iſidelium mētes p̄dicādo de-
ducere. Qui auro q̄q̄ iubēturopi-
ri: vt cū f̄mōe alijs insonāt: ipsi p̄ et
vite splendorē fulgescant. De quib⁹
aperte subditur. Qui semp erūt i
circulis nec vnq̄ extrahētur ab eis.
Quia nimirum necesse est vt qui ad
officiū p̄dicationis excubant:
a sacrelectionis studio non recedāt
Ad hoc nāq̄ vectes inesse circu-
lis semp iubentur: vt cum portari
archam necessitas exigit: de intro-
mitendis vectibus: portandi tardi-
as nulla generetur. Quia videlicet

cum spiritale aliquid a subditis pa-
stor inquirat: ignominiosā valde ē:
si tūc querat discere: cum questioez
debet enodare. Sed circulis vec-
tes inheret: vt doctores semper in
suis cordibus sacra cloquia medi-
tantes: testamenti archam: sine mo-
ra eleuent: si qđ necesse est prius
doceant. Unde bene prim⁹ pastor
ecclesie: pastores ceteros admonet
dicens: parati semper ad satisfatio-
nem omni poscenti vos rationem
de ea que in nobis est spe. Ac si ap-
te dicat vt ad portandam archam
mora nulla prepediat: vectes a cir-
culis nunquam recedant. **Expli-
cit secūda pars. Incipit tertia. Ubi
ostenditur quanta debeat esse diuer-
sitas i arte p̄dicatōis. Cap. xxiiij**

Via igitur qua-
lis dbeat esse pa-
stor ostēdimus
nūc qualiter do-
ceat demōstre-
mus. Ut enī lō-

ge ante nos reuerēde memorie gre-
gorius naçācenus edocuit nō vna
eademq; exortatio agruit cunctis:
quia nec cunctos par morum quali-
tas astringit. Sēpenāq; alios offē-
dunt: que alijs p̄sunt. Quia z ple-
runq; herbe q̄ hec animalia nutri-
unt: alia occidunt. Et leuis sibilus
equos mitigat: catulos vero insti-
gat. Et medicamentum hunc mor-
bum iminuit: alteri vires iūgit. Et
panis qui vitam fortiū roborat: p̄-

uulorum negat. Pro qualitate igit
audientium formari debet sermo
doctorum: vt z ad sua singulis con-
gruat: z tamen a cōmunis edifica-
tōis arte nunq̄ recedat. Quid enī
sunt intente mētes auditorum: nisi
vt ita dixerim: quedam in cythara
tensiones strate cordarum: Quas
tāgendi artifex: vt non sibi metip̄si
dissimilem cantum faciat: dissimi-
liter pullat. Et iccirco corde conso-
nam modulationem reddunt: quia
vno quidem plectro: sed non vno i-
pulsu feruntur. Unde doctor quis-
q; vt in una cunctos virtute carita-
tis edificet: ex vna doctrina: non v-
na eademq; exortatione tāgere au-
dientium corda debet. Aliter nā
q; viri: aliterq; admonēde sūt feie.

Aliter iuuenes z aliter senes: ali-
ter inopes aliter locupletes.

Aliter leti: atq; aliter tristes: ali-
ter subditi: aliter vero prelati.

Aliter serui: aliter domini: aliter
huius mundi sapiētes: aliter hebe-
tes: aliter ipudentes: aliter verecun-
di: aliter p̄terui: aliter pusillāimes.

Aliter patiētes: aliter ipatiētes.

Aliter beniuoli: aliter inuidi.

Aliter simplices: aliter impuri.

Aliter incolumes: aliter egri.

Aliter qui flagella metuumt z p̄-
pterea innocenter viuunt: aliter q̄
iniquitate duruerunt: vt nec per-
flagella corrigantur.

Aliter nimis taciti: aliter multi-
loquio vacantes.

Tertia pars pastoralis

Aliter pigri: aliter precipites.

Aliter mansueti: aliter iracundi

Aliter humiles aliter elati.

Aliter pertinaces aliter inconstantes

Aliter gulae dediti: aliter abstinentes

Aliter qui sua bona misericorditer tribuunt: aliter qui aliena rapere contendunt.

Aliter qui nec aliena rapiunt nec sua largiuntur: aliter qui ea quae habent sua tribuunt: alienaque rapere non desistunt

Aliter discordes aliter peccati.

Aliter seminantes iurgia: aliter pacifici.

Aliter admonendi sunt: qui sacre legis verba non recte intelligunt: aliter qui recte intelligunt: sed humiliter non loquuntur. Aliter qui cum predicare digne valeant: pro nimia humilitate formidant: aliter quos a predicatione imperfectio vel etas prohibet: et tamen precipitatio impellit

Aliter qui in hoc quod temporalia temporaliter appetunt prosperantur aliter qui quidem quae mundi sunt concupiscunt sed tamen aduersitatis labore fatigantur.

Aliter coniugii obligati: aliter a coniugii nexibus liberi.

Aliter admixtionem carnis experti: aliter ignorant.

Aliter qui peccata deplorant operum: aliter qui cogitationum.

Aliter qui commissa plangunt: nec tamen deserunt: aliter qui deserunt nec tamen plangunt.

Aliter qui illicita quae faciunt etiam laudant: aliter qui accusant prava nec tamen deuitant.

Aliter qui repentina concupiscentia superantur: atque aliter qui in culpa ex consilio ligantur.

Aliter qui licet minima crebro tamen illicita faciunt: atque aliter qui a paruis se custodiunt: sed aliquando in grauibus demerguntur.

Aliter qui nec bona incobant: aliter qui incobata minime presumant

Aliter qui mala occulte agunt: et bona publice: aliter vero qui bona que faciunt abscondunt: et tamen quibusdam factis publice: male de se oppinari permittunt.

Sed que utilitas est quod cuncta haec collecta enumeratione transcurramus: si non etiam admonitionis modo per singula quanta possumus breuitate pandamus.

Quae aliter admonendi sunt viri: atque aliter femine. Cap. xxiii.

Virum enim admonendi sunt viri atque aliter femine. Quae illis grauiora: istis vero iniungenda sunt leuiora. Ut illos magis exerceant: istas vero leuia demulcendo conuertant.

Quae aliter admonendi sunt iuuenes aliter senes. Cap. xxv.

Virum admonendi sunt iuuenes: aliter senes. Quia illos plerumque seueritas admonitionis ad profectum dirigit: istos vero ad meliora opera deprecatio blanda con-

ponit. Scriptum quippe est. *Seniorem ne increpaueris: sed ut patrem obsecra* *Q*ualiter admonendi sunt inopes: aliter vero locupletes. *Cap. xxvi.*

Liter admonendi sunt inopes: atque aliter locupletes. Illis offerre consolationis solatium contra tribulationem: istis vero inferre metum contra elationem debemus. Inopi quippe a domino per prophetam dicitur. *Noli timere quia non confunderis. Cui non longe post blandiens dicit. Pauper cula tempestate conuulsa. Rursumque hanc consolatur dicens. Et te elegi in camino paupertatis. Et contra paulus discipulo de diuitibus dicit. Diuitibus huius seculi precipere non superba sapere neque sperare in incerto diuitiarum suarum. Ubi est valde notandum quod humilitatis doctor: memoriam diuitum faciens: non ait roga sed precipere quia et si impendenda est pietas infirmanti: honor tamen non debetur elationi: talibus ergo rectum quod dicitur: tanto rectius iubetur: quanto et in rebus transitorijs altitudine cogitationi intumescunt. De quibus dominus in euangelio dicit. *Ue vobis diuitibus qui habetis consolationem vestram. Quia enim que sunt eterna gaudia nesciunt: ex presentis vite abundantia consolantur. Differenda est igitur eis consolatio quos caminus paupertatis exco-**

quit: atque illis inferendus est timor: quos consolatio glorie temporalis extollit: ut et illi discant quia diuitias que non cupiscunt possident: et isti cognoscant quia eas quas cupiscunt possidere nequaquam possunt. Plerumque enim qualitas personarum permutat ordinem morum: ut sit diues; humilis; pauper elatus. Unde mox predicantis lingua cum audieris vita debet componi: ut tanto districtius in paupere elationem feriat quanto eam nec illata paupertas inclinatur. Et tanto lenius humilitatem diuitum demulceat: quanto eos nec abundantia que subleuat exaltat. Nonnunquam tamen et diues superbus exhortationis blandimento placandus est: quia et plerumque dura vulnera per lenia fomenta molescunt: et insanorum furor sepe medico blandiente reducitur. Cumque eis in dulcedinem descenditur: languor insanie mitigatur. Neque enim negligenter intuendus est quod cum saulem spiritus aduersus innaderet apprehensa dauid cythara eius vesania sedabat. Quid enim per saulem nisi elatio potentium? Et quid per dauid innuitur nisi humilis vita sanctorum? Cum ergo saul ab immundo spiritu arripitur: dauid canente: eius vesania temperatur. Quia consensus potentium per elationem in furorem vertitur: dignum est ut ad salutem mentis: quasi dulcedine cythare locutionis nostre tranquillitate reuocetur.

Tertia pars pastoralis.

Aliquā autē huius seculi potētes cū arguunt: prius p̄ quāsdā similitudines velut de alieno negotio req̄rendi sunt: et cum rectam sententiā quasi in alterum protulerint tunc modis congruentibus de proprio reatu feriēdi sunt ut mens tēporali potētia tumida: cōtra corripientem nequaquā se erigat: q̄ suo sibi iudicio superbie cervicem calcet: et in nulla sui defēsiōe se exerceat quā sententiā proprii oris ligat. Hinc est enim quod nathā propheta arguere regem venerat: et quasi de causa pauperis contra diuitem iudiciū querebat: ut prius rex sententiā suam diceret: et postmodum reatū suum audiret: quatinus nequaquā iustitiē cōtradiceret: quāz in seipso ptulisset. Vir itaq; sanctus et peccatorē considerās et regem miro ordine audacem reum prius p̄ cōfessionē ligare studuit: postmodū p̄ iuēctionē secare. Celauit paululū quod q̄sinit: sed percussit repente quē tenuit. Digrius enim fortasse incidere: si sub ipso sermōis exordio: apte culpā ferire voluisset. Sed premissa similitudine eam quā occultabat exacuit increpationem. Ad egrum medicus venerat: secādū vulnus videbat: sed de patientia dubitabat. Abscondit igitur ferrum medicinale sub veste: quō eductum subito fixit in vulnere: ut secantem gladium sentiret eger anteq̄ cerberet: ne si ante cerberet sentire recusaret. Quō alī admonēdi

sunt tristes: aliter leti. *Cap. xxvij.*

Liter admonēdi sunt leti: atq; aliter tristes. Letis inferenda sunt tristitia que sequuntur ex supplicio. Tristibus vero iterēda sunt leta que sequuntur ex regno. Discāt leti ex minarum asperitate quod timeant. Audiant tristes premioꝝ gaudia de quibus presumant. Illis quippe dicitur. Ne vobis qui ridetis nūc: quoniam flebitis. Isti vero eodem magistro dicente audiant. Iteꝝ videbo vos et gaudebit cor vestrum: et gaudium vestrum nemo tollet a vobis. Nonnulli autem leti vel tristes: non rebus fiunt: sed cōplexionibus existunt. Quibus profecto intimandum est: quod quibusdam complexiōibus iuxta sunt quedam vicia. Habent enim leti ex propinquo luxuriā: tristes vero irā. Unde necesse est ut non solum quisq; consideret quod ex complexione sustinet: sed etiaz quod ex vicio deteriorius purget: ne dum nequaquā pugnat: contra hoc quod tollerat: ei quoq; a quo se liberum extimat: vicio succūbat. Quod aliter admonēdi sunt subditi: aliter vero p̄lati.

Cap. xxviii.

Liter admonēdi sunt subditi: atq; aliter p̄lati. Illos ne subiectio conterat: istos ne locus superiorū extollat. Illi ne minus quod iubentur impleāt: isti ne plus iusto iubeāt que compleantur. Illi ut humiliter subiaceāt: isti ut tem-

peranter presint. Nam quod intel-
 licti et figuratim post illis dicitur.
 Filii obedite parentibus vestris
 in domino: illis vero precipitur.
 Et vos patres nolite ad iracundiam
 provocare filios vestros. Illi discant
 quomodo ante occulti arbitri oculo-
 sus sua interiora componant. Illi quo-
 modo commissis sibi: exempla bene vi-
 vendi exterius prebeant. Scire etiam
 prelati debent: quia si perversa unquam
 perpetrat tot mortibus digni sunt: quot
 ad subditos suos peccationis exempla
 transmittunt. Unum necesse est ut tan-
 to se cautius a culpa custodiant quanto
 pro peccata quam faciunt: non solum moriuntur
 sed aliorum anime quas prius destruxerunt
 moribus rei sunt. Admonendi sunt illi
 ne distinctius puniantur: si absoluti
 nequaerint reperiri saltem de se. Illi
 ne de subditorum erratibus iudicent
 etiam si se iam de se securos inveniunt
 Illi ut tanto circa se sollicitius vivant
 quanto eos aliena cura non implicat
 Illi vero ut sic aliorum curas expleant
 quatinus et sua agere non desistant
 et sic propria sollicitudine ferueant
 ut a commissorum custodia minime te-
 pescant. Illi enim sibi met vacanti dicit
 Uade ad fornicam o piger: et con-
 sidera eius vias: et discite sapientiam. Illi
 autem terribiliter admonet cum dicit. Fili-
 mi si spoponderis pro amico tuo desi-
 xisti apud extraneum manum suam
 et illaqueatus es verbis oris tui: et
 captus sermonibus tuis propriis.
 Spondere namque pro amico est alie

nam animam in periculo sue perversati-
 onis accipere. Unum et apud extrane-
 um manus defigitur: quia apud cu-
 ram sollicitudinis que ante deerat
 mens ligatur. ubi vero sui horis il-
 laqueatus est ac propriis sermonibus ca-
 ptus: quia dum commissis sibi cogit
 bona dicere: ipsum prius necesse est
 quam dixerit custodire. Illaqueatus est
 igitur oris sui verbis dum ratione exi-
 gente constringitur: ut eius vita ad
 aliud quam admonet relaxat: unde et
 apud districtum iudicem cogitur:
 tanta in opere exolvere: quanta enim
 constat aliis voce precepisse Unde
 bene mox exortatio subditur cum di-
 citur. Ergo fac fili mi quod dico et
 temetipsum libera quia incidisti in
 manus proximi tui. Discurre: festina
 suscita amicum tuum: ne dederis som-
 num oculis tuis: nec dormitet pal-
 pebre tue. Quisquis autem ad vive-
 dum aliis exemplum proponitur: non
 solum ut ipse vigilet: sed etiam ut ami-
 cum suscitet admonet. Et namque vigi-
 lare benevivendo non sufficit: si non
 et illum cui prece a peccati torpore di-
 siungit Bene autem dicitur Ne de-
 deris somnum oculis tuis nec dor-
 mitent palpebre tue. Somnum quippe
 dare oculis est: intentione cessante
 subditorum curam negligere omni-
 no. Palpebre vero dormittant cum
 cogitationes nostre ea que in subdi-
 tis agnoscunt arguenda pigredine
 deprimente dissimulant. Plene enim
 dormire est commissorum acta: nec

scire nec corrigere. Nō autem dormire sed dormire est: que quidem reprehēdenda sunt cognoscere: sed tamen propter mentis tedium dignis ea increpationibus non emendare. Dormitando vero oculus ad plenis simus somnum ducitur: quia dum plerumque qui preest malum quod cognoscit non refecat: ad hoc quandoque negligentie sue merito peruenit ut quod a subiectis delinquitur non cognoscat. Admonēdi sunt itaque qui presunt: ut per circumspectionis studium oculos peruiigiles intus et in circuitu habeant: celi animalia fieri contēdant. Estēsa quippe animalia celi in circuitu et intus oculis plena describuntur. Dignū quippe est ut cuncti qui presunt intus et in circuitu oculos habeant: quatinus et interno iudici in semetipsis placere studeant: et exempla vite exterius prebētes: ea etiā que in alijs sunt corrigēda deprehēdāt. Admonendi sunt subditi ne prepositorum suorum vitam temere iudicēt: si quid eos fortasse agere reprehēsbiliter vidēt: ne vnde recte mala redarguant: inde per elationis impulsum in profundiora mergātur. Admonendi sunt ne cum culpas prepositorum considerāt: cōtra eos audaciores fiant. Sed sic si qua sunt valde eorum prava: apud semetipsos diiudicent: ut tamen diuino cōstricti timore: ferre sub eis iugum reue-

renti non recusent. Quod melius ostendimus si danid factum ad mediū deducamus. Saul quippe persecutor: cum ad ventrem purgandum fuisset ingressus speluncam illic cum viris suis dauid inerat: quā iam tam longo tēpore: persecutiōis eius mala tollerabat. Cumque viri sui ad feriendum saul accederent: fregit eos responsionibus: quia mittere manū in christum domini nō deberet. Qui tamē occulte surrexit et orā clamidis eius absedit. Quid enim pro saul nisi mali doctores: Quid per dauid: nisi boni subditi designantur. Saul igitur ventrem purgare est: prauos prepositos conceptum in corde malitiam: usque ad opera miseri odoris extendere: et cogitata apud se noxia factis exterioribus exequendo monstrare. Quem tamen dauid ferire metuit: quia pie subditorum mentes ab omni se peste obtreccationis abstinētes: prepositorum vitam nullo lingue gladio percutiunt: etiam cum de imperfectione redarguuntur. Quia etiam si quando per infirmitate sese abstinere vix possunt: ut extrema quedam atque exteriora prepositorum mala: sed tamē humiliter loquatur: quasi oram clamidis silenter incidunt. Quia videlicet dum prelate dignitati saltem innoxie et latenter derogant: quasi regis superpositi vestem secant: et cum ad se redeunt ipsos se vehementer

siue vel de tenuissima verbilacera-
tione reprehendunt. Unde et bene
illic scriptum est. Post hec dauid
percussit cor suum: eo quod absci-
derat oram damidis saul. Facta quae
dem prepositorum oris gladio feri-
enda non sunt: et cum iam reprehē-
denda recte iudicantur. Quando ve-
ro contra eos vel in minimis lingua
labit: necesse est: ut per afflictionē
penitentiae cor prematur: quatinus
ad se reddat: et cum preposite pote-
stati deliquit: eius contra se iudicium:
a quo sibi prelata est perhorrescat.
Nā cum prepositis deliquimus: eius
ordinatōi qui eos nobis pretulit ob-
uiamus. Unde moyses quoque contra
se et aaron populum queri cognouisset.
Ait. Nos enim quid sumus?
Nec contra nos est murmur vestrum
sed contra dñm. Quod aliter admonē-
di sunt sui: atque aliter dñi. Cap. xxix.

Liter admonendi sunt serui
atque aliter dñi. Serui scilicet
ut in se humilitatem semper aspiciant
domini vero: ut nature sue qua eque-
liter sunt cum seruis cōditi: memo-
riam non amittant. Serui admonē-
di sunt: ne dños despiciant ne deū
offendant: si ordinationi illorum su-
perbiendo contradicunt. Domini ve-
ro admonendi sunt: quia contra de-
um de munere eius superbiunt: si e-
os quos per conditionem tenent: sub-
ditos equales sibi per nature pro-
rium non agnoscunt. Isti admonen-
di sunt: ut se esse sciāt seruos domi-

norm. Illi vero admonendi sunt:
ut cognoscant se conseruos esse ser-
uorum. Istis namque dicitur. Ser-
ui obedite dominis carnalibus. Et
rursum. Quicumque sunt sub iugo ser-
uitutis: dominos suos omni hono-
re dignos arbitrentur. Illis autem
dicitur. Et vos dñi eadem facite il-
lis remittentes minas scientes quod
illozum et vester est dñs in celis.

Quod aliter admonēdi sunt sapientes
huius seculi: atque aliter bebetes. Cap. xxx

Liter admonendi sunt sapiē-
tes huius seculi: atque aliter
bebetes. Sapientes quippe admo-
nendi sunt: ut amittant scire que sci-
unt: bebetes vero ut appetāt scire
quae nesciunt. In illis hoc primum de-
struendū est quod se sapientes arbitra-
tur. In istis iam edificandum est
quicquid de sapientia superna co-
gnoscitur: quia dum minime super-
biunt: quasi ad suscipiendum edifi-
cium corda parauerunt. Cum illis la-
borandum est: ut sapientius stulti fi-
ant: stultam autem sapientiam dese-
rant: et sapientem dei stultitiam discant.
Istis vero predicandum est: ut ab
ea que putatur stultitia: ad veram
sapientiam vicinius transeant.

Illis namque dicitur. Siquis inter
vos videtur sapiens esse in hoc secu-
lo: stultus fiat ut sit sapiens. Istis vero
dicitur. Non multi sapientes secundum
carnem. Et rursum. Quae stulta sunt
mundi elegit deus: ut confundat sa-
pientes. Illos plerumque ratio cina-

Tertia pars pastoralis

tionis argumenta istos nonnunquam melius exempla auertunt. Illis nimirum prodest ut in suis allegationibus victi iaceant. Istis vero aliquid sufficit: ut laudabilia aliorum facta cognoscant. Unde magister egregius sapientibus et insipientibus doctor: cum hebreorum quosdam sapientes: quosdam vero tardiores admoneret: illis de completionem veteris testamenti loquens eorum sapientiam argumento superauit dicens. Quod enim antiquatur et senescit: prope ad interitum est. Cum vero solis exemplis quosdam trahendos esse cerneret: in eadem epistola adiunxit Sancti ludibria et vera experti: in super et vincula et carceres lapidati sunt: secti sunt: in occisione gladii mortui sunt: temptati sunt. Et rursus. Memoretis prepositorum vestrorum qui vobis locuti sunt verbum dei: quorum intuentes exitum conuersationis imitamini fidem. Hec dicit: quatenus et illos victrix ratio frangeret: et istos ad maiora conscendere imitatio blanda suaderet. Quod aliter admonendi sunt impudentes atque aliter verecundi. Cap. xxxi

Liter admonendi sunt impudentes atque aliter verecundi. Illos namque ab impudentie vitio non nisi increpatio dura compefcit. Istos autem plerumque ad melius exortatio modesta proponit. Illi se delinquere nesciunt: nisi et a pluribus increpentur. Istis plerumque sufficit ad conuersi-

onem quod eis mala sua doctor leniter ad memoriam reducit. Illos melius corrigit qui inuehendo reprehendit. Istis autem maior profectus adducitur: si hoc quod in eis reprehenditur: quasi ex latere tangat. Impudentem quippe plebem iudeorum dominus increpans apte ait. Fratris mulieris meretricis facta est tibi nolui isti erubescere. Et rursus: verecundantem resouet dicens. Confusiones adolescentie tue obliuisceris: et opprobrium viduitatis tue non recordaberis: quia dominabitur tui qui fecit te. Impudentes quoque delinquentes galathas paulus increpat dicens. Quis insensati galathae: quis vos fascinauit? Et rursus. Sic stulti estis ut cum spiritu ceperitis: carne consumamini. Culpas vero verecundantium quae reprehendit dicens. Gauisus sum in domino vehementer quoniam tandem aliquando reflexuistis per me sentire sicut et sentiebatis. Occupati enim eratis: ut illorum increpatio culpas detergeret: et horum negligentiam sermo mollior reuelaret. Quod aliter admonendi sunt proterui: atque aliter pusillanimes. Cap. xxxii

Liter admonendi sunt proterui: aliter vero pusillanimes. Illi enim valde de se presumunt: exprobrando ceteros dedignant. Isti autem dum nimis infirmitatis suae sunt consocij plerumque in desperationem cadunt. Illi singulariter cura

Hi despecta vehemēter esse putāt que faciunt iccirco i despatione frāguntur. Subtiliter itaq; ab arguente discutiēda sunt opa pteruoz: vt in quo sibi placēt: ostēdatur q̄a deo displicēt. Tūc enī pteruos bene corrigimus: cū ea q̄ benefecisse: se credūt male acta mōstramus. Ut vnde accepta gloria creditur inutilis cōfusio subsequatur. Nonnūq̄ vero cuz se viciū pteruē minime ppetrare cognoscūt: compēdiosius ad correptionē veniūt: si alteri^o culpe manifestioris ex latere requisite iproperio cōfunduntur. Ut ex eo qd̄ defendere nequnt: cognoscāt se tenere iprobe quod defendūt. Unde cū pterue corinthos paulus aduersum se videret inflatos: vt alius apollo alius pauli: alius cephe ali^o christi: se esse diceret: incestus culpā in mediū deduxit: que apud eos ppetrata fuerat: et incorrepta remanebat dicēs. Audite inter vos fornicatio qualis nec iter gētes: ita vt vxorem patris quis habeat. Et vos inflati estis: et nō magis luctū habuistis: vt tolleretur d̄ medio vestrū q̄ hoc fecit opus. Ac si aperte dicat. Quid vos p pterutam huius vel illius dicitis: q̄ per dissolutionē negligētie: nullius vos esse mōstratis.

At contra pusillanimes aptius ad iter bene agēdū reducimus si q̄dā eoz bona ex latere requiramus. Ut dum i eis alia reprehēdēdo corripimus: alia amplectendo laude-

mus. Quatinus eorum teneritudinem laus addita nutriat: quam culpa increpata castigat. Plerūq; aut vtilius apud illos proficimus: si et eorum bene gesta memoramus: et que ab eis inordinate gesta sunt iam non tanq̄ perpetrata corripimus: sed q̄si ad hoc ne ppetrari debeant p̄hibem^o. Ut et illa q̄ approbam^o illatus fauor augeat: et p̄ ea q̄ reprehēdim^o magis apud pusillāimes exortatio verecunda sualescat. Vñ idem paulus: cum thesalonicenses in accepta predicatione pdurantes quasi de vicino mundi termino quadam agnosceret pusillanimitate turbatos: prius in eis que fortia p̄spicit laudat: et caute monēdo postmodum q̄ infirma sunt roborat. Ait ei. Grās agere debemus p omnibus vobis deo semp̄ fratres: vt dignus est qm̄ sup̄crescit fides v̄ra: et abundat caritas vnus cuiusq; v̄m i inuicē: ita vt et nos ipsi i vobis gloriemur in ecclesijs dei p patientia v̄ra et fide. Qui cuz blanda hec vite eoz p̄miseret p̄conia, paulopost subdidit dicens. Rogamus autem vos fratres per aduentū domini nostri iesu christi: et nostre congregatiōis in ipsius: vt nō cito moueamini auaro sēsu: neq; terramini: neq; p̄ spiritū: neq; per sermones: neq; per epistolam tanq̄ per nos missam: quasi instet dies domini. Egit enim verus doctor: vt prius audirēt laudati q̄ cognoscerent: et postmodum quod

Tertia pars pastoralis

exortati sequeretur: quatinus eorum mentem ne a monitione subiuncta concuteret: laus premissa solidaret. Et quod commotos eos vicini finis suspitione cognouerat: non iam redarguebat motos: sed quasi transacta nesciens adhuc commoueri prohibebat ut dum de ipsa lenitate monitionis predicatori suo se incognitos crederet: tanto reprehensibiles fieri: quanto et cognosci ab illo formidareret. Quod aliter admonendi sunt impatientes atque aliter patientes. Cap. xxxiiij.

Liter admonendi sunt impatientes: atque aliter patientes. Dicendum namque est impatientibus: quia dum frenare spiritum negligunt: per multa etiam que non appetunt iniquitatum abrupta rapiuntur. Quia videlicet mentem impellit furor: quo non trahit desiderium: et agit commota nesciens: unde post doleat sciens. Dicendum quoque est impatientibus quod dum commotionis impulsu precipites quaedam velud alienati pagunt vix mala sua postquam fuerint perpetrata cognoscant. Qui dum perturbationi sue minime obstant: etiam si qua a se tranquilla mente obstant fuerant bene gesta confundunt. Et improuiso impulsu destrunt: quicquid forsitan diu labore periculo construxerunt. Ipsa autem que mater est omnium virtutum custosque: per impatientie vitium virtus charitatis amittit. Scriptum quippe est. Charitas patientis est. Igitur cum mini-

me est patientis caritas non est. Per hoc quoque impatientie vitium ipsa virtutum nutrix doctrina dissipat. Scriptum quippe est. Doctrina viri per patientiam dinoscitur. Tanto ergo quisque minus ostenditur doctus: quanto minus conuincitur patientis. Neque enim post veraciter bona docendo impendere si viuendo nescit equanimiter mala aliena tollerare. Per hoc quoque impatientie vitium: plerumque mentem arrogantie culpa transfigit. Quia dum despici in mundo hoc quisque non patitur: si qua sibi bona occulta sunt ostendere conatur. Et sic per impatientiam usque ad arrogantiam ducitur. Quia dum ferre despectionem non potest: detegendo semetipsum in ostentatione gloriatur. Unde scriptum est. Melior est patientis arrogante: quia videlicet elegit patientis quelibet mala perpeti: quam per ostentationis vitium bona sua occulta cognosci. Et contra arrogans eligit bona de se vel falsa iactari ne mala possit vel minima perpeti. Quia igitur cum patientia relinquuntur etiam bona reliqua que iam gesta sunt destruntur: recte ad ezechielem in altari dei fieri fossa prohibetur: ut videlicet in ea holocausta superposita seruentur: si enim in altari fossa non esset: omne quod in eo sacrificium reperiret superueniens aura dispergeret. Quid enim accipimus per altare dei nisi animas

Sancti gregorii pape

inisti. Que quot bona egerit: tot super se ante eius oculos sacrificia imponit. Que ante est altaris fossa nisi beatorum patientia: Que dum mentem ad aduersa tolleranda humiliat: quasi moze fouee hanc in imo positam demonstrat. Fossa autem in altari fiat: ne superpositum sacrificium aura dispergat idest electorum mentes patientiam custodiat: ne commota vento impatientie: etiam hoc quod bene operata est amittat. Bene autem hoc eadem unius cubiti esse memoratur. Quia nimirum si patientia non deseritur unitatis mensura seruat. Unde et paulus ait ad galathas. Inuicem onera portate: et sic adimplebitis legem christi. Lex quippe est christi caritatis unitas quam soli perficiunt: que nec cum grauatur excedit. Audiant igitur impatientes: quod scriptum est in prouerbis. Melior est patiens forti viro: et qui dominatur animo suo expugnatore urbium. Melior est enim victoria urbium: quia extra sunt que subiguntur. Valde autem est maius: quod per patientiam vincitur: quia ipse a se animus superat: et per semetipsum sibi metipsum subiicit: quando eum patientia intra se frenari compellit. Audiant impatientes: quod electis suis veritas dicit. Impatientia vestra possidebitis animas vestras. Sic enim conditum sumus ut ratio animam et anima corpus possideat. Jus vero anime a corpore

possessione repellit: si non prius anima a possessione rationis possideatur. Custodem igitur conditionis nostre patientiam dominus esse demonstrauit: que in ipsa nos possidere nosmet ipsos docuit. Quanta igitur sit impatientie culpa cognoscimus per quam et hoc ipsum amittimus possidere quod sumus. Audiant impatientes quod per salomonez rursum dicit. Totum spiritum suum profert stultus sapiens autem differt et reseruat in postremis. Impatientia vero impellente agitur: ut totus foras spiritus profertur: quoniam iccirco perturbatio citius eicit: quia nulla interius sapientie disciplina concludit. Sapiens autem differt et reseruat in postremum. Lesus enim in presens se vlasci non desiderat: quia etiam tollerans parcipat: sed tamen iuste vindicari omnia extremo iudicio non ignorat. Et protra admonendi sunt patientes ne in eo quod exterius portant interius doleant: ne tante virtutis sacrificium quod integrum foris immolant intus malitie peste corrumpant: et cum ab hominibus non agnoscitur: sed tamen sub diuina examinatione peccat: tanto deterius culpa doloris fiat: quanto sibi ante homines virtutis speciem vindicat. Dicendum itaque est patientibus ut student diligere quod sibi necesse est tollerare. Ne si patientiam dilectio non

Tertia pars pastoralis

sequit̄: in deteriozem culpam odij: virtus ostēsa n̄tatur. Un̄ cum paulus diceret: caritas paciēs ē ilco adiunxit. Benigne est. Uidelz ostendens: quia q̄s ex patientia tollerare amare etiā ex benignitate n̄ cessat. Un̄ idem doctor egregius cū patientiā discipulis suaderet dicēs omnis amaritudo z ira: z indignatio z clamor: z blasfemia tollatur a vobis: q̄si cūctis exterius iā bene cōpositis ad interiora cōuertitur: dum subiungit cum omni malitia. Quia nimirum frustra indignatio clamor z blasfemia ab exterioribus tollitur si interioribus vitiozū mater malicia dominat̄: z icassum foris nequitia incidit ex ramis: si surrectura intus multipliciter in radice seruat̄. Un̄ z p̄ semetipsam veritas dicit. Diligite inimicos vestros: bñ facite his qui oderunt vos: z orate p̄ persecutibus z calumniantibus vos. Virtus itaq; est coram hominibus aduersarios tollerare: s; maior virtus est corā dō diligere. Quia hoc solum de⁹ sacrificiū accipit qd̄ a te ei⁹ oculos in altari boni opis flāma caritatis accendit. Hinc ē qd̄ quibusdam paciētib⁹ rursus nec tamē diligētib⁹ dicit Quid autē vides festucā in oculo fratris tui z trabē in oculo tuo non vides. Perturbatio q̄ppe impatiētie festuca est: malitia vero in corde trabis in oculo. Illā nāq; aura temptationis agit: hanc autē p̄sumata nequitia pene imobi-

liter portat. Recte vero illic subiungitur. Hypocrita eijce primū trabē de oculo tuo: z tunc videbis eicere festucā de oculo fratris tui. Ac si dicitur mēti iniqui interiori dolenti: z sanctam se exterius p̄ paciētiā demonstranti. Prius a te malitie molem excute: z tūc alios de impatiētie leuitate reprehende: ne dum nō studes simulationem vincere: peius tibi aliena sit praua tolerare. Euenire etiā plerūq; paciētib⁹ solet: vt eo q̄dem tempore q̄ vel aduersa patiuntur: vel cōtumelias audiūt nullo dolore pulsantur: z sic paciētiā exhibeant: vt custodire etiā cordis innocētiā non obmittant. S; cū post paululū hec ipsa q̄ ptulerint ad memoriam reuocāt: igne doloris inflāmantur: argumēta ultionis inquirunt z māsuētudinē q̄ tolerātes habuerūt retractātes in malitiā n̄tūt. Quibus citi⁹ a p̄dicāte succurrit: si q̄ sit huiusmodi p̄mutationis causa pandatur. Callidus nāq; aduersarius bellum contra duos mouet: vnum videlicet inflāmans vt cōtumelias prius inferat: alterū p̄uocās vt cōtumelias lesus reddat. S; plerūq; dum huius iam victor est qui iniuriam persuasus irrogat ab illo vincitur: qui illatam sibi equanimiter portat. Unius ergo victor quez cōmouendo subiugauit: tota cōtra alterū n̄tute se erigit: cumq; obsistentem fortit̄ z vincētē dolet. Quem quia cōmouere in ipsa cōtumeliāz

faculatione non potuit: ab apto certamine iterum quiescens: et secreta suggestione cogitatione laescens: aptum deceptionis tempus inquirat. Quia enim publicum bellum perdidit ad exercendas occulte insidias exardescit. Quictis namque iam tempore ad victoris animum redit: vel rerum damna vel iniuriarum iacula ad memoriam reducit. Cunctaque que sibi illata sunt vehementer exaggerans intollerabilia ostendit. Tanta quoque mentem meroze conturbat: ut plerumque vir patiens: illa se equanimiter tollerasse post victoriam captivius erubescat: sequitur non reddidisse contumelias doleat: et deteriora repedere si occasio prebeatur grat. Quibus ergo isti sunt similes: nisi his qui per fortitudinem in campo victores sunt: sed per negligentiam postmodum intra urbis claustra rapiuntur: Quibus sunt similes nisi is quos irruens gravis languora vita non subtrahit: sed leuiter veniens recidiva febris occidit. Admonendi sunt igitur patientes ut eorum post victoriam muniant: ut hostem publico bello superatum insidiari mentibus intendat ut languorem plus serpente timeant: ne hostis callidus eo in deceptione postmodum maiori exultatione gaudeat: quo illa dudum contra se rigida colla victorum calcet.

Quia alii admonendi sunt beniuoli: atque aliter inuidi. Cap. xxxiiii

Liter admonendi sunt beni-

uoli: aliter vero inuidi. Admonendi namque sunt beniuoli ut sic alienis bonis congaudeant: quatinus habere etiam propria concupiscant. Sic primorum facta diligendo laudent: ut ea etiam imitando multiplicent. Ne si in hoc presentis vite studio: ad certamen alienum deuoti fautores sed pigri spectatores assistunt eo post certamen sine brauio remaneant: quo nunc in certamine non laborant. Et tunc eorum palmas afflicti respiciant: in quorum nunc laboribus occisi perdurant. Valde quippe peccamus si aliena bene gesta non diligimus: sed nil mercedis agimus si ea que diligimus in quantum possumus non imitamur. Dicendum itaque est beniuolis: quia si imitari bona minime festinant que laudantes approbant: sic eis virtutum sanctitas: sicut stultis spectatoribus ludicrarum artium et histrionum vanitas placet. Illi namque aurigarum ac histrionum gesta fauoribus effertur: nec tamen tales esse desiderant: quales illos conspiciunt esse quos laudent. Miratur eos placita fecisse: sed non similiter deuitat placere. Dicendum est beniuolis: ut cum primorum facta conspiciunt ad suum eorum redeant: et de alienis actibus non presumant: nec bona laudent: et agere recusent. Grauius quippe extrema ultione puniendi sunt: quibus quod imitari noluerunt placuit

Admonendi sunt inuidi ut peccent quate cecitatis sunt: qui alie-

Tertia pars pastoralis

no pfecto deficiunt: aliena exulta-
tione contabescunt: quante infelicitatis
sunt: qui melioratione proximi
deteriores fiunt. Dumq; augmēta
aliene p̄speritatis aspiciunt apud se
metip̄os anxie afflicti cordis sui pe-
ste moriuntur. Quid istis infelicitus
quos dum conspecta felicitas affi-
cit: pena nequiores reddit. Aliorū
vero bona que habere non possunt
si diligerēt: sua fecissent. Sic quip̄
pe sunt vniuersi cōsistentes in fide:
sicut multa membra vno cōtinētur
in corpore: que p̄ officium quidem
diuisa sunt: sed in quos sibi vicissim
congruūt: vnum fiunt. Unde fit vt
pes per oculos videat: et per pedes
oculi gradiantur: ori auditus auri-
um seruiat: et ad vsum suū auribus
lingua cōcurrat. suffragetur mani-
bus venter: vētrū manū operentur.
In ip̄a igit̄ corp̄is positione accipi-
mus. q̄d in actione seruemus. Ni-
mis itaq; turpe est non imitari q̄d
sumus. Nostra sunt nimirū: que et
si imitari non possum⁹ amamus in
alijs: et amantiū fiunt queq; aman-
tur in nobis. Hinc ergo pensent in-
uidi caritas quante virtutis sit: que
alieni laboris opera: nostra sine la-
tore facit. Dicendum nāq; inuidis
est qz dum se a liuore minime custo-
diunt: in antiquā versuti hostis ne-
quitiā d̄mergunt. De illo nāq; scri-
ptus est. Inuidia aut̄ diaboli mors
intrauit in orbem terrarū. Qz enī
ipse celum perdidit condito homi-

ni hoc inuidit: et suam dānationem
perditus ad hec alios perdēdo cu-
mulauit. Admonēdi sunt inuidi
vt cognoscant quantis lapsibus suc-
crescentis ruine subiaceant: qz duz
liuorem a corde minime proiciūt:
ad apertas operū neq̄tias d̄uoluū-
tur. Nisi. n. cayn inuidisset acceptā
fratris hostiam: minime peruenis-
set ad extinguendā vitā: vnde scri-
ptū est. Et respexit domin⁹ ad abel
et ad munera eius. Ad cayn vero et
ad munera eius non respexit. Fra-
tusq; est cayn vehementer: et concidit
vultus eius. Liuoꝝ itaq; sacrifi-
cij patricidij seminariū fuit. Nāq;
meliores se eē doluit. ne vt cūq; eēt
amputauit. Dicendum ē inuidis qz
dum se ista peste consumunt: et q̄c-
quid in se aliud boni habere viden-
tur interimunt: vnde scriptum ē: vi-
ta carniuz sanitas cordis: putredo
ossium inuidia. Quid enim per car-
nes nisi infirm⁹ quedaz ac terrena?
Et quid p̄ ossa nisi fortia acta signā-
tur? Et plerumq; contingit: vt que-
dam cum cordis innocentia in non-
nullis actibus suis infirmi videan-
tur: q̄dam vere iam quedam ante
humāos oculos robusta exerceāt:
sz tamē erga aliorū bona intus inui-
die pestilētia tabescant. Vñ ergo di-
cit̄. vita carniū: sanitas cordis. Qz
si mentis innocentia custoditur: et
si qua foris infirma sunt: quando-
q; roborantur: vñ illic subditur re-
cte. Putredo ossium inuidia: qz per

liuoris uiciuz: ante dei oculos pere
unt: et que humanis oculis fortia
videntur. Illa q̄dem per inuidiaz
putrefecere eēt: quedam et robustaz
depire. Quod aliter admonēdi
sunt simplices: atq; aliter impuri.

Liter admonē. La. xxxv.
di sunt simplices. atq; aliter i
puri. Laudādi sunt simplices q̄ stu
deāt nunq̄ falsa dicere: s; sūt admo
nendi ut nouerint nōnūq̄ vera reti
cere. Sicut. n. semp dicentem falsi
tas lesit: ita nōnūq̄ q̄busdam audi
ta vera nocuerunt: unde coraz disci
pulis suis domin⁹ locutionem suaz
tempans ait. Multa habeo uobis
dicere: s; nunc nō potestis illa por
tare. Admonēdi sūt igit simplices
ut sicut fallatiam utiliter uitant sem
per: ita veritatem sp̄ utiliter p̄ferāt
Admonēdi sunt ut simplicitatis bo
no prudentiam adiungant quatin⁹
sic securitatem de simplicitate possi
deant: ut circūsp̄ctionem pruden
tie nō amittant. Hinc nāq; per do
ctorem gentium dī: volo uos sapiē
tes eē in bono: simplices autē i ma
lo. Hinc electos suos per semetip̄az
veritas admonet dicēs. Estote pru
dentes sicut serpētes: et simplices si
cut colūbe. Quia. v. in electoz cor
dibus: debz et simplicitatem colum
be astutia serpentis acuerē: et serpē
tis astutiam colūbe simplicitas tem
perare. Quatinus nec se ducti per
prudentiam calleant: nec ab intelle
ct⁹ studio ex simplicitate torpescāt.

At cōtra admonēdi sunt impu
ri ut q̄ grauis sit quem culpabiliter
sustinent duplicitatis labor agno
scant. Dum. n. deprehēdi metuūt:
semp improbas defensiones q̄rūt:
semp prauis agitant suspicionib⁹.
Nil autē ē ad defendēdū puritate
tutius: nil addicendum veritate fa
cilius. Nam dū fallatiam suam ta
eri cogūtur: duro coraz labore fatiga
tur. Hinc nāq; scriptuz ē. Labor la
biozum ipsoz operiet eos. Qui enī
nunc iplet tunc operit: qz cuius nūc
aium per blandā inq̄tudinē exerit
tunc per asperam retributionē punit
Hinc. n. per hieremiam dī. Docue
runt linguam suam loq̄ mendatiū:
ut iniq; agerent laborauerūt. Ac si
apte diceret. Qui amici veritatis
sine labore eē poterāt: ut peccent la
borant. Cūq; uiuere simpliciter ne
queūt: laboribus exigunt ut moriā
tur. Nam plerumq; in culpa depre
hēsi: dum quales sūt cognoscere
fugiūt: sub fallacie velamine sese ab
scondunt. Et hoc qd̄ peccant qd̄q;
aperte iam cernitur excusare molū
tur: ita ut sepe is q̄ eoz culpas cor
ripere studet: aspe falsitatis nebu
lis seductus: pene se amissis euideat
q̄ de eis iam certum tenebat: unde
recte subinde sp̄ per p̄phetam cō
tra peccatē aiām excusantēq; se dī.
Ibi habuit foueam heritius. Heri
tū q̄ppe noie impure mentis seseq;
calide dīdētis duplicitas dīgnat
qz. v. heritū dū dephēdit ei⁹ caput

Tertia pars pastoralis

cernitur et pedes videtur et corpus
omne conspicitur: sed cum apprehen-
sus fuerit semetipsum in spera col-
ligit: pedes introsus subtrahit: ca-
put abscondit et in terra tenetis ma-
nus totum simul amittitur: quod to-
tum ante videbatur. Sic nimirum
sic impure mentes sunt: cum in suis ex-
cessibus comprehendunt. Caput enim
heritij cernit: quia quod initio ad cul-
pam peccator accesserit videtur. Pe-
des heritij conspiciuntur quia quibus
vestigij nequitia sic perpetrata agno-
scitur: et tamen adductis repente ex-
cusationibus impura mens introsus
pedes colligit: quia cuncta iniquitatis
sue vestigia abscondit. Caput subtra-
hit quia miris defensionibus nec in-
choasse malum ostendit se aliquod.
Et quasi spera in manu tenentis re-
manet quia is qui corripit cuncta quae
iam cognouerat subito amittens in-
uolutum intra conscientiam peccato-
rem tenet. Et quem totum iam depre-
hendendo viderat: tergiversatione
prave illusio defensionis: totum pari-
ter ignorat. Foveam ergo heritij huius
irreprobis: quia malitiose mentis
duplicitas sese intra se colligens: ab-
scondit in tenebris defensionis. Au-
diant impuri quod scriptum est. Qui
ambulatur simpliciter: ambulat confiden-
ter. Fiducia quippe magne securitatis
est: simplicitas actionis. Audiatur quod
sapientis ore dicitur. Spiritus sanctus
discipline effugiet fictum. Audiatur
quod scriptura rursus teste prohibetur

Cum simplicibus sermocinatio eius
Deo enim sermocinari est per illustrati-
onem sue presentie: humanis mentibus
archana reuelare. Cum simplicibus
igitur sermocinari dicitur: quia de
supernis mysterijs illorum mentes radio
sue visitationis illuminat: quos nulla
umbra duplicitatis obscurat. Est au-
tem speciale duplitium malum quia dum
puerba et duplici actione alios fal-
lunt: quasi prestantius ceteris pruden-
tes se esse glorientur. Et quia distri-
ctione retributionis non considerant
de donis suis miseri exaltant. Audi-
ant autem quoniam sophistas propheta vim
diuine animaduersionis super illos
intentat dicens. Ecce dies domini
venit: magnus et horribilis: dies ire
dies illa dies tenebrarum et caliginis
dies nebulae et turbinis: dies tube et
clangoris super omnes ciuitates
munitas: et super omnes angulos
excelsos. Quid per ciuitates muni-
tas accipitur: nisi suspecte mentes:
et fallaci semper defensione circumdate
Que quoties earum culpa corripit
veritatem ad se iacula non admittunt
Et quid per excelsos angulos nisi
impura corda signantur? Duplex quippe
in angulis spiritus est paries. Que dum vi-
tate simplicitatis fugiunt ad semetipsa
quodammodo duplicitatis pueritate
replicatur et quod est deterius apud
cogitationes suas in fastu prudentie
ex ipsa se culpa impuritatis extollunt
Dies igitur domini vindicet atque animaduersionis
plena super ciuitates munitas et

super angulos venit: qz ira extremi iudicij: humana corda z defensionibus contra veritatē clausa destruit z duplicib⁹ inuoluta dissoluit. Tūc enī cadent munitate ciuitates: qz mētes impenetrare deo damnabūtur. Tunc excelsi anguli corruēt: quia corda q̄ se per ipuritatē prudentiā erigunt: p̄ iustitię sententiā proster nūtur. Qd̄ aliter admonēdi sūt icolūes: atqz aliter egri. Ca. xxxvi.

Liter amonēdi sūt icolumes atqz alī egri. Admonēdi sūt icolumes vt sanitatez corpis exerceant ad sanitatē mentis: ne si accepte incolumitatis grām: ad usū nequitie inclinēt: dono dei deteriores fiant: z eo postmodū supplitia grāuioza mereātur: quo nunc largioribus bonis dei: male vti nō metuūt. Admonēdi sūt icolumes: ne oportunitatem salutis p̄merētes i perpetuū despiciāt. Scriptum nāqz est. Ecce nūc tps̄ acceptabile: ecce nūc dies salutis. Admonēdi sūt ne placere deo si cū p̄nt noluerit: cum voluerint sero nō possint. Hinc est enī qd̄ post sapia d̄serit quos p̄ri⁹ diuisi tuis renuētēs vocauit dicēs: vocaui z renuistis: extēdi manū z nō fuit q̄ aspiceret. Desperistis oē cōsiliū z increpationes meas neglexistis. Ego quoqz i iteritu vestro ridebo z subsānabo: cum vobis qd̄ timebatis aduenerit. Et rursū. Tūc inocabit me z nō exaudia: mane psurgent z nō inuenient me. Sal⁹ itaqz

corporis quādo ad bñ operandum accepta despicitur: quātū sit muneris admissa sēntē: z in fructuose ad vltimū q̄ritur: q̄ cōgruo concessa tēpore vrūiter nō hētur: vñ bene per salomonē rursū d̄r. Ne des alienis tuum honozē: z ānos tuos crudelitē forte impleant extranei virib⁹ tuis: z labores tui sint in domo aliēa z gemas inouissimis quando consumpseris carnes z corp⁹ tuū. Qui nāqz a nobis alieni sunt nisi maligni spūs: qz celestis patrie sūt forte sepati: Quis vero honoz noster est: nisi quid ēt in luteis corporib⁹ conditi: ad conditoris tñ nostri sum⁹ imaginē creati: Vel q̄s ali⁹ crudelis nisi ille apostata angelus: q̄ z semetipsum pena mortis superbiendo perculit: z inferre mortē hūano generi ēt perdit⁹ nō pepercit. Honozem suū alienis itaqz dat: q̄ ad dei imaginē ac similitudinē conditus vite sue tēpora malignozum spūuz voluptatib⁹ administrat. An nos ēt suos crudeli tradit: qz ad voluntatem male damnātis aduersarij: accepta viuēdi spatia expendit: vñ bñ subd̄. Ne forte impleant extranei virib⁹ tuis: z labores tui sint in domo aliena. Quisquis enī per acceptā valitudinē corpis per attributā sibi sapiam mentis: nō exercēdis virtutib⁹ s̄z perpetrandis vitijs laborat: nequaqz viribus suis suaz domuz: s̄z extraneozum habitacula .i. imūdozum spūum scā multipli-

Tertia pars pastoralis

cat nimirum luxuriando vel superbiendo agēs: vt ēt se addito perditorum numerus crescat. Bene autē subdit: et gemas in nouissimis quando cōsumpseris carnes: et corp⁹ totum. Plerūq; enim accepta sal⁹ carnis: per vitia expendit. Sed cum repente subtrahit: cum molestiis caro atteritur: cum iam egredi aīa vrgetur: diu male habita quasi ad bñ viuēdū sal⁹ amissa req̄ritur. Et tūc gemunt hoīes q̄ dō seruire noluerunt: q̄n dāna negligentie sue recuperare seruiendo nequaquā possūt vnde alias dī. Cum occideret eos inquirebant eum. Et cōtra admonēdi sunt egrī vt eo se dei filios sentiant: quo illos disciplinē flagella castigant. Nisi enī correctis hereditatem dispōeret: erudire eos per molestias non curaret. Hinc namq; ad iohannē domin⁹ per angelum dicit. Ego quos amo corripo et castigo. Hinc rursū scriptū est. Fili mi noli negligere disciplinam domini: nō fatigeris cum ab eo argueris: quē diligit enim domin⁹ corripit et castigat: flagellat autē omnē filium quē recipit. Hinc psalmista ait. Multe tribulatiōes iustorum. Hinc beatus iob in dolore clamans ait. Si iust⁹ fuero nō leuabo caput saturat⁹ afflictione et miseria. Dicendum ē egrīs vt si celestē patriā suam credunt: necessario in hac vita labores velut in aliena patriā patiātur. Hinc est. n.

q̄ extra lapides tonsi sunt: vt in cōstructōe templi domini absq; mallei sonitu ponerētur. Quod videlicet nūc foris per flagella tondimur: vt intus in tēplum dei postmodum sine disciplinē percussione discōamur quatin⁹ q̄cquid in nobis est superfluū: mō percussio resecet: et sola nos in edificatiōe caritatis concordia liget. Admonēdi sunt egrī vt cōsiderent p̄ percipiēdis terrenis hereditatib⁹ q̄ dura carnales filios discipline flagella castigēt. Que ergo nobis diuine correctionis grauis ē pena: per quā et nūquā amittenda hereditas percipit: et semp mansura supplicia vitant. hinc et n. paul⁹ ait. Patres q̄dem carnis nostre habuimus eruditiones et reuerbamur eos: nō multo magis obtemperabimus patri spūz et viuemus. Et illi q̄dem in tpe paucorum dieruz: s; volūtatem suam erudiebant nos. Hic autē ad id quod vtile ē: in recipiendo sanctificationem eius. Admonēdi sunt egrī: vt considerent q̄ta salus cordis sit molestia corporis que ad sui cognitionem mētez reuocet. Et quam plerūq; salus abiicit: in firmitatis memoria reformat: vt anim⁹ q̄ extra se in elationem ducitur: cui sit oditōi subdit⁹ ex percussa quam sustinet carne memoretur. Quod recte p̄ balaā si tamē vocem dei subsequēdo obediēdo voluisset: in ipsa ei⁹ itineris retardatiōe signat. Balaā

nāq; puenire ad ppositum tēdit: s; ei^o votum aīal cui p̄sident p̄pedit. Prohibitōe q̄ppe imozata asina videt angelum quē humana nō videt mens. Quia plerūq; caro per molestias tarda flagello suo menti deus indicat: quem mēs ipsa carni p̄sident nō videbat. Ita vt anxietatez spūs p̄ficere in hoc mundo cupientis: velut iter tendētis impediāt: donecei inuisibilem qui sibi obuiat inotescat: vnde z bñ per petruz d̄. Correctionem habuit sue vesanie subiu gale aīal mutum: qđ hoīs voce loquens p̄hibuit p̄phete insipientiā. Insan^o q̄ppe bō a subiugali muto corripitur: qñ mēs elata humilitatis bonuz qđ tenere debeat ab afflictā carne memoratur: Sed huius correctiōis donum balaā nō obtinuit: iccirco quia ad bñdicendum missus fuerat: z ad maledicēdum pergens voces nō mentē mutauit. Admonendi sunt egri: vt molestia corporalis quāti sit muneris considerēt: q̄ z admīssa peccata diluit: z ea que poterant admitti cōpescit: que sumpta ab exterioribus plagis: cōcussē mēti penitentie vulnera infligit: vnde scriptum est. Lūoz vulneris abstergit mala: z plage īsecretioribus ventris. Mala enī lūoz abstergit vulneris: qz flagellorum dolor vel cogitatas vel p̄petratas neqtias diluit. Solet vero ventris appellatione mēs accipi: qz sicut venter consumit escas: ita mēs pertra-

ctādo excoquit curas. Quia enī venter mēs d̄: ea sentētia docetur: qua scriptum est. Lucerna dñi que inuestigat omnia secreta ventris: spiraculum hoīs. Ac si diceret: diuini afflatus illuminatio cuz ī mētem hoīs venerit: eam sibi metip̄s illuminās ostēdit: q̄ añ scī spūs aduentum cogitationes p̄auas z portare poterat: z p̄sare nesciebat. Lūoz. n. vulneris abstergit mala z plage īsecretioribus ventris: qz dum exterius p̄cutimur: ad peccatorum nostrorum memoriam taciti afflictiq; reuocamur. Atq; ante oculos nostros cūcta q̄ a nobis sunt male gesta reducimur z per hoc qđ patimur foris magis itus qđ fecim^o dolem^o: vnde fit vt iter apta vulnera corporis ampl^o nos abluat plaga secreta ventris: qz sanat neqtiam p̄raui opis occultum vulnus doloris. Admonēdi sunt egri quatinus patientie virtutem seruēt: vt incessāter q̄pta redemptor noster: ab hijs quos creauerat pertulit mala cōsiderēt: quod tot abiecta cōuitiorum p̄bra sustinuit: q̄ de manu antiq; hostis captiuorum quottidie aīas rapiēs insultātium alapas accepit: qđ aq̄ nos salutis abluens: a perfidorum sputis faciem non abscondit: q̄ ad uocatione suā nos ab eternis supplitijs liberās: tacit^o flagella tollerant. Qđ iter angelorum choros p̄nes nobis honores tribuēs: colaphos ptulit: qđ a p̄cōz nos pun

etionibus saluans spinis caput supponere non recusauit: quod eterna nos dulcedine inebrians: in siti sua amaritudine mellis accepit. Quod qui pro nobis patrem quem diuinitate est equum adorauit, sub irrisione adorat? tacuit: quod vitam mortuis preparans: usque ad mortem ipse vita peruenit. Cur itaque asperum creditur: ut a doctor tolleretur flagella pro malis: si tanta deus pertulit ab hominibus mala pro nobis. Aut sana intelligentia quis de percussione sua ingratus existat: si ipse huic sine flagello non exiit. quod hic sine peccato iuxta? Qualiter admonendi sunt qui flagella metuent: et propterea innocenter uiuunt: atque aliter qui sic iniquitate duruerunt: ut non per flagella corrigantur. Ca. xxxvij.

Liter admonendi sunt qui flagella metuent et propterea innocenter uiuunt: atque aliter qui sic in iniquitate duruerunt: ut nec per flagella corrigantur. Dicendum namque est flagella timentibus: ut et bona temporalia nequaquam pro magno desiderant: quod ad esse est prauis videtur: et mala presentia nequaquam velut intollerabilia fugiant: quibus plerumque hic est bonos affici non ignorant. Admonendi sunt ut si malis veraciter carere desiderant: supplitia eterna perhorrescant. Nec in hoc supplitorio timore permaneant: sed ad amoris gratiam nutrimento caritatis excrescant. Scriptum quippe est. Perfecta caritas foras mittit timorem. Et iterum

scriptum est. Non enim accepistis spiritum seruitutis iterum in timore: sed spiritum adoptionis filiorum in quo clamamus abba pater: unde idem doctor iterum dicit: ubi spiritus domini in libertas. Si ergo adhuc a praua actione formidata pena prohibet profecto formidantis animum nulla spiritus libertas tenet. Nam si penam non metueret: culpam proculdubio perpetraret. Ignorat itaque mens gratiam libertatis: quam ligat timoris seruitus. Bona enim pro semetipsis amanda sunt et non penis compellentibus exequenda. Nam qui propterea bona facit: quod tormentorum mala metuit: vult non esse quod metuat: ut audenter illicita committat: unde luce clarius constat quod coram deo innocentia admittit: ante cuius oculos ex desiderio peccatur.

At contra hi quos ab iniquitatibus nec flagella compescunt: tanto acriori inuentione feriendi sunt: quanto insensibilitate maiori duruerunt. Plerumque enim sine dedignatione indignandi sunt: sine desperatione desperandi: ita durat ut ostensa desperatio formidinem incutiat: et subiecta admonitio ad spem reducat. Districte itaque contra illos diuine sententiae proferende sunt: ut ad cognitionem sui aduersione considerata reuocentur. Audiant enim in se impletum esse quod scriptum est. Si contunderis stultum in pilea quasi ipsas feriete desuper pileo: non auferet ab eo stultitia eius. Contra hos prophete

ta dño queritur dicens. Attrivisti eos: et reuerunt accipere disciplinã. Hinc est q̄ dom⁹ dicit. Interfeci et perdididi populum istũ: et tñ a vijs suis non sunt reuersi. Et rursus ait. Populus non est reuersus ad percipientem se. Hinc voce flagellantius p̄pheta cõquerit dicens. Curauimus babilonez et nõ est sanata. Babilon q̄ppe curat nec tñ ad sanitatem reducit: qm̄ mens in praua actione confusa verba correctionis audit flagella correctõis percipit: et tamẽ ad recta itinera salutis: redire cõtempnit. Hic captiuo israhelitico populo: nec tñ ab iniquitate conuerso dñs exprobrat dicens: versa est mihi dom⁹ israel in scoriã. Dñs isti: es stannum: et plumbum: et ferrum: in medio fornacis. Ac si apte dicat. Purigare eos per ignem tribulatiõis voluit: et argentum vel aurum illos fieri quesit: sed in fornace mibi: i es: stannum: ferrum et plumbum versi sunt: qz nõ ad virtutem s; ad vitia et i tribulatione pruperunt. Es q̄ppe dñs percudit ampli⁹ metallis ceteris sonitum reddit. Qui igit̄ in tribulatione positus erupit ad murmuratiõis sonitum: in es versus in medio fornacis est. Stannus vero cum ex arte componit argenti spem mentitur. Qui vero simulationis vitio nõ caret in tribulatione stannus factus est in fornace. In ferrum aut̄ vertitur: qui vite proximi insidiatur. Ferrum itaq; in fornace est: q̄ nocendi

malitiam non amittit in tribulatione. Plũbus quoq; ceteris metallis est grauius. In fornace ergo plumbum inuenitur: q̄ sic peccati sui pondere p̄mitur: vt et in tribulatiõe positus: eternis desiderijs nõ leuetur. Hinc rursus scriptum est. Multo labore sudatum est: et non exiit d ea nimia rubigo eius: neq; per ignes. Ignem q̄ppe nobis tribulationis adinouet: vt in nos rubiginem purget vitiorum. Sed neq; per ignes rubiginem amittim⁹ quãdo et inter flagella vitio nõ carem⁹. Hinc p̄pheta iterũ dicit. Frustra conflauit conflator: malitie eorũ non sunt consumpte. Sciẽduz vero est q̄ nõ nõq̄ cum inter flagellorum duritiã remanẽt incorrecti dulci sũt admonitione mulcendi. Quos enĩ crutimenta nõ corrigunt: nõ nõq̄ ab iniquis actib⁹ leuia blãdimenta cõpescũt. Quia et plerumq; egros quos fortis pignetozuz potio curare nõ valuit: ad pristinã salutem repens aqua reuocauit. Et nõnulla incisiõne vulnera que curari nequeunt fomẽtis olei sanãtur: et durus adamas incisionem ferrĩ mĩme accipit: sed leuĩbircozum sanguine mollescit.

Qualiter admonedi sunt nimis taciti: atq; aliter multiloquio vacantes. Capitulu. xxxviij.

Liter admonedi sunt nimis taciti: atq; aliter multiloquio vacantes. Insinuari naq; nimis tacitis debz. qz dum qdam vitia incaute

Tertia pars pastoralis

fugit: occulte dteriorib⁹ implicatur. Nam sepe linguā quia imoderatius frenant i corde graui⁹ multiloquiū tollerāt: vt eo plus cogitationes in mente ferueāt: quo illos violēta custodia indiscreti silentij angustat. Que plerunq; tanto latius defluunt: quāto se esse securi⁹ extimāt quia foris a reprehēsozibus nō vidētur: vnde nōnūq; mēs in superbiam extollitur: 7 quos loquentes audit quasi ifirmos despiciat. Lūq; os corporis claudit: quātum se vitijs superbiendo apiat nō agnoscit. Linguā 7. n. premit: mētē eleuat: 7 cū suaz neq̄tiam mime cōsiderat: tāto apud se cūctos liberi⁹: quāto 7 secreti⁹ accusat. Admonendi sūt ergo nimis taciti: vt scire nō solum sollicitē studeant: quales foris ostēdere: sed ēt quales se debeant intus exhibere: vt plus excogitatōib⁹ occultū iudiciū q̄ ex sermonib⁹ reprehētionem metuāt. primo rum. Scriptum nāq; ē. Fili mi atēde sapiam meam: 7 prudētē meē iclina aurem tuā: vt custodias cogitatōes. Nil q̄ppe i nobis ē corde fugatius: qd̄ a nobis totiēns recedit: quotiēs per prauas cogitatōes defluit. Hic 7. n. psalmista ait. Cor meum dereliquit me. Hic ad semetipsuz rediēs dicit. Inuenit seru⁹ tu⁹ cor suū vt oraret te. Cum ergo cogitatio p̄ custodiam restringitur: cor qd̄ fugere consuevit iuenit. Plerūq; aut̄ nimis taciti: cū nōnulla patiūtur iniu-

sta: eo i aciozē dolorez p̄deūt: quo ea q̄ sustinet nō loquūtur. Nam si illatas molestias lingua trāq̄lle diceret: mēs a cōscie dolore aliēa maneret. Vulnera ei; clausa: pl⁹ crutiāt. Nā cū putredo q̄ itus feruet eicit ad salutē dolor apit. Scire igit̄ debent q̄ plusq̄ expedit tacēt: ne inter molesta q̄ tolerant: dum linguam tenēt: viz doloris exagerent: Admonēdi sūt eim vt si. p̄rimos sicut se diligūt: minime illis taceāt vñ eos iuste reprehēdunt: vocis eim medicamine vtrorūq; saluti cōcurrat: dum 7 ab illo q̄ ifert actō praua cōpescitur: 7 ab hoc qui sustinet doloris feruor vulnere aperto tempant. Qui enim mala. p̄rimozuz despiciunt: 7 tamē silētio linguam premūt: quasi cōspectis vulnerib⁹ vsuz medicaminis subtrahunt: 7 eomortis auctores sūt: quo virus quod poterant curare noluerūt. Lingua itaq; discrete frenāda est: nō insolubilitē obligāda. Scriptuz nāq; est. Sapiēs vsq; ad tēpus tacebit: vt nimirū cū oportunum fuerit postposita censura silētij: loquēdo que cōgruunt in vsum se vtilitatis ipendat. Et rursū scriptum ē. Tēpus loquēdi: 7 tēpus tacēdi. Discrete quidē vicissitudinū p̄sanda sūt tempora: ne aut cum restringi lingua d̄bz: per verba iutiliter defluat: aut cū loq̄ vtiliter potest: semetipsam pigre restringat. Q̄ bene psalmista p̄siderās ait. Dōe dñe custodiam orimeo: 7 hostium circum

stantie labijs meis. Non enim po-
ni ori parietem: sed hostium petijt:
quod videlicet apit et claudit. Unde
et nobis caute descendum est: quati-
nus hos discretum: et congruo tem-
pore vox aperiat: et rursus tacitur-
nitas congruo claudat. At extra
admonendi sunt multiloquo vacantes
ut vigilanter aspiciant a quanto recti-
tudinis statu depereunt: dum per mul-
tiple verba dilabuntur. Humana
etenim mens: aque more et circumdu-
sa ad superiora colligitur: quod illud
reperit unde descendit: et relaxata
deperit quia se per infima inutiliter
spargit. Quod enim super se vacuis ver-
bis a silentij sui censura dissipatur:
quasi tot rivis extra se ducitur: un-
de et redire interius ad sui cognitio-
nes non sufficit: quod per multiloqui-
um spera: a secreto se intime considera-
tionis excludit. Totam vero se in-
fidiantis hostis vulneribus detegit:
quia nulla se munitione custodie cir-
cūcludit: unde scriptum est. Sicut
urbis patens et absque murorum am-
bitu: ita vir qui non potest in loquen-
do cobibere spiritum suum. Quia enim
murus silentij non habet: patet inimi-
cis iaculis civitas mentis. Et cum se
per verba extra semetipsam eicit: a-
pertam se adversario ostendit. Quam-
tanto ille sine labore superat: quanto
ipsa que vincitur per multiloqui-
um contra semetipsam pugnat. Plerum-
que autem quia mens desidiosa per quos-
dam gradus in lapsum casus ipelli-

tur: dum ociosa cauere verba negli-
gimus: ad noxia pervenimus: ut pri-
us loqui aliena libeat postmodum
detractionibus eorum vitam de qua
bus loquitur mordeat: ad extremum
vero usque ad apertas lingua contu-
melias erumpat. Hinc seminatur sti-
muli oriuntur rixae: acceduntur faces
odiorum: pars extinguatur cordium:
unde bene per salomonem dicitur. Qui
dimittit aquam: caput est iurgiorum.
Aquam quippe dimittere est: linguarum
influxum eloquij relaxare: cui con-
tra in bona est pre dicit. Aqua profun-
da verba ex ore viri. Qui ergo dimit-
tit aquam caput est iurgiorum. Quia
qui linguam non refrenat concordiam
dissipat: unde et diverso scriptum
est. Qui imponit stulto silentium iras
mitigat. Quod autem multiloquio quis
quod serviens linguam frenare nequi-
verit: accidit ut rectitudinem iusti-
cie tenere nequaquam possit quod te-
statur propheta qui ait: vir linguo-
sus non dirigetur in terra. Hinc salo-
mon iterum dicit. In multiloquio
peccatum non deerit. Hinc esaias ait.
Custos iustitie silentium. id est iudicium
quia mentis iustitia desolatur: quam-
do ab imoderata locutione pascit.
Hinc iacobus ait. Si quis putat se
religiosum esse non refrenans linguam
suam: sed seducens cor suum: huius
vana est religio. Hinc rursus ait.
Sicut omnis homo velox ad audi-
endum: tardus autem ad loquendum
et tardus ad iram. hinc iterum vim

Tertia pars pastoralis.

lingue diffiniēs adiungit. Lingua i quietum malum: plena venēo mortifero. Hic per semetipsam nos admonet veritas dicens. Dē verbum ociosum quod locuti fuerint homines: rōnem reddent de eo in die iudicij. Ociosum quippe verbū ē: qđ aut rōne iuste necessitatis: aut itentioē pie utilitatis caret. Si ergo rō de ocioso sermone exigitur: pensemus que pena multiloquium maneat in quo ēt per noxia verba peccatur. **Q**ualiter admonēdi sunt pigri: atq; aliter p̄cipites. **Ca. xxxix.**

Liter admonēdi sunt pigri: atq; aliter p̄cipites. Illi nā q; suadendi sunt ne agēda bona dū differūt amūtant. Isti vero admonēdi sunt: ne dum bonorum tēpus incaute festinādo p̄veniunt: eoz merita imutēt. Pigri itaq; iūtimā dum est: qđ sepe dum oportune agere que possumus nolumus: paulop̄tuz volumus nō valemus. Sp̄a q̄p̄pe mentis desidia dūz congruo feruore nō accēditur: a bonorum desiderio funditus conualescēte torpore mactatur: vnde per salomonem aperte dī. Pigredo imittit soporem. Piger enim recte sentiēdo quasi vigilat: q̄uis nil operādo torpescat. S; pigredo soporem imittere dicitur: q; paulisper ēt recte sentiēdi vigilātia amittit: dū a bene operādi studio cessatur: vbi bene subiūgit. **E**t aīa dissoluta esuriet. Nam quia se ad superiora stringēdo non diri

git: neglectā se inferi per desideria expandit. Et dum studiozum sublimium vigore nō constringitur: cupiditatis infime fame sautiatur: vt quo se per disciplinaz ligare dissimulat: eo se esuriēs per voluptatū desideria spergat. Hic ab eodez rursus salomone scribitur. In desiderijs ē oīs ociosus. Hinc ipsa veritate p̄dicāte: vno qđem exeunte spū mūda domus dī: s; multiplitiuz redeunte dū vacat occupatur. Plerūq; piger dūz necessaria agere negligit quedam sibi difficilia opponit: quedam vero incaute formidat: 7 dūz q̄ si inuenit: quid velut iuste metuat: ostēdit qđ in ociosus quasi nō iuste torpescat. Cui recte per salomonem dī. Propter frigus n. piger noluit arare: mendicabit ergo estate 7 non dabit ei. Propter frigus n. piger nō arat: dū desidia 7 torpe constrictus: agere q̄ bona debz dissimulat. Propter frigus piger nō arat: dum parua ex aduerso mala metuit: 7 opari maxima p̄termittit. Bene autem dī. Mendicabit estate 7 nō dabit ei. Qui n. nūc i bonis opib; non exsudat: cum sol iudicij feruentior apparuerit: quia frustra regni aditus postulat: nil accipiens estate mendicat. Bene huic per eundem salomonem rursus dicitur. Qui obseruat ventum non seminat: 7 qui cōsiderat nubes nūq̄ metet. Quid n. p̄uētū nisi malignoz spūuz tēptatō exp̄mit? Et qđ p̄ nubes q̄ mouēt

a vento nisi aduersitates prauorum
 hominum designantur? Auētis v3 impel
 luntur nubes: quia immūdoꝝ spi
 rituꝝ afflati prauī excitātur homi
 nes. Qui ergo obseruat ventū non
 seminat: qui cōsiderat nubes nun
 q̄ metet: quia quisquis malignoꝝ
 spirituum: quisquis p̄secutionē pra
 uorum hominum metuit: neq; nūc
 grana boni opis seminat: neq; tūc
 manipulos sancte retributionis se
 cat. Ad cōtra admonēdi sunt p̄
 cipites quia dum bonorum actuum
 tempus preueniūt: meritū p̄uertūt
 Et sepe in malis corruūt: dū bona
 minime discernunt. Quia nequaq̄
 que agunt inspiciunt: sed plerūq;
 acta que ita non debuerint agere re
 cognoscūt. Quibus sub auditoris
 specie recte apud salomonē dicit.
 Fili sine cōsilio nihil facias: et post
 factū nō penitebis. Et rursum. Pal
 pebre tue p̄cedāt tuos gressus. Pal
 pebre quippe gressus p̄cedūt: cui
 operationem nostrā recta consilia p̄
 ueniūt. Qui enim negligit cōsiderā
 do p̄uidere q̄ facit: gressus tēdit:
 oculos claudit: p̄gendo iter cōficit
 sed preueniendo sibi metipsi nō an
 tecedat atq; iccirco citius corruit:
 quia quo pedem operis ponere de
 beat: per palpebrā consilij non attē
 dit. Quod aliter admonēdi sunt
 mansueti: atq; aliter iracūdi. *Ca. lx.*

Liter admonendi sunt man
 sueti: atq; alit iracūdi. Nō
 nunq̄ autē mansueti cum presunt:

vicinum et quasi iuxta positum tor
 porum patiūtur: et plerūq; nimia
 resolutione lenitatis: ultra q̄ neces
 se est vigorem distractionis emolli
 unt. At contra iracundicū regimi
 num loca p̄cipiunt: quo impellente
 ira in mētis vesaniā deuoluūtur:
 eo ē subditorum vitam dissipata q̄
 etis tranquillitate p̄fundūt. Quos
 cum furor agit in p̄ceps ignorant
 quicquid irati faciūt: ignorant q̄
 qd a semetipsis irati patiūtur. Nō
 nunq̄ vero q̄ est grauius ire sue sti
 mulum iusticie celum putant: et cū
 viciū virtus creditur sine metu cul
 pa cumulat. Sepe ergo mansueti
 dissolutionis tedio torpescunt. Se
 pe iracundi rectitudinis falluntur
 celo. Illorū itaq; virtuti viciū la
 tener adiungitur: his autem suū
 viciū quasi feruēs virtus videtur.
 Admonēdi sunt igitur illi vt fugiāt
 q̄ iuxta ipsos ē: isti q̄ in ipsis ē attē
 dāt. Illi quod nō habēt discernāt:
 isti quod habēt amplectātur. Mans
 ueti p̄ sollicitudine torporē dānet:
 iracundi p̄ turbationē. Admonēdi
 sunt mansueti vt habere etiam emu
 lationem iusticie studeant. Admo
 nēdi sunt iracundi vt emulationi
 quam se habere estimant: mansue
 tudinem iungant. Iccirco spiritus
 sanctus in columba est et igne mon
 stratus: quia videlicet omnes quos
 implet: et columbe simplicitate mā
 suetos: et igne celi ardētes exhibet.
 Nequaq̄ ergo spiritu sācto plen⁹

Tertia pars pastoralis

ē: q̄ aut ī tranq̄litate mānētudinis
feruorē emulatiōis deserit: aut rur
sum in emulatiōis ardoze: virtutē
manētudinis amittit. Qd̄ fortal
se melius ostendimus si in medio
pauli magisterius proferam⁹. Qui
duobus discipulis ⁊ non diuisa cari
tate predixit: diuersa tamen adiu
toria predicationis impendit. Ti
motheum nāq; admonens ait. Ar
gue obsecra increpa in omni patiē
tia ⁊ doctrina. Titum quoq; admo
net dicens. Hec loquere ⁊ exhorta
re cum omni imperio. Quid est q̄
doctrinam suam tāta arte disponit
vt in exhibenda hac alteri imperiū
atq; alteri patientiam proponat: ni
si q̄ mānētioris spūs titū ⁊ paulo
feruentioris vidit esset timotheū? Il
lum per emulatiōis studium in
flamat: hunc p̄ lenitatem patiētie
temperat. Illi q̄ deest iungit: huic
q̄ superest subtrahit. Illum stimu
lo impellere nititur: huic freno mo
deratur. Magnus quippe suscep
te ecclesie colonus alios palmites
vt crescere debeant rigat: alios cui
plus iusto crescere conspicit resecat
ne aut non crescendo fructus non
afferant: aut imoderate crescendo
quos protulerint amittant. S; lon
ge alia est ira que sub emulatiōis
specie subripit: alia que perturbati
cor: ⁊ sine iustitie pretextu confun
dit. Illa enim in hoc q̄ debet inoz
dinate extenditur: hec autem semp
in hijs que non debet inflammat.

Sciendum quippe est quia hoc ab
impatiensibus iracundi differunt:
quia illi ab alijs illata nō tollerant:
isti autem que tolerantur importāt.
Nāq; iracundi sepe ēt se declinātes
insequuntur: rixē occasionē cōmouēt
labore contentiōnis gaudēt. Quos
tamen melius corrigimus: si in ipsa
ire sue cōmotione declinemus. Per
turbati quippe quid audiant igno
rant: sed ad se reducti tanto libēt
exortatiōis verba recipiunt: quan
to se tranquillius toleratos erube
scunt. Adenti autem furore ebriet:
omne rectum q̄ dicitur: peruersum
putatur. Unde ⁊ naabal ebrio cul
pam suam abigail tacuit laudabili
ter: quaz digesto vino laudabiliter
dixit. Heccirco enim malum qd̄ fece
rat cognoscere potuit: q̄a hoc ebri⁹
non audiuit. Cum vero ita iracun
di alios impetunt: vt declinari oīo
nō possint: non aperta exprobratiōe
sed sub quadaz sunt cautela reuerē
tie parcendo feriendi. Qd̄ melius o
stendimus si abner factum ad me
dium deducimus. Hunc quippe cū
asael vi incaute precipitatiōis impe
teret. Scriptuz est. Locutus est ab
ner ad asabel dicens. Recede noli
me sequi: ne compellar cōfodere te
ī terra. Qui ꝑtempit audire ⁊ noluit
declinare. Percussit ergo eū abner
aīsa hasta in inguine: ⁊ trāssodit ⁊
mortu⁹ est. Cui⁹ eim asabel typū te
nuit: nisi eoz q̄s vehemēter abripi
ens furoz ī ꝑreceptis dicit: q̄ i eodez

furozis impetu tanto cante declinā
di sunt: quanto 7 insane rapiuntur.
Unde 7 abner qui sermone nostro
patris lucerna dī fugit: qz doctoꝝ
lingua que supernum dei lumen in
dicat: cum per abrupta furoris mē
tez cuiuspiā ferri conspicit: cūqz cō
tra irascentem dissimulat verborum
iacula reddere: quasi p sequentem
nō vult ferire. S3 cum iracūdi nul
la consideratione se mitigant: 7 q̄si
asabel pseq 7 isanire n̄ cessat: neces
se ē vt hū q̄ furentes reprimere co
nantur: nequa q̄ se in furozē erigāt
s3 q̄cquid ē tranquillitatis oñdant.
Quedam vero subtiliter pferant i
q̄bus ex obliquo furentis animuz
pungant: vnde 7 abner du3 contra
persequentē substitit: nō eū recta s3
auerfa hasta transforauit. Ex mu
crone quippe percutere ē: ipetu ap
te increpatiōis obuiare: auersa ve
ro hasta persequentem ferire est: fu
rentē tranq̄lle ex quibusdam tange
re: 7 quasi pendo supare. Asabel
aut ptin^o occumbit: qz cōmote men
tes dum 7 perci sibi sentiunt: 7 tñ re
sponsoꝝ rōne in intimis sub trā
quillitate tāguntur: ab eo q̄ se erexe
rant statim cadunt. Qui ergo furo
ris sui ipetu sub lenitatis percussioē
resiliunt quasi sine ferro moriūtur.

Qd̄ aliter admonēdi sunt humi
les: atqz aliter elati. Capi. xli.

Liter admonēdi sunt humi
les: atqz aliter elati. Illis in
timādū ē: quā sit n̄a excellētia quā

tenēt. Illis vero insinuandū ē: quā
sit nulla tpalis gloria: quā 7 ample
ctētes nō tenent. Audiant humiles
q̄ sint eterna que appetunt: q̄ vero
sint trāsitoria q̄ cōtēpnūt. Audiāt
elati q̄ sint trāsitoria q̄ ambiunt: q̄
eterna q̄ perdunt. Audiāt humiles
ex magistra voce veritatis: ois qui
se humiliat exaltabitur. Audiāt ela
ti: ois q̄ se exaltat hūiliabitur. Au
diant humiles: gloriā pcedit humi
litas. Audiāt elati: añ ruina exal
tatur spūs. Audiāt hūiles: ad quē
respiciā. nisi ad humiles 7 q̄etum 7
tremētē sermōes meos. Audiāt ela
ti: quid superbis terra 7 cinis. Au
diāt humiles: de^o humilia respicit.
Audiāt elati: 7 alta a longe cogno
scit. Audiāt humiles: qz fili^o hois
nō venit ministrari s3 ministrare. Au
diāt elati: initiū ois peccati supbia.
Audiāt hūiles: qz redemptoꝝ no
ster humiliavit semetipsū fact^o obe
diēs vsqz ad mortem. Audiāt elati
quid de eozum capite scriptum est.
Ipse est rex super omnes filios su
perbie. Occasio igitur nostre per
ditionis facta est supbia diaboli:
7 argumentum redemptionis no
stre inuenta est humilitas dei. Ho
stis enim noster inter omnia condi
tus videri sup oia voluit elat^o. Re
demptoꝝ aute3 noster magnus ma
nens super omnia inter omnia fie
ri dignatus est paruus. Dicatur er
go humilibus q̄a du3 se cūtiūt: ad
dei similitudinem ascendunt. Di

Tertia pars pastoralis.

catur elatis quia dum se erigunt: in apostate angeli imitationem cadunt. Quid itaque elatione deiectius: que dum supra se tenditur: ab altitudine vestre celsitudinis elogatur? Et quid humilitate sublimius: que dum se in ima deprimat: auro suo manenti super summa coniungitur? Est tamen aliud quod in eis debeat caute pensari quia sepe quidam humilitatis deprimuntur specie quidam vero elationis sue ignorantia falluntur. Nam plerumque nonnullis qui sibi videtur humiles: is qui hominibus deferi non debet coniunctus est timor. Plerumque vero elatos comitari solet libere vocis assertio: et cum quedam increpanda sunt vitia: illi reticet ex timore: et tamen tacere se estimant ex humilitate. Istiloquuntur per impatientiam elationis: et tamen loqui se credunt per libertatem rectitudinis. Illos ut peruersa non increpent: sub specie humilitatis premit culpa formidinis. Istos autem ad increpanda que non debent: aut magis increpanda quam debent: sub imagine libertatis effrenatio impellit tumoris. Unde et elati admonendi sunt: ne plus quam decet sint liberi. Et humiles admonendi sunt ne plus quam expedit sint subiecti. Ne aut illi defensionem iustitie vertant in execrationem superbie: aut isti cum student plus quam necesse hominibus est subici: compellantur etiam eorum vitia venerari.

Considerandum vero est quod ple

rumque elatos utilius corripimus si eorum correptionibus quedam laudum fomenta misceamus. Inferenda namque illis sunt aut alia bona que in ipsis sunt: aut dicendum certe quod poterant esse si non sunt. Et tunc demum ressecanda sunt mala que nobis displicent: cum prius ad audiendum placabilem eorum mentem fecerint premissa bona que placent. Nam et equos indomitos manu prius blanda tangimus: ut eos nobis postmodum et per flagella subigamus. Et amaro pigmentorum poculo mellis dulcedo adiungitur: ne ea que saluti profutura est: in ipso gustu aspera amaritudo sentiantur. Dum vero gustus per dulcedinem fallitur humor mortiferus per amaritudinem vacuatur. Ipsa ergo in elatis inuentionis exordia: permixta sunt laude temperanda: ut dum amittunt fauores quos diligunt: etiam correptiones recipiant quas oderunt. Plerumque autem persuadere elatis utilia possumus melius: si profectum eorum nobis potius quam illis profecturum dicamus: si eorum meliorationem nobis magis quam sibi impendi postulemus. Facile enim ad bonum elatio flectitur: si ei inflexio et alijs prodesse credatur. Unde moysesque regente se deo desertiiter duce aerea columna pergebat cum iob ab cognatum suum a gentilitatis ritu vellet educere: et omnipotentis dei dominio subiugare ait. Profiscicimur ad

locum quez dñs daturus est nobis
 veni nobiscum vt bñficiamus tibi
 quia dominus bona p̄ n̄sit israli.
 Cui cum respōdisset ille: non vadā
 tecum: sed reuertar in terrā meam
 in q̄ natus sum: illico adiunxit No
 li nos derelinquere: tu enim nosti
 in q̄bus p̄ desertum castra ponere
 debeam⁹: et eris ductor noster. Ne
 q̄ enim moysi mentē ignorātia an
 gustabat itineris: quam ⁊ ad pphe
 tie sciam cognitio dīnitatis expan
 derat: quam colūna exteri⁹ p̄ibat:
 quam de cūctis iterius per cōuer
 sationem deo sedulam locutio fami
 liaris instruebat. S̄z. v̄z. vir prouī
 dus elato auditori colloquens so
 latium petijt vt daret. Duce m requi
 rebat i via: vñ dux ei fieri possz ad
 vitam. Eḡit itaqz: vt superbus au
 ditor vocī ad melioza suadēti eo ma
 gis fieret deuotus quo putaret ne
 cessari⁹. Et vñ se exhortationez suū
 precedere crederet: idē se sub v̄bis
 exhortatōis iclinaret. Qualiter
 admonēdi sunt pertinaces: atqz ali
 ter incōstātes. *La. xliij.*

Liter admonendi sunt incon
 stantes: atqz aliter pertina
 ces. Illis dicēdum est q̄ plus de se
 q̄ sint sentiūt: ⁊ iccirco alienis cōsi
 lijs non acq̄escūt. Illis vero itimā
 dum est: q̄ valde se de p̄icientes ne
 cūq̄: ⁊ iō leuitate cogitationuz a
 suo iudicio per tēporum momenta
 flectūtur. Illis dicēdum est: qz nū
 meiores se ceteris estimarēt nequa

quā cūctorum cōsilia sue deliberati
 oni post ponerēt. Illis dicēdum est
 qz si hoc qd̄ sunt vtrūqz attēderēt:
 nequaquā eos per tot varietatis la
 tera mutabilitatis aura versarz. Il
 lis per paulum d̄. Nolite pruden
 tes eē apud vosmetipsos. At p̄tra
 isti audiūt: nō circūferamur oī ven
 to doctrine. De illis per salomonez
 d̄. Comedent fructus vie sue: suis
 qz consilijs saturabūtur. De istis at
 ab eo rursum scribitur: cor stultozū
 dissimile erit. Cor q̄dem sapiētum
 sibi metipsi semp̄ ē simile: qz duz re
 ctis persuasiōibus acq̄escit: cōstā
 ter se in bono opere dirigit. Cor ve
 ro stultozum dissimile ē: qz duz mu
 tabilitate se varium exhibz: nunq̄
 id quod fuerat manet. Et qz q̄dam
 vitia sicut ex se metibz gignūt alia
 ita ex alijs oriunt. Sciendū sūmo
 pere ē: qz tunc ea corripiedo melius
 tergimus cum ab ip̄a sue amaritu
 dinis fonte siccam⁹. Pertinacia q̄p
 pe ex superbia: i cōstātia vero ex le
 uitate generat. Admonēdi sūt
 igit̄ pertinaces: vt elationez sue co
 gitationis agnoscat: ⁊ semetipsos
 vincere studeāt: ne dum rectis alio
 rum suasiōibus foris superari de
 spiciunt: intus a superbia captiui te
 neant. Admonēdi sunt solerter vt
 aspiciant qz filias hominis cui vna
 semper cum p̄e voluntas est: vt ex
 emplum nobis frāgende nostre vo
 luntatis p̄beret dicit. Non que
 ro voluntatem meam: sed volunta

tem patris q̄ me misit. Qui vt hui⁹
ad huc virtutis gratiā emendaret:
seruaturum se hoc in extremo iudi-
cio p̄misit dicēs: Non possum ego
a me ipso facere quicq̄: sed sicut au-
dio iudico. Quia itaq; conscientia
dedignatur homo volūtati aliene
acquiescere: quādo dei atq; homi-
nis filius cū virtutis sue gloriā: ve-
nit ondere testatur se nō a semetip-
so iudicare. Et q̄ admonēdi sūt icō-
stantes vt mentē grauitate roborēt
Tunc enim gemina i se mutabili-
tatis arefaciunt: cum a corde prius
radice leuitatis abscindunt. Quia
z tunc fabrica robusta construitur
cum prius locus solidus in q̄ poni
fundamētum debeat. p̄uidet. Ni-
si ergo ante mentis leuitas caueat
cogitationum icōstantia mīne vi-
citur. A q̄b⁹ alienum paul⁹ se fuisse
p̄hibz cum dicit. Nunquid leuita-
te vsus sum: aut que cogito secūdu
carnem cogito: vt sit apud me est z
non? Ac si aperte dicat Itcirco mu-
tabilitatis aura non moueor: quia
leuitatis vitio non subumbo.

Qualiter admonēdi sūt gule dediti:
atq; aliter abstinentes. Cap. xliij

Liter admonēdi sūt gule de-
diti: atq; aliter abstinentes.
Illos enī supfluitas locutionis: le-
uitas opis: atq; luxuria. Istos ve-
ro sepe ipatientie sepe vero supbie
culpa comitat. Nisi enim gule de-
ditos imoderata loquacitas rapet
dices ille qui epulatus q̄tidie sple-

dide d̄: in lingua grauius nō arde-
ret dicens. P̄ abrahā miserere mei
z mitte lacarum vt intigat extremū
digiti sui in aqua: vt refrige: et lin-
guam meam: qz crutior in hac flā-
ma. Quibus p̄fecto verbis ostendi-
tur: qz epulando quottidie ebrius i
lingua peccauerat: q̄ totus ardens
refrigerari se precipue in lingua re-
quirebat. Rursum q̄ gule deditos
leuitas p̄tinus operis sequitur: au-
toritas sacra testat dicēs. Sedit
populus māducare z bibere: z sur-
rererūt ludere. Quos plerūq; eda-
citas vsq; ad luxuriam pertrahit:
quia dum facietate vēter extendit:
aculci libidinis excitāt. vnde z bo-
sti calido qui p̄imi hominis sensū:
in p̄cupiscentia pomi apuit: s; i pec-
cati laqueo strinxit: diuina voce d̄.
P̄sectore z ventre repes. Ac si aper-
te ei diceret. Cogitatione z inglu-
uia sup humana corda dominaris.
Quia gule deditos luxuria sequit
p̄pheta testat: qui duz aperta nar-
rat occulta denunciat dicens. Prin-
ceps coquorum destruit muros hie-
rusalē. Princeps coquorum venter
cui magna cura obsequij a coquis i-
pedit: vt ipse delectabiliter abis i-
pleatur. Nuri aut hierusalem vir-
tutes sunt anime: ad desiderij su-
perne pacis eleuate. Loquorū igit
p̄nceps hierusalem muros deicit:
qz dum venter in gluuie tendit: vir-
tutes anime per luxuriam destrui-
tur. Quo contra nisi mentes absti-

nentiū plerūq; i patientia a sinu trā
 quilitatis excuteret: nequaq; pe-
 trus cum diceret: ministrare in fide
 vestra virtutem: in virtute autē sciē-
 tiam: in scia autē abstinētiā: pro-
 tinus vigilanter adiungeret dicēs.
 In abstinētia autē patientiā: Deesse
 quippe abstinētib; patientiā: pre-
 vidit q̄ eis vt ad eēt admōnit. Rur-
 sum nisi cogitationes abstinētiū nō
 nūq; culpa supbie transigeret: pau-
 lus minime dixiss; . Qui nō mandu-
 cat manducantē non iudicet. Qui
 rursus ad alios loquens dū d' ab-
 stinētie virtute gloriāntium perce-
 pta perstringeret adiūxit. Que sūt
 rōnem q̄dem hēntia sapie in super-
 stitionem z humilitatem: z non ad
 parcēdum corpori: non in honore
 aliquo: s; ad saturitatem corporis.
 Qua in re notādum est: q̄ in dispu-
 tatione sua predicator egregius su-
 perstitioni humilitatis spēm iūxit:
 quia dū plus q; necesse est per ab-
 stinētiā caro atterit: humilitas fo-
 ris ostenditur: sed d' hac ipsa humi-
 litate grauitē interius supbit. Et
 nisi aliquando mēs ex abstinētie
 virtute tumesceret: nequaq; hanc
 velut inter magna merita pharise⁹
 ille elatus z arrogans studiose nu-
 meraret dicēs. Ieiuno bis in sabba-
 to. Admonēdi sunt ergo gula de-
 diti: ne in eo q̄ escarum: delectatio-
 ni incūbūt: mucrone seluxurie trās-
 figant. Quāta sibi per esum loqua-
 citas: quanta mentis leuitas insidi-

etur aspiciant: ne dum venter molli-
 ter seruiunt: vitiorum laqueis cru-
 deliter astringātur. Tanto enī lon-
 gius a secūdo parēte receditur: q̄-
 to per imoderatum esum: dum ma-
 nus ad cibum tēditur: parentis pri-
 mi lapsus iteratur. At cōtra admo-
 nēdi sunt abstinētes: vt sollicitē sē-
 per aspiciant ne cum gula vitioz su-
 giūt: acriora his vitia ex virtute q̄
 si generentur: ne dum carnem ma-
 cerant: ad ipatiētiā spūs erūpāt:
 z nulla iam virtus sit q̄ caro vinci-
 tur: si spūs ab ira superat. Aliquā-
 do autē dum mēs abstinētiā ab ira
 se deprimit: hanc quasi peregrina
 veniēs leticia corrumpit: z eo absti-
 nētie bonū depit: quo sese a spūali-
 bus vitijs mūne custodit: vnde re-
 cte per pphetam dī. In dieb⁹ ieiū-
 nioz vestroz iuenit voluntas
 vestra. Et paulo post: ad iudicia z
 rixas ieiunatis z percutitis pugnis
 voluntas q̄ppe ad leticiam pertinet:
 pugnis ad iram. Incassum enim p
 abstinētiā corpus atterit: si inor-
 dinatis dimissa motibus mens vi-
 tijs dissipatur. Rursumq; admo-
 nendi sunt vt abstinētiā suā: z
 semper sine imutatione custodiāt:
 z nunquam hanc apud districtum
 iudicem ex mie virtutis credant:
 ne fortasse dum magni meriti esse
 creditur: cor in elatione subleuetur.
 Hinc nanq; per prophetam dicit.
 Nunquid tale est ieiunium quod
 elegi? Sed frange esuriēti panem

tuum: et egenos vagosque induc in domum tuam. Quia in re pensã dñi est virtus abstinentie q̄ parua respicit: que non nisi ex alijs virtutibus cõmendatur. Hinc iobel ait. Sanctificate ieiunium. Ieiunium quippe sanctificare est: adiunctis bonis alijs dignam et ad abstinentiaz carnis ostendere. Admonendi sũt abstinentes vt nouerint: qz tunc placentem deo abstinentiam offerũt: cũ ea que sibi de alimentis subtrahũt: indigentibus largiũtur. Solerter nãqz audiẽdum ẽ: q̄ per prophetã dominus redarguit dicens. Cum ieiunaretis et plangeretis in quinto et septimo mense: et per hos septuaginta annos: nũquid ieiunium ieiunastis mihi? Et cum comeditis et bibitis: nũquid non vobis comeditis et vobis metipsis bibitis? Non. n. deo sed sibi metipsi quisqz ieiunat: sicut ea que ventri ad tempus subtrahit: non inopibus tribuit: sed veter postmodũ offerenda custodit. Itaqz ne aut illos appetitus gula a statu mentis deiciat: aut istos afflictã caro ex elatione supplantet: audiãt illi ex ore veritatis. Attẽdite vobis ne forte grauentur corda vestra in crapula et ebrietate: et curis huius mundi: vbi vtilis pauor adiungit: et superueniat vobis repẽtina dies illa. Tanq̄ laqueus enim superueniet in omnes qui sunt super facies terre. Audiãt isti: nõ quid intrat in os coinquinat hoies: sed quod pro

cedit ex ore: hoc coinquinat hoient. Audiãt illi: esca ventri: et venter escis: deus autem et hunc et has destruet. Et rursum non in cõmolationibus et ebrietatibus. Et rursum esca nos nõ cõmendat deo. Audiãt isti qz omnia munda mũdis coinquinatis autem et infidelibus nihil est mundũ. Audiãt illi: quorũ deus venter est: et gloria in cõfusione ipsorum. Audiãt isti: discedent quidem a fide: et paulo post: prohibetium nubere et abstinere a cibis: quos deus creauit ad percipiẽdum cũ grarum actione: fidelibus: et hijs qui cognouerunt veritatem. Audiãt illi: bonũ est nõ manducare carnes: neqz bibere vinum neqz in quo frater tuus scãdalizetur. Audiãt isti: modico vino vttere propter stomachũ: et frequentes tuas infirmitates. Quatinus et illi discant cibos carnis imoderate nõ appetere: et isti creaturam diuinã nõ appetunt nõ audeant contemnere. Qualiter admonedi sũt q̄ iam suã misericorditer tribuunt: atqz aliter ad hec aliena rapere contẽdunt. Capitulum. xliiij.

Qualiter admonedi sũt q̄ iam suã misericorditer tribuunt atqz aliter q̄ ad hec aliena rapere contẽdunt. Admonedi nãqz sunt qui iam suã misericorditer tribuunt: ne cogitãtõ etumida super eos se quibus terrena largiũtur extollant ne iccirco meliores se esiment: qz contineri per se ceteros vident. Nam terrene

ne domus dominus famulorum; ordines misteriaque dispiciens; hos ut regant; illos vero statuit; ut ab alijs regantur. Istos iubet; ut necessaria ceteris prebeant. Illos ut accepta ab alijs sumant; et tamen pleuique offendunt qui regunt et in pristinis familiaribus gratia permanent qui reguntur. Ira merentur qui dissipatores sunt; sine offensione perdurant qui ex aliena dispensatione subsistunt. Admonendi sunt igitur qui iam que possident misericorditer tribuunt; ut a celesti domino dispensatores se positos subsidiorum temporalium agnoscat; et tanto humiliter prebeant quanto et aliena esse intelligunt que dispensant. Cumque in illorum misterio quibus accepta largiuntur; constitutos se esse considerant; nequaquam eos timor mentis subleuet; sed timor premat; unde necesse est ut sollicite perpendant; ne commissa indigne distribuant; ne quaedam quibus nulla; ne nulla quibus quaedam; ne quibus pauca multa; ne pauca prebeant quibus multa impendere debuerant. Ne precipitatione hoc quod tribuunt inutiliter spargant; ne tarditate petentes noxie crucient; ne recipiende hinc gratie; subrepat intentio; ne datois lumen; laudis transitorie appetitio extinguat; ne oblatum munus coniuncta tristitia obsideat; ne in bene oblato munere; animus plusquam decet hilarescat; ne sibi de qua cum totum recte impleuerint attribuant; et simul omnia postquam per

egerint perdant; ne cum sibi virtutem sue libertatis deputet; audiatur quod scriptum est. Si quis administrat tantum quod ex virtute quam administrat deo. Ne in beneficijs imoderatius gaudeant audiatur quod scriptum est. Cum benefeceris omnia que precepta sunt vobis; dicite; serui iustiles sumus; quod debuimus facere fecimus. Ne largitatem tristitia corrumpat; audiatur quod scriptum est. Hilarem enim datorum diligit deus. Ne ex impenso munere transitoriam laudem querant; audiatur quod scriptum est. Nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. impie dispensationi nequaquam se gloria vite presentis admisceat; sed opus rectitudinis appetitionem ignoret fauoris. Ne impense gratie vicissitudinem requirant; audiatur quod scriptum est. Cum facis prandium aut cenam; noli vocare amicos tuos; neque fratres; neque cognatos tuos; neque vicinos tuos diuites; ne forte ipsi te reuertent; et fiat tibi retributio. Sed cum facis conuiuium voca pauperes; debiles claudos cecos; et beatus eris; quia non habet unde retribuatur tibi. Neque prebenda sunt citius; sero prebeantur; audiatur quod scriptum est. Ne dicas amico tuo; vade et reuertere. et cras dabo tibi; cum statim possis dare. Ne sub obtentu largitatis ea que possidet inutiliter spergant; audiatur quod scriptum est. Sudet elemosina in manu tua. Ne cum multa necesse sint pauca largiantur; audiatur

Tertia pars pastoralis

quod scriptum est. Qui parce seminat parce et metet. Ne cum pauca oportet plurima prebeant: et ipsi postmodum nimiam inopiam tollerantes ad impatientiam erumpant: audiant quod scriptum est. Non ut alijs sit remissio vobis autem tribulatio. Sed ex qualitate vestra abundantia: illorum inopia suppleat: ut et illorum abundantia vestre inopie sit supplementum. Cum enim dantis mens ferre inopiam nescit: si multa sibi subtrahit: occasione non se impatientie exquirat. Primum namque preparandus est animus patientie: et tunc aut multa aut cuncta sunt largienda: ne dum minus equanimiter inopia irruens fertur: et promissa largitatis merces pereat: et adhuc mentem deterius murmuratio subsequens perdat. Ne omnino nihil eis prebeant quibus offerre debent aliquid parum: audiant quod scriptum est. Omni petenti te tribue. Ne saltem aliquid prebeant quibus omnino conferre nihil debent: audiant quod scriptum est. Da bono et non receperis peccatorem. Bene factum est: et non impio dederis. Et rursum: Panem et vinum tuum super sepulchrum iusti constitue et noli ex eo manducare et bibere cum peccatoribus. Panem igitur et vinum suum peccatoribus prebet: qui iniquis pro eo quod iniqui sunt: subsidium impendit. Unde et nonnulli huius mundi divites: cum fame crucientur christi pauperes res: effusis largitatibus nutri-

unt histriones. Qui vero indigent et peccatori panem suum: non quod peccator: sed quod homo est tribuit: nimirum non peccatorem: sed iustum nutrit pauperem: quod in illo non culpam: sed naturam diligit. Admonendi sunt etiam qui iam sua misericorditer largiunt: ut solliciti studeant custodire: ne cum commissa peccata elemosynis redimunt: adhuc redimenda committant: ne venales iustitiam dei existiment: si cum curet pro peccatis nimios tribuere: arbitrentur se posse inulte peccare. Plus est namque anima quam esca et corpus plus quam vestimentum. Qui ergo escam vel vestimentum pauperibus largitur: sed anime vel corporis iniquitate polluitur: quod minus est iusticie obtulit: et quod maius est culpe: sua enim deo dedit et se diabolo. Et contra admonendi sunt: qui et adhuc aliena rapere intendunt: ut solliciti audiant quid veniens in iudicium dominus dicat. Ait namque. Esurivi et non dedistis mihi manducare. Sitiivi et non dedistis mihi potum. Hospes eram: et non collegistis me. Indigus et non cooperuistis me. Quibus et promittit dicens. Discedite a me maledicti in ignem eternum: qui parati estis diabolo et angelis eius. Ecce nequaquam audiunt quia rapinas vel que libet alia violenta commiserunt: et tamen eternis gehene ignibus mancipantur: hinc ergo colligendum est quanta damnatione plectendi sunt: qui

aliena rapiunt: si tanta aia aduersioe rapiunt
 et feruntur: q̄ sua indiscrete tenuerunt.
 Perpedant quo eos obliget reatu res rapta: si tali subijcit
 pene non tradita. Perpedant quid meretur iniusticia illata: si tanta percussione
 digna est pietas non impensa. Cum aliena rapere intendunt
 audiant quod scriptum est: ve ei q̄ multiplicat non sua: usq; quo aggrauat
 contra se densum lutus. Avaro q̄ prope contra se densum lutum aggrauare:
 est terrena lucra cum pondere peccati cumulare. Cum multiplicare
 large spatia habitationis cupiunt: audiant quod scriptum est: ve qui coniungitis
 domum ad domum: et agrum ad agrum cumulat: usq; ad terminum loci.
 Numquid habitabitis soli vos in medio terre? Ac si aperte diceret.
 Quousq; vos extenditis: qui non habere in communi mundo consortes
 minime potestis? Coniunctos quidem premitis: sed contra quos vos
 valeatis extendere semper inuenitis. Cum augendis pecunijs auari
 inhiant: audiant quod scriptum est. Avarus non implebitur pecunia:
 et qui amat diuitias fructus non capiet ex eis. Fructus ex illis caperet si
 eas bene spergere non amando voluisset. Quia vero eas diligendo retinet:
 hic utiq; sine fructu derelinquet. Cum repleti cunctis simul opibus
 inardescunt: audiatur quod scriptum est. Qui festinat ditari non erit

innocens. Profecto enim qui augere opes ambit: vitare peccatum negligit:
 et more auium captus: cum escam terrenarum rerum audis conspicit:
 quo strigatur peccati laqueo non agnoscit. Cum quilibet presentis mundi
 lucra diuiderant: et que de futuro damna patiuntur ignorant: audiant
 quod scriptum est: hereditas ad quam festinatur in principio: in nouissimo
 benedictione carebit. Ex hac quippe vita initium ducimus ut ad benedictionis
 sorte in nouissimo veniam. Qui itaq; in principio hereditari festinat:
 sortem sibi benedictionis in nouissimo amputant: quod dum per avaritiam
 nequitiam hic multiplicari appetunt: illic ab eterno matrimonio
 exheredes fiunt. Cum vel plura ambiunt vel obtinere cuncta que ambiunt
 possunt audiant quod scriptum est. Quid prodest homini si mundum
 vniuersum lucretur anime vero sue detrimentum patiatur? Ac si aperte dicat.
 Quid prodest homini si totum quod extra se est congregat: si hoc solum quod ipse est perdat.
 Peruicax autem citius raptorum avaritia corrigitur: si in verbis admonentis: quod fugitiua sit presentis
 vita monstratur. Si eorum ad medium memoria deducatur: qui et ditari
 in hoc mundo: diu conati sunt: et tamen in adeptis diuitiis diu manere
 nequiverunt. Quibus festina mors repente et simul

abstulit: quicquid eorum nequitia: nec simul: nec repete congregavit: quod hic rapta reliquerunt: sed secum ad iudicium causas detulerunt. Horum itaque exempla audiant: quos in verbis suis proculdubio: et ipsi condemnant: ut cum post verba ad cor redeunt imitari saltem quos iudicant erubescant.

Qua aliter admonendi sunt quod nec aliena appetunt nec sua largiuntur: atque aliter quod ea que habet tribuunt et tamen aliena rapere non desistunt.

Liter admonendi *Eccl. xlv.* sunt quod nec aliena rapere appetunt: nec sua largiuntur atque aliter quod ea que habet tribuunt: et tamen aliena rapere non desistunt. Admonendi namque sunt qui nec aliena appetunt nec sua largiuntur: ut sollicite scient: ut ea de qua sumpti sunt: cunctis hominibus terra communis est: et ideo circum alimentum quoque omnibus commiter profert. In cassum se ergo innocentes putant qui commune dei munus sibi priuatum vendicant: qui cum accepta non tribuunt in proximorum necessitantur quod tot pene quotidie perimunt: quot morientium pauperum apud se subsidia abscondunt. Nam cum quolibet necessaria indigentibus largimur: sua illis reddimus: non nostra ministramus: iusticie potius debitum soluimus: quam misericordie opera implemus: unde et ipsa veritas eadem de misericordia cante exhibenda loquitur: ait. Attendite ne iusticiam vestram faciatis coram hominibus. Cui

snie est psalmista concinens ait. Dispserit dedit pauperibus: iusticia eius manet in seculum seculi. Cum enim largitatem impensam pauperibus promissis: non hanc vocare misericordiam: sed iusticiam maluit: quia quod a communi domino tribuit: iustum profecto est: ut quicumque accipiunt eo communitate viuunt: et utantur. Hic est salomone ait. Qui iustus est tribuit et non cessabit. Admonendi sunt quoque ut sollicite attendant: quod ficulnea que fructum non habuit: contra hanc districtus agricola queritur: dicens quod est terram occupauit. Terram quippe ficulnea sine fructu occupat: quando mens tenacius: hoc quod prodesse multis poterat inutiliter seruat. Terram ficulnea sine fructu occupat: quando locum quem ex arare alius per solem boni operis valuit: stultus per desiderium umbram premit. Hi autem dicere non nunquam solent. Cessis utimur aliena non querimus. Et si digna misericordie retributione non agimus nec tamen pueris perpetramus. Quod ideo sentiuunt: quod videlicet aurem cordis a verbis celestibus claudunt. Hic enim diues in euangelio qui induebat purpura et bysso: qui epulabatur quotidie splendide: aliena rapuisse: sed infructuose propriis usus fuisse perhibetur. Eumque post hanc vitam vltima gehena suscepit: non quod illicitus aliquid gessit: sed quia imoderato usu totum se illicitis tradidit.

Admonendi sunt tenaces ut non

uerint q̄ hāc primam iniuriā deo
faciūt: q̄ dātī sibi omnia: nullā mi-
sericordie hostiam reddūt. Hic eis
psalmista ait. Nō dabit deo pp̄tia
tionez suā: nec precium redemptio-
nis aīe sue. Precium quippe redem-
ptōis dare est: opus bonum preue-
niēti nos gr̄e reddere. Hic iohā-
nes exclamat dicēs. Jaz securis ad
radicem arboris posita est. Omnis
arbor que nō facit fructum bonum
excidetur z ī ignez mittet̄. Qui er-
go se innoxios quia aliena nō rapi-
unt estimāt: ictum securis vicine p̄-
uideāt: z torporem ip̄rouide securi-
ritatis amittāt. ne cum ferre fruct^o
boni operis negligūt: a p̄nti vita sū-
ditus quasi a viriditate radicis ex-
siccet̄. At cōtra admonēdi sūt q̄ z
ea que habēt tribuūt: z tamē aliena
rapere nō desistūt: ne valde munifi-
ci videri appetāt: z de boni specie d̄-
teriores fiant. Hī eim sua idiscrete
tribuētes: nō solum vt supra iaz di-
xit^o ad ip̄atiētie prozumpunt mur-
muratōem: sed cogēte se inopia vs-
q; ad auariciā deuoluūtur. Quid
vero eoz mēte ī felicius: quib^o de
largitate auaritiā nascit̄: z p̄cōz se-
ges: quasi ex virtute semiat̄. Pri-
us itaq; admonēdi sunt vt tenere
sua rōnabiliter sciāt: z tunc demum
vt aliena nō ambiant. Si enim ra-
dix culpe ī ipsa effusione nō exur it̄
nunq̄ per ramos exuberās auari-
tie spina siccatur. Occasio ergo ra-
piēdi subtrahitur: si bene prius ius

possidendi disponatur. Tunc ve-
ro admōiti audiāt: quomodo ea q̄
habēt misericorditer tribuāt: quan-
do nimirum didicerit: vt bona mi-
sericordie per īteriectam rapine ne-
quitiaz nō cōfundāt: violēter ei ex-
q̄rūt q̄ miter largiūt̄. Sed aliud ē
pro p̄cis misericordiam facere. aliud
pro misericordia faciēda peccare: q̄
iam nec misericordia nūcupari po-
test: quia ad dulcem fructum nō p̄-
ficiūt: que per virus pestifere radicis
amarescit. Hic est enim q̄ ipsa sacri-
ficia per p̄phetam dñs reprobat di-
cēs. Ego dominus diligens iudici-
um z odio habēs rapinam ī holo-
caustum. Hic iterum dicit. Hostie ī
piozum abominabiles: quia ex sce-
lere offerūtur. Qui sepe quoq; ī di-
gentibus subtrahūt: que deo largi-
untur. Sed quāta eos ai aduersio-
ne renuat: per quēdam sapiētez do-
minus d̄mōstrat dicēs. Qui offert
sacrificium ex s̄ba paupis: quasi q̄
victimat filium ī cōspectu p̄ris sui.
Quid nāq; itollerabilius eē pōt: q̄
mors filij an̄ oculos p̄ris? Hoc ita-
q; sacrificium quāta ira aspiciatur
ostēditur: qd̄ orbatī p̄ris dolori cō-
paratur. Tamē plerūq; quāta tri-
buūt pensāt: quāta aut̄ rapiūt con-
siderare dissimulant: quasi merce-
dem numerant: z perpendere cul-
pas recusant. Audiant itaq; quod
scriptum est. Qui mercedes cōgre-
gavit: misit eos in saculum pertusū
In saculo quippe pertuso: videtur

Tertia pars pastoralis

quando pecunia mittitur: sed quādo emittitur non videtur. Qui ergo quāta largiuntur aspiciunt: sed quanta rapiunt non perpēdūt: in puto saculo mercedes mittunt. Quod profecto has in spem sue fiducie intuentes congerunt: sed non intuentes perdunt. Quod aliter admonēdi sunt discordes: aliter vero pacati.

Capitulum .xlvi.

Liter admonēdi sunt discordes: aliter vero pacati. Discordes nāq; admonēdi sunt ut certissime sciant: q; quātibz virtutibus polleāt: spiritales nullaten⁹ fieri possunt: si per concordiam primis vniri negligunt. Scriptus q̄ppe est. Fructus autē spūs est caritas: gaudium: pax. Qui vero pacem seruare non curat ferre fructum spūs recusat. Hinc paulus ait. Cum sititer vos celus et contentio nōne carnales estis? Hinc iterum dicit. Pacem seq̄mini cū omnibus: et sanctimoniam: sine qua nemo videbit deum. Hic rursus admonēs ait. Solliciti seruare vnitatem spūs in vniculo pacis. vnum corpus et vn⁹ spūs: sicut vocati estis in vna spe vocationis vestre. Ad vnam igitē spem vocationis nequaquā pertingitur: si non ad eam cum proximis mentis vnitatem curratur. At sepe nonnulli cum quedam spūaliter dona percipiunt: superbiendo donam cōcordie quod maius est amittunt: ut si

fortasse carnem preceteris q̄s edomat: concordare eis quos supat abstinendo contēpnat. Sed qui abstinentiam a concordia separat: quid admoneat psalmista ppendat. Ait enim. Laudate eum in tympano et choro. In tympano nāq; sicca et percussa pellis resonat. In choro autē voces societate concordant. Quisquis itaq; corpus affligit sed concordiam deserit: deum quidem laudat in tympano: sed non laudat in choro. Sepe vero dum maior sciētia quosdam erigit: a ceterorum societate disiūgit. Et quasi quo pl⁹ sapiunt: eo a concordie virtute desipiunt. Hi itaq; audiant quid per semetipsam veritas dicat. Habete sal in vobis: et pacem habete inter vos. Sal quippe sine pace: nō virtutis est donum: sed dānationis augmentum. Quo enī quisq; melius sapit eo deterius delinquit. Et iccirco inexcusabiliter merebitur supplitiū q̄ prudenter potuit si voluisset vitare peccatum. Quib⁹ recte per iacobus dicit. Quod si celum amarum habetis et contētōes sunt in cordibus vestris nolite gloriari: et mendaces esse aduersus veritatem. Non est ista sapientia desursum descendens: sed terrēa animalis diabolica. Que autē desursum est sapia: primum q̄dem pudica est: dīnde pacifica. Pudica videlicet: quia iudicat et intelligit caste. Pacifica autem: quia per elatio

nem se minime a societate proximo-
rum disiungit. Admonendi sūt di-
sidentes q̄ tandiu nullum sacrifi-
cium deo boni operis imolant: quā-
diu a proximoꝝ caritate discoꝝ-
dant. Scriptum nāq; ē. Si offers
munus tuum ad altare: et ibi recoꝝ-
datus fueris q̄ frater tu' h̄z aliqd
aduersus te: relinque ibi munus tu-
um añ altare: et vade prius reconci-
liari fratri tuo: et tunc venies offe-
res munus tuum. Ex qua precepti-
one pensandum est: quozum ho-
stia repellitur: q̄ intollerabilis cul-
pa monstratur. Nam cum mala cū-
cta bonis sequentibus diluantur:
p̄semus quanta sint mala discoꝝ-
die: que nisi extincta fuerint fundi-
tus: bonū subsequi non permittūt.

Admonendi sunt discordes vt
si aures a mandatis celestibus ōdi-
nant: mētis oculos ad consideran-
da ea q̄ i inimis v̄sant aperiāt. Qu-
ales sepe vnius generis sese volā-
do socialiter nō deserunt: q̄ congre-
gatim animalia bruta pascunt: q̄a
si solerter aspicimus: concordādo
sibi irrōnalis creatura indicat quā-
tum malum per discordiaz rōnalis
creatura cōmittat: quando hoc cū
ratiōis intētionē pdidit: qd̄ illa na-
turali motu custodit. At contra ad-
monēdi sunt pacati: ne dum plusq̄
necesse est: pacem quam possident
amant: ad perpetuaz peruenire nō
appetāt. Plerūq; enim graui' mē-

tis intentionē rerum tranquillitas
tēptat: vt quo non sunt molesta q̄ te-
nent: eo minus amabilia fiant q̄ vo-
cant: et quo delectāt p̄ntia: eo nō in-
quirātur eterna: vñ p̄ semetipsā ve-
ritas loq̄ns: cū terrenā pacē a sup-
na distigueret: atq; ad v̄turam di-
scipulos ex p̄nti. puocaret ait. Pa-
cem relinquo vobis: pacem meam
do vobis. Relinquo s. transitoria
do mansuram. Si ergo in ea q̄ re-
licta ē cor figitur: nūq̄ ad illam que
dāda est puenitur. Pax igit̄ pre-
sens ita tenēda ē: vt et diligere debeat
et contēpni: ne s̄m moderate diligē-
tē diligentis animus in culpa teneat
vnde et admonēdi sūt pacati: ne dū
nimis humanam pacē desiderant:
p̄rauos hominum mores nequaq̄
redarguant: et consentiendo per-
uersis: ab auctoris sui pace disun-
gant. Ne dū humana foris iurgia
metuūt: interni federis discissioē fe-
riantur. Quid est enim pax transi-
toria: nisi quoddam vestigium pa-
cis eterne? Quid ergo esse demen-
tius potest: quam vestigia in pul-
uere impressa diligere: sed ipsum a
quo impressa sunt non amare. Hic
dauid cum totum se ad federa pa-
cis interne constringeret: testat̄ q̄
cum malis concordiaz non teneret
dicens. Nōne qui te oderant deus
oderam illos: et super inimicos tu-
os tabescebam. Perfecto odio ode-
ram illos: inimici facti sunt mihi.

Tertia pars pastoralis.

Inimicos etenim dei perfecto odio
odisse est: et quod facti sunt diligere: et
quod faciunt increpare: mores pra-
uorum iterare: vite prodesse. De
sacrum est igitur: quando ab increpa-
tione quiescitur: quanta culpa cum pes-
simis pax tenetur: si propheta tantus
hoc velut in hostiam deo obtulit: quod
contra se prauorum pro domino inimi-
citas excitauit. Hic est quod leui tribus
assumptis gladiis per castrorum tra-
siens media: quod feriendis peccatoribus no-
luit parcere: deo manus deca est conse-
crasse. Hic finis peccatorum cuius
gratiam spernens: coentes cum madia
anitis perculit: et iram domini ira-
tus placauit. Hinc per semetipsam
veritas dicit. Nolite arbitrari quia
venerim pacem mittere in terras: non
veni pacem mittere sed gladium.
Malorum namque cum incaute amici-
tias iungimur: culpis ligamen: unde
iosaphat qui tot de afflictata vita pre-
conijs attollit: de achab regis ami-
citijs pene periturus increpatur: cui
a domino per prophetam dicitur. Impio
prebes auxilium: et his qui oderunt
dominum amicitia iungeris. Et in-
circo iram quidem domini merebaris:
sed bona opera iuenta sunt in te: eo quod
abstuleris lucos de terra iuda. Et
illo enim qui sum rectus est: eo ipso
iam discrepat: quo peruersorum ami-
citijs vita nostra concordat. Ad-
monendi sunt pacati: ne si ad corre-
ptionis verba persiliat: temporalem
pacem sibi perturbare formident.

Rursusque admonendi sunt ut ean-
dem pacem dilectione integra tene-
ant intrinsecus: quam per inuentiones
vocis extrinsecus sibi turbant. Quod
vtriusque dauid prouide se perhibet ser-
uare cum dicit. Cum his qui ode-
runt pacem eram pacificus: cum lo-
quebar illis impugnabant me gra-
tis. Ecce et loquens impugnabatur:
et tamen impugnatus erat pacificus
quia nec insaniens cessabat repre-
hendere: nec reprehensos negligebat
amare. Hic est paulus ait. Si fi-
eri poterit: quod ex vobis est: cum omnibus
hominibus pacem habentes. Hortatur
discipulos ut pacem cum ho-
minibus haberet premissit dicens si fie-
ri poterit: atque subiunxit: quod ex vobis
est. Difficile quippe erat: ut si male-
acta corripere: habere pacem cum
hominibus possent. Sed cum temporalis pax in
prauorum cordibus ex nostra increpatione
confunditur: iniolata necesse est ut in
non corde seruetur. Recte itaque ait quod
ex vobis est. Ac si nimis dicat. Quod
pax ex duarum partium sensu subsistit: si
ab eis qui corripiuntur expellitur: inte-
gram in vna qui corripitis mente tene-
atur: vnde idem rector rursus admouet di-
scipulos dicens. Si quis non obedit ver-
bo non pro epistola hunc notate: et non
commisceamini cum illo ut confundatur: at-
que illico subiunxit. Et nolite ut inimi-
cum estimare illum: sed corripite ut
fratrem. Ac si diceret. Pacem cum
eo exteriori soluite: sed interiori
circa illum medullitus custo-

dite: vt peccantis mentem sic vestra discordia feriat quatenus et par aureis cordibus nec abnegata discedat. Qualiter admonendi sunt seminantes iurgia: atque aliter pacifici.

Capitulum. xlvij.

Liter admonendi sunt seminantes iurgia: atque aliter pacifici. Admonendi namque sunt qui iurgia seminant: vt cuius sequaces sint agnoscant. De apostata quippe angelo scriptum est. Cum bone messiciana fuisset inserta: inimicus homo hoc fecit. De cuius est membro per salomonem dicitur. Homo apostata vir inutilis: gradit ore peruerso annuit oculis: terit pede: digito loquitur: prauo corde machinat malum: et in omni tempore iurgia seminat. Ecce quod seminantes iurgia dicere voluit: prius apostatam nominauit: quia nisi more superbiens angelus a conspectu conditoris prius interuersione mentis caderet: foras per modum usque ad seminanda scandala non veniret. Qui recte scribit: quod annuit oculis: digito loquitur terit pede. Interior namque est custodia: que ordinata seruat exterius membra. Qui ergo statum mentis perdidit subsequenter foras incostantiam motionis fluit: atque exteriori mobilitate indicat: quod nulla interius radice subsistat. Audiant iurgiorum seminatores quod scriptum est. Beati pacifici quoniam filij dei vocabuntur. Atque e diuerso colligant: quia

si dei vocantur filij: qui pacem faciunt: proculdubio filij sathane sunt qui confundunt. Omnes autem qui se per discordiam separant: a uiriditate dilectionis arcescunt: qui et si boni operis fructus in suis actionibus proferunt: profecto nulli sunt: quia non ex unitate caritatis oriuntur. Hinc ergo attendant seminantes iurgia: quam multipliciter peccant: qui dum unam nequam perpetrant ab humanis cordibus cunctas simul virtutes eradicant. In vno enim malo vniuersa peragunt: quia seminando discordiam caritatem que nimirum virtutum omnium est mater extinguunt. Quia autem nihil est pretiosius deo virtute dilectionis: nihil desiderabilius est diabolo extinctione caritatis. Quisquis ergo seminando iurgia proximorum dilectionem perimit: dei hosti familiarius seruit: quia qua ille amissa cecidit: hanc iste vulneratis cordibus subtrahens: eis iter ascensionis abscindit. At contra admonendi sunt pacifici: ne tante actionis pondus leuigent: si inter quos fundare pacem debeant ignorent. Nam sicut multum nocet si unitas desit bonis ita valde est noxium si non desit malis. Si ergo peruersorum nequitia in pace iungitur: profecto eorum malis actibus robur augetur: quia quo sibi in malitia congruit: eo se robustius bonorum afflictionibus illudunt. Hinc namque est quod contra damnati illius vasis. v. z. anti christi predica

Tertia pars pastoralis

tores diuina voce beato iob dicit. Membra carnum ei^m coherent ū sibi. Hic sub squamarum spē dⁱ eius satellitib^{us} perhibet: vna vni conūgit: nec spiraculum incedit q̄de^s p^{er} eas. Sequaces quippe illius quo nulla inter se discordie aduersitate diuisi sunt eo ī bonorum nece grauius glomerant. Qui ergo iniquos pace sociat iniquitatis vires administat: q̄ bonos eo dⁱterius dep^{re}mit quo 7 vnanimiter persequuntur: vnde predicator egregius graui phariseorum seduceorūq; persecutione dep^{re}hensus: inter semetiplos diuidere studuit: quos cōtra se vnitos grauius vidit: cū clamauit dicens: viri frēs: ego phariseus sum filius phariseorum: de spē 7 resurrectione mortuorum ego iudico. Dūq; s^{ed}u^{er}ci spē resurrectionisq; mortuorum eē denegarent: quam pharisei iuxta sacri eloqui p̄cepta crederēt: facta in persecutorum vnanimitate dissensio est: 7 diuisa turba illesus paulus exiit: q̄ hunc p^{ri}m^o vnita imaniter p̄ssit. Admonēdi sunt itaq; qui faciende pacis studiis occupantur: vt prauorum mentib^{us} prius debeant amorē interne pacis infundere: quatin^{us} eis postmodum valeat exterior pax prodesse: vt dum mēs eorum nullius cogitatione suspēditur: nequaquā ad nequitiam ex huius perceptiōe rapiant. Dumq; supernam p^{ro}vident: terrenā nullomodo ad vsum sue deteriorationis in-

clinēt. Cum vero peruersi quicq; tales sunt vt nocere bonis nequeant: et si concupiscant: inter hos nimirum debz^{et} terrena construi pax: 7 prius q̄ ab eis valeat superna cognosci: vt hi. s. quos contra dilectionē dei malicia sue impietatis exasperat: saltem ex p^{ro}ximi amore mansuescāt: 7 quasi euicino ad meli^{us} transeant: vt ad illam que a se longe ē pacē conditoris ascendant. Q^{ui} aliter admonēdi sunt qui sacre legis verba nō recte intelligunt. Atq; aliter q̄ recte q̄de^s intelligunt: s; humiliter nō loquunt^{ur}. *Capit. xlviii.*

Liter admonēdi sunt qui sacre legis verba nō recte intelligunt. Atq; aliter qui recte intelligunt: sed humiliter nō loquuntur. Admonēdi enī sūt qui sacre legis verba recte nō intelligunt: vt perpendant q̄ saluberrimū vini potū in veneni poculū vertunt: ac per medicinale ferrum vulnere mortali se feriunt: dū per hoc in se sana perimunt per quod salubriter abscidere fauciat debuerunt. Admonēdi sunt vt perpēdant q̄ scriptura sacra in nocte vite p̄ntis: quasi quedā lucerna nobis posita est: cuius nimirum verba dum non recte intelligunt: de lumine tenebescunt. Quos. v. ad intellectū prauū intētio peruersa non rapet: nisi prius superbia inflaret. Dum enim se p^{re} ceteris sapientes arbitrantur: sequi alios ad meli^{us} intellecta d̄spiciunt: atq; vt apud

imperitum vulgus scie sibi nomen
extorqueant studet sum opere et ab
alijs recte intellecta: et struere et sua
peruersa roborare: vnde bñ per p
phetam dñ. Secuerunt pregnates
galaad: ad dilatandum terminum
suu. Galaad naqz aceruus testimo
nij dñ. Et quia cuncta simul congre
gatio ecclesie per confessionem ser
uit testimonio veritatis no icogruere
per galaad excelsa exprimit: que ore
cuctozum fidelium de deo queqz sunt
vera testat. Pregnates autem vo
cant anime que itellcu verbi ex di
uino amore concipiunt: si ad perfecm
tempus veniant: conceptam intellige
tiam operis ostensione paritare.
Terminum vero suum dilatate est
opinionis sue nome extendere. Se
cuerunt ergo pregnantes galaad:
ad dilatandum terminum suum: qd
nimirum heretici mentes fidelium
que iam aliqd de veritatis itellcu
conceperant: peruersa predicatioe
perimunt: et scie sibi nomen extende
runt: paruulorum iam corda dñ ver
bi conceptione grauida erroris gla
dio scindunt: et quasi doctrine sibi opi
nionem faciunt. Hos ergo cum co
namur istruere ne peruersa sentiãt:
admoneamus prius ne inanem glori
am querant. Si enim radix elatio
nis abscidit: consequenter rami pra
ue assertionis arescunt. Admonedi
sunt et ne errores discordiasqz gene
rando: leges dei que iccirco data e
vt sacrificia sathane phibeat: eade

ipsam in sacrificiu sathane vertant:
vnde per pphetam dominus queritur
dicēs. Dedi eis frumētum vinum et
oleum et argentum multiplicavi eis
et aurum: que fecerunt baal. Frumē
tum a domino accepimus quando
in dcis obscurioribz sub ducto reg
mine lre per medullam spūs legis i
terna sentimz: vinu suum dñs pstat
cu scriptare sue alta pdicatioe nos
debeat. Oleu quoqz suu nobis tri
buit: cu pceptis apertioribz vita no
stram blanda lenitate disponit. Ar
gentum vero multiplicat: cu nobis
luce veritatis plena eloquia submi
nistrat. Auro quoqz nos ditat. qñ
cor nostrum itellcu sumi fulgoris
irradiat. Que cuncta heretici baal of
ferunt: quia apud auditoru suozum
corda: corrupte omnia itelligendo
peruertunt. Et de fructu dñi vino et
oleo argento pariter et auro sathane
sacrificium imolant: qd ad errorem
discordie: verba pacis inclinãt. Ad
monendi sunt vt perpendant quia
dum peruersa mente de pceptis
pacis discordiam faciunt: iusto dei
examine ipsi de verbis vite moriun
tur. Et contra admonendi sunt
qui verba quidem legis recte intel
ligunt: sed hec humiliter non loquun
tur: vt in diuinis sermonibus pri
usquam eos alijs proferant: semet
ipsos requirant: ne insequentes
aliozum facta se deserant: et cum
recte cuncta de sacra Scriptura
sentiunt: hoc solum quod per il

Tertia pars pastoralis.

lam contra elatos dñ nō attendant. Improbus quippe et imperitus est medicus qui alienum mederi appetit: et ipse vulnus patitur quod nescit. Qui igitur verba dei humiliter nō loquuntur, profecto admonēdi sunt: ut cum medicamina egris imponunt prius virus sue pestis inspiciāt: ne alios medēdo ipsi moriātur. Admoneri debēt ut considerēt ne a virtute dei: dicēdi qualitate discordēt ne loquendo aliud: et ostēdendo aliud predicēt. Audiant itaque quod scriptum est. Si quis loquitur quasi sermones dei. Qui ergo verba que proferunt ex propriis nō habēt: cur quasi de propriis tumēt. Audiāt quod scriptum ē. Sicut ex deo et corā dō in xpō loquimur. Ex deo enim coram deo loquimur: qui predicationis verbum: et quia a dō accepit intelligit et placere per illud deo non hominibus querit. Audiāt quod scriptum est. Ab omniatio domini est omnis arrogans. Quia. v. dum in verbo dei gloriam propriam querit: ius dātis in adit: eumque laudi sue postponere nequaquam metuit: a quo hoc ipsum quod laudatur accepit. Audiāt quod predicatori per salomonem dicitur. Bibe aquam de cisterna tua: et fluenta putei tui. Deriuentur fontes tui foras: et in plateis aquas diuide habeto eas solus: nec sint alieni participes tui. Aquas quippe de sua cisterna predicator bibit: cum ad cor suum rediens prius audit ipse quod

dicit. Bibit enim fluenta sui putei si sui irrigatione infunditur verbi: unde bene subiungitur. Deriuentur fontes tui foras et in planis equas diuide. Rectum quippe est: ut prius ipse bibat: et tunc alijs predicando influat. Fontes namque foras deriuare est: exterius vim alius predicationis infundere. In plateis autem aquas diuidere est: in magna auditorum multitudine iuxta vniuscuiusque qualitate diuina eloquia dispensare. Et quia plerumque inanis glorie appetitus subrepat: dum sermo dei ad noticiam multorum currit: postquam dictum est in plateis aquas diuide: recte subiungitur: habeto eas solus: nec sint alieni participes tui. Alienos quippe malignos spiritus vocat: de quibus per prophetam voce temptati hominis dicit. Alieni insurrexerunt in me: et fortes quesierunt animam meam. Aut ergo aquas in plateis diuide: et tamen solus habe. Ac si apertius dicat. Sic necesse est ut predicationi exterius seruias quatinus per elationem te in mundis spiritibus non coniungas ne in diuini verbi ministerio: hostes tuos ad te participes admittas. Aquas ergo et in plateis diuidimus et tamen soli possidemus: quando et exterius late predicationem fundimus: et tamen per eam laudes humanas assequi minime ambimus.

Quod aliter admonendi sunt qui cum predicare diuine valeant: preminia humilitate formidant. Atque aliter r

quos a p̄dicatione ip̄fectō vel etas
p̄hibet: ⁊ tamen p̄cipitatio impel-
lit. **Cap. xlix.**

Liter admonēdi sunt qui cū
p̄dicare digne valeant: p̄ nimia hu-
militate formidant: atq; aliter ad-
monēdi sunt q̄s a p̄dicatione imp̄-
fectio vel etas p̄hibet: ⁊ tamen pre-
cipitatio impellit. Admonēdi nāq; sunt:
qui cū p̄dicare vtiliter possūt:
imoderata tñ humilitate refugiunt
vt ex minori cōsideratiōe colligant:
q̄tum i maiorib; rebus delinquant
Si enī indigētibus p̄ximis ipsas
quas habent pecunias abscondēt
adiutores p̄culdubio calamitatis
extitissent. Quo igitur reatu p̄st: in-
gantur aspiciant: qui dum peccan-
tibus fratrib; v̄bum p̄dicationis
s̄trahūt: morientib; mētibus vite
remedia abscondunt. Unde bene
quidam sapiens dicit: Sapientia
abscondita ⁊ thesaurus abscondit;
que vtilitas i vtrīq;? Si populos
fames attereret: ⁊ occulta ipsi fru-
menta suarēt: auctores p̄culdubio
mortis existerēt. Quia itaq; pena
plectendi sunt cōsiderēt qui cū fame
verbi anime pereāt: ipsi panē perce-
pte gratie nō mīstrāt. vñ ⁊ bene per
salomonem dī. Qui abscondit fru-
menta maledicetur in populis. Fru-
menta quippe abscondere est: p̄di-
cationis scē apud se verba retinere.
In populis aut talis quisq; maledi-
citur: q; in solius culpa silentij. pro
multorum quos corrigere potuit pe-

na dānatur. Si medicinalis artis
minime ignari secandum vuln; cer-
nerēt ⁊ tamē secare recusarent: pro-
fecto peccatum fraterne mortis ex
solo torpore cōmitterent. Quanta
ergo culpa iuoluant aspiciant: qui
dum cognoscunt mentiu; vulnera:
curare ea negligūt sectōe verborū:
vñ ⁊ bñ p̄phetā dī. Maledictus
ois q; p̄hibz gladii: suū a sanguine.
Gladiū q̄ppe a sanguine p̄hibere
est p̄dicatiōis verbū a carnali vi-
te iterfectōe retinere. De quo gladio
rursū dī. Gladius me; deuorabit
carnes. Ibi itaq; cū apud se sermo-
nem p̄dicatiōis occultant: dinas cō-
tra se snias terribiliter audiāt: qua-
tinus ab eorum cordibus timorē
timor expellat. Audiantq; talentū
q; erogare noluit cum sentētia dam-
nationis amisit. Audiant q; paul;
eo se a proximorū sanguine mūdū
credidit: quo feriendis eorum viti-
is non pepercit dicens. Contestor
vos hodierna die q̄a mūdus sum a
sanguine oīum vestrum. Nō enim
subterfugi quominus anūciarem
omne cōsiliū dei vobis. Audiant
q; voce angelica iohānes admōet
cum dicit. Qui audit dicat v̄i: vt
nimirum cui se vox interna isinuat
lluc etiaz clamādo alios quo ip̄e ra-
pitur trabat: ne fores clausas ēt vo-
catus iueniat: si vocāti vacū appro-
pinqt. Audiat q; ysaias q; a verbū
mysterio tacuit: illustrat; lūie sup-
no: magna voce p̄nie seipse rep̄bē-

Tertia pars pastoralis

dit dicēs. Ne mihi quā tacui. Audi
ant quod p salomonē in illum p̄dicati/
onis sc̄ia multiplicari p̄mittitur q̄
in hoc quod iā optinuit torporis vitio
nō tenet. Est nāq; Anima que be
nedicit imp̄guabit: et q̄ inebriat ip/
se inebriabit. Qui enim exterius p̄
dicādo b̄ndicit interioris augm̄ti p̄
guedinē recipit: et dum d̄no eloq̄o
auditorum mētē debriare nō desi
nit: potu multiplicati muneris de/
briat⁹ exeresit: audiāt quod dauid hoc
d̄no i munere obtulit: quod p̄dicatoris
gratiā quas accepit nō abscondit di
cens. Eccel labia mea nō p̄hibebo:
d̄ne tu cognouisti. Iustitiam tuam
nō abscondidi in corde meo verita
tem tuā et salutare tuū dixi. Audiāt
quod sp̄osi eloq̄o ad sp̄osā dicit. Qui
bitas i hortis sponsi ausculta. Fac
me audire vocē tuā. Ecclesia quippe
i hortis bitat: q̄ ad viriditate itimā
exulta plātaria virtutū suat. Cui⁹
vocem amicos auscultare ē electos
quosq; verbū p̄dicatiois illi⁹ deside
rare. Quā. v. vocē sp̄osus audire
desiderat: quia ad p̄dicationē eius
p̄ electorū suorum animas anhelat.
Audiāt quod moyses cū irascētes
duz populo cerneret: et assumi ad vl
ciscendum gladium iuberet: illos a
parte dei denūciauit existere: q̄ de
linquētium scelera icuntanter feri
rent dicens. Si quis ē d̄ni iungat
mihi. Donat vir gladius sup femur
suum. Ite et redite de porta vsq; ad
portā p̄ mediū castrorū: et occidat
us quisq; fratrem: et amicum: et

p̄ximū suū. Gladius quippe super
femur suū ponere ē: p̄dicatiois stu
dium voluptatibus carnis auferre
vt cū sc̄a q̄s studet dicere: curet in
cessē ē illicitas suggestiōes edoma
re. De porta vero vsq; ad portā ire
necē ē: a vitio vsq; ad vitium p̄ quod ad
mētē mors ingredit: in crepādo
discurrere. Per mediū vero castro
rum ē transire: tanta equalitate in
tra ecclesiam viuere: vt qui deliquē
tium culpas redarguit: i nullius se
debeat fauore declinare. vnde recte
subiungit: occidat fratres et amicum
et p̄ximū suum. Fratrem. s. et ami
cum et p̄ximū suū interficit: quicuz
punienda iuenit: ab increpationis
gladio: nec eis quos p̄ p̄iunctionē di
ligit p̄cit. Si ergo ille di d̄ qui ad
vitia feriēda celo d̄ni amoris exci
tat: p̄fecto se eē dei denegat: qui i
quantū sufficit: increpare carnalium
vitā recusat. Et p̄ admonēdi sūt
quos p̄dicationis offō ip̄fectio vel
etas p̄hibet: et tū p̄cipitatio impellit
ne dum tanti sibi onus offitij p̄eci
pitationē arrogant viā sibi sequentis
melioratōis abscondat. Et cū arripi
unt intēpestiue quod nō valēt: p̄dāt et
quod implere quicq; potuissēt: atq; sciam
quā in cōgrue conant ostēdere: iu
ste ostēdant amississe. Admonēdi
sunt vt p̄siderēt: quod pulli anīm si ante
penarum perfectionē volare appe
tunt: cum in altū ire cupiunt in ima
mergunt. Admonēdi sunt vt con
siderent quod structuris recentib⁹ nec
dūq; solidatis si tignorum p̄dus

superponit: non habitaculum: sed
 ruina fabricat. Admonēdi sunt vt
 cōsiderent: qz cōceptas soboles fe-
 mine si prius q̄ plene forment pro-
 ferunt: nequa q̄ domos s̄z tumulos
 implēt. Hinc est. n. q̄ ipsa veritas q̄
 repente quos vellet roborare potu-
 iss̄: vt exēplum sequentib⁹ se daret:
 ne imperfecti p̄dicare p̄sumerent
 postq̄ plene discipulos d̄ virtute p̄-
 dicatōis instruxit: illico adiunxit:
 vos aut̄ sedete ī ciuitate quo ad vs-
 qz induamini virtute ex alto. In ci-
 uitate q̄ppe sedemus si intra menti-
 um nostrarū nos claustra conitri-
 ngimus: ne exteri loquendo euage-
 mur: vt cum virtute diuina perfecte
 induimur: tūc q̄si a nobis metipsis
 foras ēt istruentes alios exeamus.
 Hinc per quēdam sapientem d̄. A-
 dolescens vix loquere in cā tua: z si
 bis interrogatus fueris: habeat ini-
 tium responsio tua. Hinc ē qd̄ idem
 redēptor noster cum in celis condi-
 tor sit: z in sue potētie ostēsiōne sem-
 per doctor angelorum: an̄ tercena
 letēpus in terra magister fieri no-
 luit hoīum: vt videlicz precipitatis
 vī saluberrimi timoris infunderet:
 cū ipse ēt q̄ labi nō possz: p̄fecte vite
 gr̄as non nisi p̄fecta etate p̄dicaret.
 Scriptus quippe ē. Cum fact⁹ essz
 annorum duodeci remāsit puer ie-
 sus in ierusalem. De quo a parenti-
 bus requisito paulo post subditur.
 Inuenerunt illum ī templo sedētes
 in medio doctorum audientem il-

los z interrogātem: vigilantē itaqz
 consideratione pensandum ē: q̄ cū
 Iesus annorum duodecim d̄: ī me-
 dio doctorum sedēs: nō docēs sed
 iterrogans inuenit. Quo. s. exēplo
 ostendit: ne infirmus docere quis
 audeat: si ille puer doceri iterrogā-
 do voluit: q̄ per v̄nitatis potētiā:
 verbum scie ipsi suis doctoribus
 ministravit. Cū vero p̄ paulū disci-
 pulo d̄: precipe hoc: z nemo adole-
 scentiam tuā contēpnat: sciēduz no-
 bis est qz aliqui ī sacro eloq̄o adole-
 scētia iuuet⁹ vocat: q̄ citi⁹ ostēdit:
 si salomonis ad mediū verba p̄ferā-
 tur q̄ ait. Letare iuuenis ī adolescē-
 tia tua. Si. n. vnū eē v̄traqz nō de-
 cerneret: quē mōebat ī adolescētia
 iuuenē n̄ vocaret. Qz alī admo-
 nēdi sūt q̄ ī hoc t̄paliter appetūt. p̄-
 spant: atqz aliter q̄ ea q̄dē q̄ mūdi
 sūt p̄cupiscūt: s̄z t̄i aduersitatis fa-
 tigātur labore. Ca. I.

Liter admonēdi sūt q̄ ī hoc
 q̄ t̄paliter appetūt. p̄spant: atqz alī
 q̄ ea q̄dē q̄ mūdi sūt p̄cupiscūt: sed
 t̄i labore fatigātur. Admonēdi sūt
 nāqz q̄ ī hoc q̄ t̄paliter appetūt. p̄-
 spantur: ne cū cūcta ad votū suppe-
 tunt: datē q̄rere negligāt: si ī his que
 dantur aiūm figāt: ne pegrinatio-
 nem p̄ patria diligant: ne subsidia
 itineris in obstacula peruentionis
 vertant: ne nocturno lune lumi-
 ne delectati claritatem solis videre
 refugiant. Admonēdi itaqz sunt
 vt queque in hoc mundo con-

Tertia pars pastoralis.

sequuntur: calamitatis solatia: non autem premia retributionis credat sed contra mundi fauores mentem erigant: ne in eis ex tota cordis delectatione succubant. Quisquis enim prosperitatem qua utitur: apud iudicium cordis melioris vite amore non reprimat: fauorem vite transeuntis in mortis perpetue occasiones vertit. Hinc est enim quod sub idu meorum spiritus qui vicēdos se prosperitati sue derelinquerant: in huius mundi successibus letantes increpantur: cuius dicitur. Dederunt terram meam sibi in hereditatem cum gaudio ex toto corde et ex animo. Quibus verbis prepeditur quod non solum quia gaudeant: sed quod toto corde et ex animo gaudeant. districta reprehensione feriantur. Hinc enim salomon ait. Aversio paruulorum interficiet illos: prosperitas stultorum perdet eos. Hinc paulus admonet dicens. Qui emunt tanquam non possidentes: et qui utuntur hoc mundo tanquam non utantur: ut videlicet sic nobis exterius que suppetunt seruiant: quatenus a summe delectationis studio: animus non inflectatur ne luctum nobis interne peregrinationis tempent: ea que in exilium positae subsidium prebent: et quasi in transitorijs nos felices gaudeamus qui ab eternis nos interius miseros cernimus. Hinc namque est quod electorum voce dicit ecclesia. Leua eius sub capite meo: et dextera illius amplexabitur me. Sinistra dei prosperitatem

videlicet vite presentis quasi sub capite posuit: quam intentionem summi amoris premit. Dextera vero dei eam amplectitur: quod sub eius eterna beatitudine tota deuotione continetur. Hinc per salomonem rursum dicitur. Longitudo dierum in dextera eius in sinistra vero illius diuitie et gloria. Diuitie itaque et gloria qualiter sint habenda docuit: que posita in sinistra memorauit hinc ait psalmista. Saluum me fac dextera tua. Neque enim ait manus sed dextera: ut videlicet cuius dextera diceret: quia eternam salutem quereret indicaret: hinc rursum scriptum est. Dextera manus tua domine confregit inimicos. Hostes enim dei et in sinistra proficiunt: et in dextera confinguntur: quod plerumque prauos vita presentis eleuat: sed aduentus eterne beatitudinis dānat. Admonendi sunt qui in hoc mundo prosperant ut solerter considerent quod presentis vite prosperitas aliquando iccirco datur: ut ad meliorem vitam prouocet: aliqui vero ut in eternum amplius dānet: hinc est enim quod plebi israelitice terra chanaan promittitur ut quicquid ad eterna spanda prouocetur. Neque enim rudis ille populus promissionibus dei longinquum crederet: si a promissore suo non est e uicio aliquid precepisset: ut ergo ad eternorum fidem certius roboretur: nequaquam solummodo spe ad res: sed rebus quibus ad spiritum trahit. Qui licet psalmista testatur dicens. Dedit eis regiones gentium: et labores populorum possederunt: ut custo

diant iusticiam eius: et legē ei⁹ req̄
 rant. Sed cum largiētē deum huma
 na mēs boni opis responsiōe nō se
 quit: vnde in trita p̄ri⁹ pie creditur
 iustus ide damnat. Hinc. n. p̄ psal
 mistam rursus d̄. Deiecisti eos cū
 alleuarentur. Quia videlz; reprobi
 cū recta opa d̄inis munerib⁹ nō re
 pendūt: cū totos se hic deserūt: et a
 fluentibus prosperitatib⁹ dimittunt.
 Et vnde exterius p̄ficiūt: inde ab i
 nimis cadunt. Hinc est. n. q̄ in iher
 no diuiti cruciato d̄: recepisti bona
 in vita tua: Itcirco hic recepit bōa
 et malus: vt pleni⁹ illuc mala recipe
 ret: qz hic nec fuerat per bona con
 uersus. Et q̄ admonēdi sunt q̄
 ea q̄dem q̄ mundi sunt cōcupiscunt
 sed in aduersitatis labore fatigant̄
 vt p̄pēdāt cōsideratōe sollicita: cre
 ator dispensat orqz cūctorum quan
 ta super eos gr̄a vigilet: quos in sua
 desideria nō relaxat. Egro quippe
 q̄ medicus despat cōcedit vt cūcta
 q̄ cōcupiscit accipiat: nā qui sanari
 posse credit: a multis que appetit
 p̄hibet. Et nos nūmos subtrahi
 mus q̄bus tota sanus p̄rimonia re
 seruamus. Hic ergo de spe eterne
 hereditatis gaudium sumāt: quos
 aduersitas vite temporalis humili
 at: qz nisi saluandos in perpetuū cer
 neret: erudiendos sub discipline re
 gimie: diuina dispēsatio nō frenaret.
 Admonēdi itaqz sunt qui in his que
 tēporaliter cōcupiscūt aduersitatis
 labore fatigant̄: vt sollicite cōside

ret: q̄ plerūqz et iustos cū tempora
 lis potentia substatit velut in laque
 um culpa comprehēdit. Nam sic in
 priori huius libri parte iaz dixim⁹:
 dauid deo amabilis rectior fuit in
 seruitio: q̄ cum puenit ad regnum.
 Seru⁹ nāqz amore iusticie: depre
 hēsum aduersarium ferire timuit:
 rex aut̄ persuasione luxurie deuotū
 militē et sub studio fraudis extirxit.
 Quis ergo opes: quis potestates:
 q̄s gloriā q̄rat in orie: si et illi no
 ria extiterunt q̄ hęc habuit nō que
 sita: Quis inter hec sine magni dis
 criminis labore saluabit si ille in his
 culpa iterueniēte turbatus est: qui
 ad hoc fuerat deo eligēte p̄parat⁹?
 Admonēdi sunt vt cōsiderent q̄ sa
 lomon q̄ post tātam sapiāz vsqz ad
 idolatriam cecidisse describit: nil in
 hoc mūdo prius q̄ caderet aduersi
 tatis habuisse memorat: s; cōcessa
 sapia funditus cor deseruit qd̄ nul
 la vel mīma tribulatiōis disciplina
 custodiuit. Quā aliter admonēdi
 sūt iungijs obligati: atqz aliter a cō
 iugij nexibus liberi. La. li.

Liter admonēdi sūt iungijs
 obligati atqz aliter a cōiugij
 nexibus liberi. Admonendi sūt nā
 qz iungijs obligati: vt cū vicissim q̄
 sunt alterius cogitant: eorum sic q̄s
 qz placere studeat cōiugi: vt nō di
 spliceat aditori. Sic ea q̄ hui⁹ mun
 di sunt agant: vt tñ appetere q̄ dei
 sunt nō obmittāt. Sic. n. de bonis
 p̄tib⁹ gaudeāt: vt cū intentione solli

Tertia pars pastoralis

cita mala eterna pertimescāt. Sic
 de malis tēporalib' lugeāt: vt tamē
 consolatiōe integra spem in bonis
 perennibus figant: quatinus dum
 in transitu cognoscunt esse q̄ agunt
 in mansiōe sciāt q̄ appetūt: nō ma-
 la mundi cor frangant: cuz spes bo-
 norū celestiuū roborat. nec bona vite
 presentis decipiāt: cū suspecta sub-
 sequētis iudicij mala cōtristāt. Ita
 q̄ animus christianoꝝ cōiugum
 z infirmus est z fidelis: qui z plene
 cūcta tēporalia despiciere non valet:
 z tamē eternis se per desideriuū con-
 iungere potest: q̄uis in delectatiōe
 interim carnis iaceat. supne spei re-
 sectiōe cōualescat: z si h̄z que mūdi
 sunt in vsu itineris: speret q̄ dei sunt
 in fructu peruētōis. Nec totū se ad
 hoc q̄ agit p̄feret. ne ab eo q̄ robu-
 ste sperare debuit fūditi⁹ cadat. Eō
 bene ac breuiter paulus exprimit di-
 cēs. Quia habēt vxores tāq̄ nō ha-
 bētes sint: z qui vtuntur hoc mūdo
 tāq̄ nō vtant: z qui flent tāq̄ nō
 flentes: z qui gaudēt tāq̄ nō gau-
 dentes: vxores quippe tāq̄ nō ha-
 bēdo h̄z: qui sic per illā carnali cōso-
 latiōe vtitur: vt tamē nunq̄ ad pra-
 ua opera a melioris rectitudinis in-
 tentiōe eius amore flectatur: vxorē
 quasi nō habēdo h̄z qui transitoria
 esse cuncta p̄spitiēs: curā quidē car-
 nis ex necessitate tollerāt: sed eterna
 gaudia spe ex desiderio expectat.
 Nō flendo autē flere est: sic exerio
 a aduersa plangere: vt tamē noue-

rit eterne spei p̄solatiōe gaudere: z
 rursus nō gaudēdo gaudere est: sic
 d̄ infimis animuz attollere: vt tamē
 nūq̄ desinat summa formidare: vbi
 apte paulopost subdidit dicēs. Pre-
 terit enī figura huius mundi. Ac si
 aperte dicat. Nolite p̄stāter mūdū
 diligere: q̄n̄ z ipse nō potest que ol-
 ligitis stare. In cassuz cor quasi ma-
 nentes figitis: dum fugit ipse quem
 amatis. Admonēdi sūt cōiuges: vt
 ea in quibus sibi aliquādo displicēt
 z patiētes inuicē tolerēt: z exorātes
 inuicē saluēt. Scriptū nāq̄ est. In-
 uicē onera portate: z sic adimplebitis
 legē christi. Lex quippe christi cha-
 ritas est: que ex illo nobis z largit
 sua bona cōtulit. z equanimiter ma-
 la nostra portauit. Tunc enī legem
 christi imitādo cōplemus: quando
 z nostra bona benigne conferimus
 z nostrorum mala p̄e tolleramus.
 Admonēdi quoq̄ sūt vt eorū quis-
 q̄ non tā que ab altero tolerat: q̄ q̄
 ab ipso tolerantur attendat. Si enī
 sua: que portantur p̄siderat: ea que
 ab altero sustinet leui⁹ portat. Admo-
 nendi sunt coniuges vt suscipiēde
 prolis sememinerint causa coniun-
 ctos: z cū immoderate admixtioni
 seruiētes propagationis articulum
 in vsu transferūt voluptatis: per-
 pendant q̄ licet extra nō exeat in
 ipso tamē cōiugio: cōiugij iura tran-
 scendūt: vnde necesse est vt crebris
 ieiuniis z orationibus deleant: qd̄
 pulchrā speciē copule admixtis vo-

luptatibus fedāt. Iñc est enī q̄ pe-
ritus medicine celestis apostolus
nō tā sanos instituit: q̄ infirmis me-
dicamēta monstrauit dicēs. De qui-
bus scripsistis in hi bonū est homi-
ni mulierē nō tangere. Propter for-
nicatiōe autē vnusquisq̄ suā vxorez
habeat: z vnaqueq̄ suum virū ha-
beat. Qui enī in fornicationis metū
premisit: p̄fecto non stantibus pre-
ceptum cōtulit: sed ne forte in terrā
ruerent lectum cadentibus ostēdit:
vnde adhuc ifirmantibus subdidit
vxori vir debitum reddat: similiter
z vxor viro. Quib⁹ dum in magna
bonestate cōiugij: aliquid de volu-
ptate largiret: paulo post adiūxit:
hoc dico autē sin indulgentiā: non
sin imperium. Culpa quippe eē in-
nuitur quod indulgeri perhibetur:
sed tanto citius relaxatur: q̄to nō
per hanc illicituz quid agit: s; hoc
quod ēlicitum sub moderamine nō
tenet. Quod bene loth i semetipso
exprimit: qui ardentem sodomam
fugit: s; tamen segoz inueniēs: neq̄
q̄ mox montana cōscendit. Arden-
tem quippe sodomā fugere ē: illicita
carnis incēdia declinare. Altitu-
do vero ē mōtiuz: mūdicia continē-
tium: vel certe quasi in monte sunt:
qui ēt carnali copule inherēt: sed
tamen extra suscipiēde plis admix-
tionem debitam nulla carnali volu-
ptate soluiunt. In mōte quippe sta-
re est fructū ppaginis i carne non
q̄rere. In mōte stare ē: carnī carna-

liter n̄ adberere. S; qz sūt multi q̄
qdē scelera carnis d̄serūt: nec tñ in
iugio positi: vsus solūmodo debi-
ti iura cōseruāt. Exiit qdē loth so-
domam: s; tamē mox ad montana
n̄ puēit: qz tā dānabilis vita relinq̄-
tur: s; ad hec celsitudo iugalis cō-
tiētē subtiliter nō tenet. Est vero
i medio segoz citas: q̄ ifirmū fugiē-
tē saluet: qz. v; cū sibi p̄ i cōtinētiāz
miscēt iuges: z lapsus scelez fu-
giūt: z tñ venia saluant. Quasi par-
uā ciuitatē inueniūt in q̄ ab ignib⁹
defendant. Quia iugalis hec vi-
ta: nō qdē i virtutib⁹ mira ē: s; tamē
a supplitijs securā: vñ idēz loth ad
angelum dicit. Est ciuitas hic iuxta
ad quā possum fugere parua: z sal-
uabor in ea. Nū quid nō modica ē:
z uiuet in ea anima mea? Iuxta igi-
tur d̄: z tamē ad salutē tuta perhi-
betur: qz coniugalis vita: nec a mū-
do longe diuisa ē: nec tñ a gaudio
salutis aliena. S; tūc in actōe hae
vitā suā cōiuges q̄si in pua ciuitate
custodiūt: qñ assiduis deprecatiōi-
bus intercedunt: vnde recte per an-
gelum ad eundem loth dicit. Ec-
ce etiam in hoc suscepi preces tuas:
vt non subuer tam urbem pro qua
locutus es. Quia videlz cū deo de-
precatio fundit: nequa q̄ talis con-
iugij vita damnat. De qua depra-
tione paul⁹ quoqz admōet dicens.
Nolite fraudare inuicem: nisi for-
te ex consensu ad tempus: vt vacet
orationi. Est contra admonendū

Tertia pars pastoralis

sunt qui ligati cōiugijs non sūt: vt celestib⁹ preceptis eo rectius fuit quo eos ad curas mundi nequaquā iugum copule carnalis inclinat: ut quos onus licitum nō grauat cōiugij: nequaquā pōdus illicitū terrene sollicitudinis p̄mar: sed tanto eos para iores dies vltimus: quāto z expe litiores inueniat: ne quo meli ora agere vacātes possūt sed tamē negligunt: eo supplitia deteriora mereatur. Audiāt qđ paulus cum quosdā ad celibatus grām instrueret: non coniugium sp̄reuit: sed curas mundinascentes ex cōiugio repulit dicens. Hoc ad vtilitatem vestram dico: nō vt laqueū vobis initiam: sed ad id qđ honestum est: z qđ facultatē p̄beat sine impedimēto domino obsecrandi. Ex coniugijs quippe terrene sollicitudines p̄deunt: z ideo magister gētium auditores suos ad meliora psuasit ne terrena sollicitudine ligarētur. Quez igitur celibez curarum secularium impedimētū p̄pedit: z cōiugio se nequaquā s̄didit: z tñ cōiugij onera non euasit. admonēdi sunt celibes ne sine damnationis iudicio misceri se feminis vacantib⁹ putēt. Lumenis paulus fornicatiōis vitium tot criminib⁹ exercēdis inseruit: cuius sit reatus indicauit dicens. Neqz fornicatores: neqz idolis fuites: neqz adulteri: neqz molles: neqz masculorum cōcubitores: neqz fures: neqz auari: neqz ebrioli: neqz

maledici: neqz rapaces: regnū dei possidebūt. Et rursū. Fornicatores autem: et adulteros iudicabit dñs. Admonēdi sūt itaqz: vt si tēptatiōnū pcellas cū difficultate salutē tolerant: coniugij portum petāt. Scriptum quippe est. Melius est nubere qđ vri. Sine culpa ad coniugium q̄ppe veniunt: si tñ nec duz meliora deo vouerunt. Nam q̄squis bonū maius subire p̄posuit: bonū min⁹ quod licuit: illicitum fecit. Scriptū quippe est. Nemo mittens manū suam ad aratrum: z aspiciens retro aptus est regno dei. Qui igitur forti ori studio itenderat retro conspiceret: quincit: si relictis bonis amplioribus: ad mīna retorquet. Q̄ aliter admonēdi sunt p̄cōrū carnis p̄sci. Atqz alī ignari. Cap. liij. Līter admonēdi sunt p̄cōrū carnis p̄sci: atqz aliter ignari. Admonēdi sunt p̄cā carnis exp̄ti: vt mare saltem post naufragium metuant: perditiōis sue discrimina vel cognita perhorrescant: ne q̄ pie post perpetrata mala seruati sunt: hec ip̄robe repetēdo moriant: vnde peccanti anime nequaquā a peccato desinēt dī. Frōs mulieris meretricis scā est: tibi: noluit erubescere. Admonēdi itaqz sunt vt student: quatinus si accepta nature bona integra seruare noluerūt: saltem scissa resarciant. Quibus nimirum necesse est vt perpendant vitā magno fidelium numero: q̄ multi z se

illibatos custodiant: et alios ab errore conuertant. Quid igitur isti dicturi sunt: si alijs in integritate stantibus: ipsi nec post damna resipiscunt? Quid igitur dicturi sunt: si cum multi et alioz secus ad regnum defferunt: hi expectanti domino: nec semetipsos reducant. Admonendi sunt ut preterita admissa considerent: et iminentia duntaxat: unde et sub iudee specie per prophetam dominus corruptis in hoc mundo mentibus transactas culpas ad memoriam reuocat: quatinus pollui in futuris erubescant dicentes. Fornicate sunt in egypto in adolescentia sua. Ibi subacta sunt uerba earum: et fracte sunt membra pubertatis earum. In egypto quippe uerba subiungunt: cum terribilis mundi desiderio humane mentis uoluntas libet ruit. In egypto pubertatis membra frangunt: quando naturales sensus adhuc in semetipsis integri pulsant: concupiscentie corruptioe uitiunt. Admonendi sunt peccata carnis experti: ut uigilanti cura conspiciant post delicta nobis ad se redeuntibus. deus quanta beniuolentia sinum sue pietatis expandat: cum per prophetam dicat. Si dimiserit uir uxorem suam: et illa recedens duxerit alterum uirum: nunquid reuertetur ad eum ultra? Nunquid non contaminata: et polluta erit mulier illa? Tu autem fornicata es cum amatoribus tuis multis: tamen reuertere ad me dicit dominus. Ecce de fornicante et reli

cta muliere argumentum iusticie proponit: et tamen nobis post lapsum redeuntibus non iusticia: sed pietas exhibet: ut hinc utique colligamus si nobis delinquentibus tanta pietate precetur: a nobis nec post delicta redeuntibus: quanta improbitate peccat: aut que ab illo erit super improbos uindicta: qui non cessat vocare: post culpam. Que nimirum bene per prophetam post delictum misericordia uocationis exprimit: cum a uerso homini dicit. Et erunt oculi tui uidentes preceptorem tuum: et aures tue audient uerbum post tergum inuenientis. humanum quippe genus dominus in facie monuit: quando in paradiso condito homini atque in libero statu: arbitrio quid faceret: quod ne non facere deberet in dicit. Sed homo in faciem dei terga dedit cum superbiens eius iussa contempsit: nec tamen deus superbientem deseruit qui legem ad reuocandum homines dedit: et hortantes angelos misit: in carne nostre mortalitatis apparuit. Ergo post tergum stans nos admonuit: qui ad recuperationem nos gratie et contemptus uocauit. Quid igitur generaliter simul potuit dici de cunctis: hoc necesse est specialiter sentiri de singulis. Quasi enim coram deo positus quisque eius uerba monitionis percipit: cum priusquam peccata perpetret: uoluntatis eius precepta cognoscit. Ad hec enim ante eius faciem stare est: nec dum peccando eius

Tertia pars pastoralis

contempnere. Cum vero iam delicto bono innocētie: iniquitatē eligens appetit terga iam in eius faciē mittit. Sed ecce adhuc et post tergū dūs sbssequēs monet: q̄ et post culpam ad se redire psuadet. Aversū reuocat: cōmissa nō respicit: reuertenti sinum sue pietatis expandit. Voces igitur post tergū monētis audimus: si ad inuitantem nos dominum saltem post peccata reuertimur. Debemus igitur ad pietatē vocantis erubescere: si iusticiam nolumus formidare. Quia tanto grauiori ipse obitate contēpnit: quanto et contēptus ad hec vocare non dedignatur. Et cōtra admonēdi sūt pctā carnis ignorantes vt tanto sollicitius p̄cipitē ruiā metuant: quanto altius stant. Admonēdi sūt vt cōsiderēt: qz quo magis in loco p̄minētī cōsistūt: eo crebrioribus sagittis insidiatoris ipetunt: qui tanto ardentius solet erigi quāto se robustius cōspicit vinci. Tātoqz itollabilius dedignat vinci: quāto cōtra se videt per integra infirme carnis castra pugnari: admonēdi sūt vt incessanter p̄mia suspiciant: et libenter p̄culdubio tēptationum quas tollerant labores calcabūt. Si n. attendat felicitas: q̄ sine transitu attingit: leue fit quod transeūdo laboratur: audiant quod per prophetā dicit. Hec dicit dominus. Eunuchis qui custodierint sabbata mea: et ele-

gerent que volui et tenuerint me: sedes dabo eis in domo mea et in muris meis locū et nomē melius a filiis et filiabus. Eunuchi quippe sūt q̄ compressis motib⁹ carnis: affectū in se prauū opis abscidūt. Quo autez apud oēm loco hēant ostēdit: q̄ in domo p̄ris videlicet mansione eterna et filiis p̄ferunt: audiant qd̄ p̄ iohānem dī. Hī sūt qui cū mulieribus nō sūt cōiūgnati virgines enim sūt. Hī sequunt agnum quo cūqz ierit. Et quod canticum cantāt: quod nemo possit dicere: nisi illa cētū quadraginta quattuor milia. Singulariter q̄ppe agno canticum cantare: cum eo ip̄perpetuū p̄e cunctis etiam de incorruptōe carnis gaudere. Quā tamē electi ceteri canticū audire possunt: licet dicere nequeāt: qz per caritatem q̄dem in illorum celsitudine leti sūt: q̄uis ad eorum p̄mia nō assurgant. Audiāt p̄corū carnis ignari: quod p̄ semetipsā d̄ hac integritate v̄itas dicit. Nō oēs capiunt verbum hoc: qd̄ eo inotuit sūmū: q̄ denegauit eē oīum. Et dū predicat qz difficile capitur: audientibus inuuit ceptū cū qua cautela teneatur. Admonēdi itaqz sūt pctā carnis ignorantes: vt et p̄minere virginitatem coniūgijs sciant: et t̄ super coniuges se nō extollant: q̄tinuō dūm et virginitatem p̄ferunt et se postponunt: et illud nō deserāt q̄ esse melius extimant: et se custodi-

ant q̄ se inaniter non exaltent: Admonendi sunt vt considerent quod plerūq; actione secularium: vita cōfunditur continētium: cum ⁊ illi vltra habitū assumūt opera: ⁊ isti iurta ordinem pprium nō excitāt corda: vnde per pphetam dī. Erubescite sidon aīr mare. Quasi enim per vocem maris ad verecūdiam sidō adducitur quādo per comparationem secularium vite: atq; ī hoc mūdo fluctuantium: eius qui munitus ⁊ quasi stabilis cernitur vita repro batur. Sepe. n. nōnulli ad dominū post carnis pctā redeuntēs: tāto se ardentius ī bonis operibus exhibent: quanto se damnabiliores de malis vident: ⁊ sepe quidam ī carnis integritate perdurātes: cum minimis se respiciunt h̄e q̄ defleāt: plene sibi sufficere vite sue īnocētā putant: atq; ad feruorem spūs nullis se ardoris stimulis īflāmant. Et sit plerūq; deo gratior: amore ardēs vita post culpam: q̄ securitate torpens īnocētā: vnde ⁊ voce iudicis dicit. Remittuntur ei pctā multa: quoniam dilexit multus. Et gaudium erit angelis dei ī celo sup vno p̄cōre penitente: q̄ super nonagīnouem iustis: quibus nō est opus p̄nā. Q̄ citius ex ip̄o vsu colligim⁹ si nostre iudicia mentis pensemus. Plus nāq; terrā diligimus q̄ post spinas fruct⁹ vberes pducit: quam que nullas sp̄ias habuit: sed tamē

ex culta sterilem segetē gignit. Admonēdi sunt pctā carnis ignorantes: ne superioris ordinis celsitudine se ceteris preferant: cum ab inferioribus quāta se meli⁹ agant ignorant. In examine autem recti iudicis: mutat merita ordinū qualitas actionum. Quis enī consideratis ipsis rerum imaginibus nesciat q̄ ī natura gēmarum carbūculus preferatur iacinto? Sed tamē cerulei coloris iacintus preferē pallēti carbūculo: q̄ ⁊ illi quod nature ordo subtrahit: spēs d̄coris adiūgit. Et hūc quem naturalis ordo pretulerat coloris qualitas sedat. Sic ergo ī humano genere ⁊ quidam ī meliori ordine deteriores sunt: ⁊ quidam ī deteriore meliores. Quia ⁊ isti sorte extremi habitus: bñ viuendo trāscendunt: ⁊ illi superioris loci meritum moribus nō exequēdo dimiunt. Q̄ aliter admonēdi sunt q̄ peccata deplozant operum: aliter q̄ cogitationum. Ca. liij.

Aliter admonēdi sunt qui peccata deplozant operum: aliter qui cogitationum. Admonēdi quippe sunt qui peccata deplozāt operum: vt consumata mala perfecta diluant lamentatione: ne plus astringantur ī debito p̄petrati operis: ⁊ minus soluant ī fletibus satisfationis. Scriptum quippe est. Potū dedit nobis ī lacrimis ī mēsurā. Ut videlz vniuscuiusq; mēs tñ

Tertia pars pastoralis.

penitendo conpunctionis sue bibat lacrimas; quantum se a deo meminisse aruisse per culpas. Admonendi sunt ut incessanter admissa ante oculos reducant; atque viuendo agant: ut a districto iudice videri non debeant; unde dauid cum peteret dicens auerte oculos tuos a peccatis meis: paulo superius intulit. Delictum meum coram me est semper. Ac si diceret. Peccatum meum ne respicias postulo; quia hoc ipse respicere non cesso: unde per prophetam dominus dicit. Et peccatorum tuorum memor non ero: tu autem memor esto. Admonendi sunt ut singula queque admissa considerent: et dum per unum quodque erroris sui inquinacionem deflent: simul se actos lacrimis mundent: unde per hieremiam dicitur. Cum iudee singula delicta pensaren t: diuisiones aquarum deduxit oculus meus. Diuisas quippe ex oculis aquas deducimus: quando peccatis singulis dispartitas lacrimas damus. Neque enim vno eodemque tempore eque mens dolet de omnibus: sed dum nunc huius: nunc illius culpe memoria acrius tangit: simul de omnibus in singulis commota purgatur. Admonendi sunt ut misericordia quam postulant presumat ne vi immoderate afflictionis intereant. Neque enim pie dominus ante delinquentium oculos flenda peccata opponeret: si per se metipsum ea districte ferire voluisset. Constat enim quod a suo iudicio abscedere voluit: quos miserando prouent

ens semetipsum iudices fecit. Hinc enim scriptum est. Breuiamur faciem eius in confessione. Hinc per paulum dicitur. Si nos metipsums diiudicauerimus: non utique diiudicauerimus. Rursusque admonendi sunt ut sic de se fiduciam habeant: ne tamen tanta securitate torpescant. Meritoque namque hostis calidus mentem quam peccato supplantat: cum de ruina sua afflictam respicit: securitatis pestifere blanditius seducit. Quod figurate exprimitur: cum factum diuine memoratur. Scriptum quippe est. Egressa est dina ut videret mulieres regionis illius. Quam cum vidisset sichem filius emor enei princeps terre illius ad amauit: et rapuit: et dormiuit cum illa: ut opprimens virginem: et conglutinata est anima eius: cum illa: tristisque blanditius delinuit. Dina quippe ut mulieres videat ex rancee regionis egreditur: quando vnaqueque mens sua studia negligens: actiones alienas curans: extra habitum atque extra ordinem proprium vagatur. Quam sichem princeps terre opprimat: quia videlicet inuentas incuris exterioribus diabolus corrumpit. Et conglutinata est anima eius cum ea: quia unitam sibi per iniquitatem respicit: et quia cum mens a culpa resipiscat: ad se reducit atque admissum flere conatur. Corruptor autem spes: ac securitates vacuas: ante oculos reuocat: quatinus utilitatem tristitie: subtrahat

subtrahat: recte illic adiungit. Tri-
 steq; blanditijs delinuit: modo. n.
 aliorum scā grauiora: modo nil esse
 quod perpetratum est: modo mise-
 ricordem deum loquitur: modo ad
 hoc tēpus subsequens ad penitenti-
 am pollicetur: vt dum per hec mēs
 decepta ducitur: ab intētionē peni-
 tentie suspendatur: quatin' tūc bo-
 na nulla p̄cipiat: quānūc mala nul-
 la contristant: z tūc plenius obrua-
 tur supplicijs que nūc ēt gaudet de-
 litijs. At contra admonēdi sunt
 qui peccata cogitationum deflēt: vt
 sollicite considerēt intra mentis ar-
 chana: vtrum delectatōe tantūmo-
 do: an ēt consensu deliquerint. Ple-
 rūq; enim tēptatur: z ex carnis
 nequitia delectatur: z tamē eidē ne-
 quitie ex rōne renitit: vt in secreto
 cogitationis z contristet quod libz
 z libeat quod contristat. Nōnūq;
 vero ita mēs baratro temptatiōis
 absorbetur vt nullatenus renitatur
 sed ex deliberatione hoc sequitur:
 vnde ex deliberatōe pulsatur: z fa-
 cultas si exterior suppetit rez: mox
 effectibus interiora vota consumat
 q̄ videlz si iusta aī aduersio districti
 iudicis respicit: non ē cogitationis
 culpa: s; operis. Quia z si reruz tar-
 ditas foras peccatum distulit: int'
 ex consensionis opere voluntas im-
 pleuit. In primo autem parente di-
 dicimus quia tribus modis omnis
 culpe nequitiaz per petram. Sug-
 gessione. s. delectatione: z consensu

Primum itaq; per hostez: s; vero p
 carnem: tertium per spiritum ppe-
 trat. Insidiator enim praua sugge-
 rit: caro se delectationi subdit: atq;
 ad extremum spūs victus delecta-
 tioni consentit: vnde z illic serpens
 praua suggestit: eua autem quafica-
 ro delectationem se subdidit: adam
 vero velut spūs suggestionē ac de-
 lectione superatus assensit. Sug-
 gessione itaq; peccatur agnoscim'
 delectatione vincimur: consensu z
 ligamur. Admonēdi sunt igit' qui
 nequitas cogitationis flent: vt sol-
 licite considerēt: in qua peccati men-
 sura ceciderūt: quatinus iuxta rui-
 ne modum quam in semetipsis in-
 trosum sentiunt: ēt mensura lamē-
 tationis exigatur: ne si cogitata ma-
 la minus cruciant: vsq; ad ppetran-
 da opa perducant. S; inter hec ita
 terrendi sunt: vt tamen minime frā-
 gantur. Sepe enim misericors de'
 eo citi' pctā cordis diluit: quo hoc
 exire ad opera nō pmittit: z cogita-
 ta nequitia q̄tonius soluitur: qz effe-
 ctu operis districtius non ligatur:
 vnde recte per psalmistam dī. Dixi
 pnūciabo aduersuz me iniusticias
 meas domino: z tu remisisti impieta-
 tem cordis mei. Qui enim impietatez
 cordis subdidit: q̄a cogitationē in
 iusticias pnūciare vellet indicauit:
 dūq; ait: dixi pnūciabo: atq; illico
 adiūxit: z tu remisisti: q̄ super hoc
 sit facilis venia ostendit: qui dūz se
 ad hec promittit petere: hoc quod

Tercia pars pasto ralis.

se petere pmittebat optinuit: quatinus quia vsq; ad opus nō venerat culpa: vsq; ad cruciamentum nō pueniret pnia. Sed cogitata afflictō mētem tergeret: quam nimirū tantūmodo cogitata iniq̄tas inquinasset. Quod aliter admonēdi sunt q̄ admissa plangūt: nec tamē deserūt. nec tamē plangūt. *La. liiij.*

Liter admonēdi sunt q̄ admissa plangūt: nec tamē deserūt: atq; aliter q̄ deserūt: nec tamē plangūt. Admonēdi sunt q̄ admissa plangūt: nec tamē deserūt: vt sollicite sciāt q̄ flēdo inaniter mūdant qui vivēdo se nequiter in q̄nāt: cuius iccirco se lachrimis lauet: vt mundi ad sordes redeant. Hic. n. scriptum est. *Canis reuersus ad vomitum suum: et sus lota in volutabro luti.* *Canis* quippe cum vomit. pfecto cibū q̄ pectus dep̄imebat. p̄icit: s; cum ad vomitum reuertit: vnde leuigatus fuerat rursus onerat. Et q̄ admissa plangūt: pfecto nequitia d̄ q̄ male faciat fuerat: et que mētis intima dep̄imebat: cōfitendo. p̄iciūt: quā post confessionē dum repetūt resumūt. Sus vero cum in volutabro luti lauat: sordidior redditur. Et qui admissum plangit: nec tamē d̄serit: pene grauioris culpe se subiicit: qui et ipsam quā flēdo impetrare potuit veniā contēpnit: et quasi in luctosa aqua semetipsum inuoluit: qz dñ̄ fletibus suis vite mūditiā subtrahit: an̄ dī oculos sordidas ip̄as

lachrimas facit. Hic rursus scriptū ē. *Nō iteres verbum in orōne tua: verbum igit̄ in orōne iterare ē: post fletum cōmittere: qz rursus necesse sit flere.* Hinc enim per esaiam dicitur. *Lauamini mundi estote.* Post lauacrum enim mundus esse negligit quisq; post lachrimas vite incētiam non custodit. Et lauant ergo et nequaquam mūdi sunt: qui cōmissa flere non desinunt: sed rursus flenda cōmittunt. Hic per quēdam sapientē d̄. *Qui baptizatur a mortuo et iterum t̄git illum: qd̄ p̄ficiat lauatio eius.* Baptizatur quippe a mortuo: qui mūdatur fletib; a peccato. Sed post baptismum mortuum t̄git: q̄ culpam post lachrimas repetit. Admonēdi sunt qui admissa plangunt nec tamē deserunt: vt ante districti iudicis oculos: eis se esse similes agnoscant: q̄ veniētes ad faciem quorūdam hoīum magna eis submissione blādunt: recedētes at̄ inimicitias ac damna q̄ valēt atrociter iferunt. Quid est eim culpam flere: nisi humilitatem deo sue d̄otionis ostēdere? Et quid est post fletum praua agere: nisi superbas in eū quem rogauerat inimicitias exercere: iacobo attestāte qui ait. *Quicūq; voluerit amicus eē huius seculi: inimicus dei constituitur.* Admonēdi sunt qui admissa plangunt: nec tamen deserunt: vt sollicite considerent: quia plerunq; ita mali inutiliter compunguntur ad iusticiā:

sicut plerumque innoxie boni temptantur ad culpam. Sic quippe mira exigentibus meritis dispositionis: interne mensura ut et illi dum de bono aliquid agunt: quod tamen non perficiunt: superbe inter ipsa: que etiam plenissime perpetrant mala confidunt et isti dum de malo temptantur: cui nequaquam consentiunt: quo per infirmitatem titubant: eo gressus cordis ad iusticiam per humilitatem verius figant. Balaam quippe iustorum tabernacula respiciens ait. *Moriatur anima mea morte iustorum: et fiant nouissima mea horum similia.* Sed cum compunctionis tempus abcessit contra eorum vitam quorum se similem fieri etiam moriendo poposcerat prebuit. Et cum occasione de auaritia reperit: illico oblitus est quicquid sibi de innocentia optauit. Paulus quoque ait: video aliam legem in membris meis repugnante legi mentis mee: et captiuum me ducere in lege peccati que est in membris meis. Qui profecto iccirco temptatur: ut in bono robustius ex ipsa sue infirmitatis cognitione solidetur. Quid est ergo quod ille compungitur et tamen iusticie non appropinquat: iste temptatur: et tamen eum culpa non inquinat: nisi hoc quod aperte ostenditur: quia nec malos bona imperfecta adiuvant: nec bonos mala in consummata condemnant. At contra admonendi sunt qui admissa deserunt: nec tamen plangunt: ne iam relaxatas

estiment culpas: quas et si agendo non multiplicat: nullis tamen flectibus purgant. Nec enim scriptorum si a scriptioe cessauerit: quia alia non addidit: et illa que scripserat deleuit: nec que contumelias irrogat si solummodo tacuerit satisfecit: cum profecto necesse sit: ut verba premissa superbie: verbis subiuncte humilitatis impugnet. Nec debitor absolutus est: quod alia non multiplicat: nisi et illa que ligauerat soluat. Ita et cum deo delinquimus: nequaquam satisfecimus si ab iniquitate cessamus: nisi voluptates quoque quas dileximus e contrario lamentis appositis insequamur. Si enim in hac vita nulla operum culpa maculasset: nequaquam hic nobis de gentibus ipsa ad securitatem innocentie nostra sufficeret: quia illi icita animi multa pulsarent. Quia igitur mente securus est qui perpetratis iniquitatibus: ipse sibi testis est quod innocens non est. Neque enim deus nostris cruciatibus pascit: sed delictorum morbos mendicantis contrariis medet: ut qui voluptatibus delectati discessimus: fletibus amaricati redeamus: et qui per illicita defluendo cecidimus: et a licitis nosmet ipsos restringendo surgamus. Et cor quod in sana leticia effuderat salubris tristitia exurat. Et quod vulnerauerat elatio superbie: curet abiectio humilis vite. Hinc enim scriptum est. Dixi iniquis nolite inique agere: et delinquentibus: nolite exalta

re cornu. Cornu quippe delinquentes exaltant: si nequaquam se ad penitentiam ex cogitatione sue iniquitatis humiliant. Hinc rursum dicitur. Cor contritum et humiliatum deus non spernit. Quisquis enim peccata plangit nec tamen deserit cor quidem conterit: sed humiliare contempnit. Quisquis vero peccata iam deserit: nec tamen plangit: iam quidem humiliat: sed tamen conterere cor recusat. Hinc paulus ait. Et hic quidem fuistis: sed abluti estis: sed sanctificati estis. Quia nimirum illos emendatio: vita sanctificat quos per penitentiam ablucens afflictio fletum mundat: hinc petrus cum quosdam terribos malorum suorum consideratione conspiceret: admonuit dicens. Penitentiam agite et baptizetur unusquisque vestrum. Dicitur enim baptisma promissit penitentiae lamenta: ut per aqua sue afflictionis infunderent: et postmodum sacramento baptismatis lauantur. Quia igitur mente qui transactas culpas flere negligunt: viuunt securi de venia: quando ipse sumus pastor ecclesie huic: etiam sacramento ad dendam penitentiam credidit: quod peccata principaliter extinguit. Quod aliter admonendi sunt qui illicita que faciunt et laudant: atque aliter qui accusant praua: nec tamen deuitant. Cap. lv.

Aliter admonendi sunt qui illicita que faciunt etiam laudant atque aliter qui accusant praua: nec

tamen deuitant. Admonendi sunt qui illicita que faciunt etiam laudant ut considerent quod plerumque plus ore: quam opere delinquant. Opere namque per semetipsos solos praua penetrat: ore autem per tot personas iniquitatem exhibent: quot audientium mentes iniqua laudantes docent. Admonendi sunt ergo ut si eradicare mala dissimulant: saltem seminare premeant. Admonendi sunt ut eis perditio praua sufficiat. Rursumque admonendi sunt ut si mali esse non metunt saltem timeant et erubescant videri quod sunt. Plerumque enim dum culpa absconditur effugatur: quod dum mens erubescit videri: quod tamen esse non metuit: erubescit quandoque esse quod fugit videri. Cum vero prauus quisque impudenter innotescit: quod liberior omne facinus perpetrat: eo etiam licitum putat. Et quod licitum suspicatur in hoc proculdubio multiplicius mergitur: unde scriptum est. Peccatum suum sicut sodoma predicauerunt nec absconderunt. Peccatum enim suum si sodoma absconderet: adhuc sub timore peccaret. Sed funditus frena timoris amiserat: que ad culpas nec tenebras requirebat unde scriptum est. Clamor sodomorum et gomorreorum multiplicatus est. Peccatum quippe in voce est: culpa in actione. Peccatum vero est cum clamore est: culpa cum libertate. At contra admonendi sunt qui accusant praua nec tamen deuitant: ut pro-

uide prouideant: qd in districto dei iudicio pro sua excusatione dicturi sunt: qui de reatu suorum criminum: et semetipsis iudicibus non excusant. Ibi itaque qd aliud quam precones sui sunt: voces pro culpa proferunt et semetipsos opibus reos trahunt. Admonendi sunt ut videant quia de occulta iam retributione iudicij est qd eorum mens: malum quod perpetrat illuminatur ut videat. sed non conatur ut vincat: ut quod melius videt: eo deterius pereat: quia intelligentie lumen percipit: et actionis prave tenebras non relinquit. Nam cum acceptam in adiutorium scientiam negligunt: hanc pro se in testimonium vertunt: et de lumine intelligentie auget supplicia: quod profecto accipiant ut possent delere peccata. Quorum nimirum nequitia cum malum agit quod diiudicat: venturum iam iudicium hic degustat: ut cum eternis supplicijs seruat obnoxia: suo hic iterum examine non sit absoluta: tanto quod illic grauiora tormeta percipiat: quanto hic malum non deserit etiam quod ipsa condemat. Hic enim veritas dicit. Seruus sciens voluntatem domini sui et non faciens: plagis multis vapulabit. Hinc psalmista ait. Descendant in infernum viuentes: viui quippe que circa illos aguntur sciunt et sentiunt. Mortui autem sentire nihil possunt. Mortui enim in infernum descenderent: si mala nesciendo perpetrarent. Cum vero sciunt mala et faciunt: ad iniquitatis infernum miseri

viuentes sentientesque descendunt.

Qualiter admonendi sunt qui repentina concupiscentia superantur: atque aliter qui culpa ex consilio ligantur. Capitulum. lvi.

Liter admonendi sunt qui repentina concupiscentia superantur: atque aliter qui culpa ex consilio ligantur. Admonendi sunt quos repentina concupiscentia superat: ut in bello vite presentis quotidie sepositos intendant: et cor quod prouidere vulnera non potest scuto solliciti timoris tegat: ut occulta insidiantis hostis iacula perhorrescat: in tunc caliginoso certamine intentione continua intra mentis castra se muniat. Nam si a circumspectiois sollicitudine cor destituit: vulneribus aperitur. Quia hostis callidus tanto liberius corpus percutit: quanto nudum a prouidentia torica deprehendit. Admonendi sunt qui repentina concupiscentia superantur: ut curare terrena nimis desuescant: quia intentionem suam duobus rebus transitorijs immoderatus implicat: quibus culparum iaculis transfigantur ignorant. unde et per salomonem vox percussis et dormientis exprimitur quod ait: verberauerunt me sed non dolui. Traxerunt me et ego non sensi. Quando euigilabo et rursum uina reperia? Mens quippe a cura sue sollicitudinis dormiens verberatur et non dolet: quia sicut imminetia mala non prospicit: sic nec quod perpetraverit agnoscit. Tra

Tertia pars pastoralis

bitur et nequaquam sentit: quia per illi-
citas vitiorum ducitur: nec tamen ad
custodiam sui suscitatur. Que qui-
dem euigilare optat: ut rursus vna
reperiat: quia quis somno torpo-
ris a sui custodia prematur: vigila-
re tamen ad curas seculi nititur: ut se-
per voluptatibus ebrietur. Et cum
ad illud dormiat: in quo solerter vigi-
lare debuerat: ad illud vigilare ap-
petit: ad quod laudabiliter dormi-
re potuisset. Hinc superius scriptum
est. Et eris quasi dormiens in me-
dio mari: et quasi sopitus guberna-
tor amisso clauo. In medio enim
mari dormit: qui in huius mundi te-
ptationibus positus prouidere mo-
tus irruentium vitiorum quasi im-
minentes undarum cumulos negligit:
quasi gubernator clauum amittit:
quando mens ad regendam nauem
corporis: studium sollicitudinis per-
didit. Clauum quippe in mari perde-
re: est intentionem prouidam iter per-
cellas huius seculi non tenere. Si
enim clauum gubernator sollicite stri-
git: modo in fluctibus ex aduerso
nauez dirigit: modo undas calcit:
modo alia prouidens declinat: mo-
do ventorum impetus per obliquum
fundit. Ita mens cum vigilanter: ani-
mam regit: modo alia superans cal-
cat: modo alia prouidens declinat
ut et presentia laborando subijci-
at: et contra futura certamina pro-
spiciendo conualescat: hinc de forti-
bus superne patrie bellatoribus di-

cit uniuscuiusque ensis super femur
suum propter timores nocturnos.
Esis enim super femur ponitur: quoniam
acumine sancte predicationis pra-
ua suggestio carnis edomat. Per
noctem vero cecitas nostre infirmi-
tatis exprimitur: quia quicquid ad-
uersitatis in nocte imminet non vide-
tur: uniuscuiusque ensis super femur
suum propter timores nocturnos po-
nitur: quia videlicet sancti viri dum ea que
non vident metuunt: ad intentiones
certaminis parati semper assistunt:
hinc rursus sponse dei. Nasus tuus
sicut turris que est in libano. Rem-
nanque quam oculis non videmus: ple-
rumque odore presentimus. Per nasum
quoque odoris fetoresque discernimus.
Quid enim per nasum ecclesie: nisi
sanctorum prouida discretio designa-
tur? Qui etiam turri que in libano
est similis dicitur: quia discreta eorum
prouidentia ita in alto sita est: ut te-
ptationum certamina et prius quam ve-
niant videat: et contra ea dum vene-
rint munita subsistat. Que enim fu-
tura prouident cum presentia fue-
rint minoris virtutis sunt: quod dum
contra ictum quisque paratior red-
ditur: hostis qui se inopinatus cre-
didit: eo ipso quo prouisus est enerua-
tur. At contra admonendi sunt
qui in culpa ex consilio ligantur: qui
tinus consideratione prouida per-
pendant: quia dum mala ex iudi-
cio faciunt: districtius contra se iu-
diciam accendunt: ut tanto eos om-

riora snia feriat: quanto illos in culpa artius vincula deliberationis ligant. Citius fortasse delicta abluerent: si in his sola precipitatione cecidissent. Nam tardius peccatum soluitur quod et per consilium solidatur. Nisi enim mens omnimodo eterna despiceret in culpam ex iudicio non periret. Hoc ergo a precipitatione lapsis: per consilium pereuntes: differunt: quod cum a statu iusticie peccado concidunt: plerumque simul et in laqueus damnationis cadunt. Hic est enim quod per prophetam dominus non tam precipitationum prava: quam delictorum studia reprehendit dicens. Ne forte egrediatur ut ignis indignatio mea et succedatur: et non sit qui extinguat propter maliciam studiorum vestrorum. Hinc iterum dominus dixit: visitabo super vos iuxta fructum studiorum vestrorum. Quia igitur a peccatis alijs differunt: peccata que per consilium perpetrantur: non tam prava facta dominus: quam studia prauitatis insequitur. In factis enim sepe infirmitate: sepe negligentia: in studijs vero maliciosa sepe intentione peccatur. Quo contra recte beati viri expressione per prophetam dicitur. Et in cathedra pestilentie non sedit. Cathedra quippe iudicis vel presidentis esse solet. In cathedra enim pestilentie sedere: est ex iudicio prava committere. In cathedra pestilentie sedere: est ex ratione ma-

la discernere: et tamen ex deliberatione perpetrare. Quasi in peruersi consilij sedet cathedra: qui tanta iniquitatis elatione attollit: ut implere malum etiam per consilia conetur: et sicut assistentibus turbis prelati sunt: qui cathedre honore fulciunt: ita delicta eorum qui precipitatione corruunt: exquisita per studium peccata transcendant. Admonendi sunt ergo ut hinc colligant quod in culpa per consilia se etiam ligant: quanta quandoque ultione feriendi sunt qui nunc pravorum non solum socij: sed principes sunt. Quod aliter admonendi sunt qui licet minima crebro tamen illicita faciunt: atque aliter qui se a paruis custodiunt: sed aliquando in grauib' demerguntur. Capitulum. lviij.

Liter admonendi sunt qui licet minima crebro tamen illicita faciunt: atque aliter qui se a paruis custodiunt: sed aliquando in grauib' demerguntur. Admonendi sunt qui quis in minimis: tamen frequenter excedunt: ut nequaquam considerent quia sed quanta committunt: scilicet non sua si despiciunt timere cum presant: debet formidare cum numerant. Altos quippe gurgites fluminum parue sed innumere replent gutte pluuia. Et hoc agit sentina latenter cresces: quod patenter procella seuiens: Et minuta sunt que erumpunt in membris per scabiem vulnera: sed cum multitudo eorum innumeraliter occupat: sic vitam corporis sicut vnus graue ictus pectori.

Tertia pars pastoralis.

vulnus necat. Hinc videlicet scriptum est. Qui modica spiritus paulatim decidit. Qui enim minima peccata flere ac deuitare negligit: a statu iustitie non quod est repetere sed perit totum cadit. Admonendi sunt qui in minimis frequenter cadunt: ut sollicite considerent quod nonnumquam in parua deterius quam in maiori culpa peccatur. Maior enim quo citius quia sit culpa agnoscitur eo etiam celerius emendat. Minor vero dum quasi nulla creditur: eo perius quo et securius in usu retinetur unde fit plerumque ut mens assueta malis leuibus nec graua perhorrescat atque ad quandam auctoritatem nequie per culpas nutrita perueniat: tanto in maioribus contentat pertimescere: quanto in minimis didicit non timendo peccare. Et contra admonendi sunt qui se a paruis custodiunt: sed aliquando in grauibz demergunt ut sollicite seipos deprehendant: quia dum cor eorum de custoditis minimis extollitur: ad perpetranda grauiora ipso elationis sue baratro deuorat: et dum foris sibi parua subiiciunt: sed per inanez gloria intus itumescunt: languore superbie intrinsecus vitam metes et foris per maiora prosternunt. Admonendi sunt ergo qui se a paruis custodiunt: sed aliquando in grauibz demergunt: ne ubi se stare extrinsecus estimant: ibi intrinsecus cadant: et iuxta districti iudicis retributionem: elatio minoris iusticie fiat via ad foueam grauioris culpe. Qui

enim vane elati minimi boni custodiam suis viribus tribuunt: iuste derelicti culpis maioribus obruuntur: et cadendo discunt non fuisse proprium quod steterunt: ut mala inmensa cor reprimant: quod bona minima exaltant. Admonendi sunt ut considerent quod in culpis grauibz alto reatu se obligant: et tamen plerumque in paruis que custodiunt deterius peccant: quod et in illis iniqua faciunt: et per ista se hominibus que iniqui sunt tegunt: unde fit ut cum maiora mala perpetrant coram deo iniquitatis sint aperte: et cum parua bona custodiant coram hominibus simulate scitatis. Hic est enim quod phariseis dicit. Liquantes culicem: camelum autem glutientes. Ac si apte diceretur. Minima mala discernitis: maiora tolleratis et deuoratis. Hic est enim quod rursum ore veritatis increpatur cum audiunt. Decimatis metram et anetum et cimini: et que grauiora sunt legis relinquitis: iudicium: misericordiam et fidem. Necque enim negligenter audiendum est: quod cum decimari minima diceret: extrema quidem de oleribus maluit: sed tamen bene oleria memorare: ut profecto ostenderet quia simulatores cum parua custodiunt: odorem de se ostendere sancte operationis querunt: et quous maxima implere pretermittant: ea tamen minima obseruant: que humano iudicio longe lateque redoleant. Qualiter admonendi sunt qui bona non inchoant: atque aliter qui inchoata

minime consumant. Ca. lviij
 Liter admonēdi sunt qui bo
 na nō inchoant: atq; aliter q̄ icho
 ata minime consumant. Qui enim
 bona nō inchoant: non sūt eis pri
 us edificanda q̄ salubriter diligent
 sed destruenda ea ī quibus semet
 ipsos nequit versant. Neq; enim
 sequūtur q̄ inexperta audiunt nisi
 p̄us q̄ p̄nicioſa sint ea q̄ sibi sunt ex
 perta deprehendant: qz nec leuari
 appetit: qui 7 hoc ipsum qd̄ cecidit
 nescit 7 q̄ dolorē vulneris nō sentit
 salutis remedia nō requirit. Prius
 ergo ostendenda sunt q̄ sint vana
 q̄ diligunt: 7 tunc demum vigilāter
 intīmāda q̄ sint vtilia q̄ p̄termittūt
 Prius videant fugienda q̄ amant:
 7 sine difficultate postmodū cogno
 scant amanda esse q̄ fugiunt. Meli
 us enim inexperta recipiunt: si de
 expertis quicquid disputatiōis au
 diunt veraciter recognoscūt. Tunc
 ergo pleno voto discunt bona vere
 querere: cum certo iudicio deprehē
 derint falsa se vacue tenuisse. Audi
 ant ergo q̄ bona presētia 7 a dilecta
 tione citius trāsitura sint: 7 tamen
 eorum causa ad vltionem sine trāsī
 tu permāsuras: qz 7 nunc qd̄ libet iui
 tis subtrahitur 7 tunc qd̄ dolet inui
 tis in supplitium reseruat. Itaq;
 eisdem rebus terreāt: vt dum p̄cus
 sa mens alta ruine sue damna cōspi
 cit: sese in p̄cep̄s venisse deprehen
 dat: gressum post tergum reuocet:

7 p̄timeſcens q̄ amauerat: discat di
 ligere que contemnebat. Hinc est
 enim q̄ hieremie misso ab p̄redica
 tionē dī. Ecce constitui te hodie su
 per gētes 7 regna: vt euellas 7 de
 struas: 7 dispdas: 7 dissipēs: 7 e
 difices: 7 plantes. Quia nisi prius
 peruersa destrueret: edificare vtili
 ter recta non posset: nisi ab audito
 rum suorum cordibus spinas vani
 amoris euelleret: nimirum frustra
 in eis sancte p̄dicationis v̄ba plā
 taret. Hic est q̄ petr^{us} p̄ri^{us} euertit vt
 postmodū construat: cū nequaq̄
 iudeos monebat quid iā facerent:
 sed de his que fecerant increpabat
 dicens. Jesum naçarenū virum
 approbatū a deo ī vobis virtutib^{us}
 7 p̄digijs 7 signis: que deus p̄ illū
 fecit ī medio vestri sc̄curvos sc̄cis:
 hunc deſinito consilio 7 p̄sciētia
 dei traditū p̄ manus iniquorum af
 fligentes interemistis: que 7 deus
 suscitauit solutis doloribus iferni.
 Ut videlz crudelitatis sue cogitai
 one destructi: edificationē sancte p̄
 dicationis quāto anxie quererēt: tā
 to vtiliter audirent. Unde 7 ilico
 responderunt. Quid ergo faciem^{us}
 viri fratres. Quibus mox dicitur.
 Agite penitētiā 7 baptizetur vnus
 quisq; vestrum. Que edificationis
 verba p̄fecto cōtemnerēt nisi p̄ri^{us}
 salubriter ruina 7 sue destructionis
 inuenissent. Hinc est q̄ saulus cum
 super eum lux diuina celitus emissā

Tertia pars pastoralis

resplenduit: nō iam quid recte dberet facere: s; quid prave feciss; audiuit. Nam cum pstratus req̄reret dicens: q̄s es de? protinus respōdetur. Ego sum Iesus naçaren? que tu persequeris. Et cum repēte subiungeret: domine quid me vis facere? ilico adiungit. Surge et ingrederere ciuitatem: et ibi tibi dicet q̄d te oporteat facere. Ecce domin? de celo loquens psecutoris sui scā corripiciens: nectamē ilico que eēt faciēda monstrauit. Ecce elationis ei? fabrica iaz tota corruerat: et post ruinam suam humilis edificari req̄rebat. Et cum superbia destruitur: edificationis tamē verba retinent: videlic; vt persecutor immanis diu destructus iaceret: et tanto post in bonis solidius surgeret: quāto prius funditus euersus a p̄stio errore cecidiss;. Qui ergo adhuc nulla bona agere ceperūt: a rigiditate antea sue prauitatis correptionis manueuertendi sunt: vt ad statū postmodum recte operationis erigant. Quia et iccirco altum silue lignum succidimus: vt hoc in edificij tegmine subleuemus. S; tamē nō repente in fabrica ponit: vt nimirum p̄t? eius vitiosa viriditas exsiccet. Cuius quo plus in infimis humor excoquit: eo ad summa solidi? leuatur. At contra admonēdi sunt q̄ inchoata bona mime consumant: vt caute considerēt: quia dum p̄po

sita non perficiunt etiā que fuerāt cepta cōuellunt. Si enī qd̄ videt̄ gerendum sollicita itētione nō crescit: et quod fuerat bñ gestum d̄rescit. In hoc quippe mūdo humana anima quasi more nauis cōtra ictū fluminis cōscendentis: vno in loco nequaquā stare permittit: q; ad ima relabit: nisi ad summa conet. Si enim inchoata bona fortis operātis man? ad perfectionem nō subleuat ipsa operādi remissio: q̄ hoc quod operatum ē pugnat. Hinc est enim q̄ per salomonez d̄r. Qui mollis et dissolutus est in opere suo: frater ē sua opera dissipantis. Quia videlic; qui cepta bona districte non exequit̄ dissolutione negligētie manu d̄struentis mutatur. Hinc sardis ecclesie dicit. Esto vigilans et confirma cetera que moritura erāt: nō enim in uēio operatua plena corā dō meo. Quia igit̄ plena coram deo ei? opera iuenta nō fuerant: moritura reliqua etiam que erant gesta predicabat. Si enī qd̄ mortuum in nobis est ad vitam non accēditur: hoc et̄ aextinguitur: qd̄ quasi adhuc viuū tenet. Admonēdi sūt vt p̄pēdat q̄ tollerabili? eē potuiss; rectam viam nō arripe: q̄ arrepta post tergū redire. Nisi. n. retro respicerēt: erga ceptū studium nullo torpore lāguerent. Audiant ergo quod scriptum est. Melius erat eis nō cognoscere viam iusticie: q̄ post cognitionem

verti retro suz. Audiant quod scri-
ptum est: vtinam frigidus ees aut
calidus. Sed quia tepidus es inci-
piam te euomere ex ore meo. Cali-
dus quippe est: qui bona studia et ar-
ripit et consumat. Frigidus vero est
qui summa nec ichoat. Et sicut a
frigore per teporem transitur ad calo-
rem: ita a calore per teporem redit
ad frigus. Quisquis ergo amissio in
fidelitatis frigore vivit: sed nequaquam
tepoze superato excrecit vt ferueat
pauldubio calore temperato: duz
noxio in tepore dmozat agit vt fri-
gescat. Sed sicut ante teporem fri-
gus sub spe est: ita post frigus tepor
in desperatoe. Qui. n. in pctis est con-
uersionis fiducia: non amittit. Qui
vero post conuersionem tepuit: et spe
que esse potuit de pctore subtraxit.
Aut calidus quisque esse aut frigidus
querit: ne tepidus euomat: vt vi-
delicet aut necdum conuersus adhuc
de se conuersionis spe prebeat: aut
iam conuersus in virtutibus iarde-
scat: ne euomat tepidus: qui a ca-
lore quem proposuit: tepore ad no-
xium frigus redit. Qualiter ad-
monendi sunt qui mala occulte agunt
atque aliter qui bona que faciunt ab-
scondunt: et tamen quibusdam factis
publice de se mala opinari permit-
tunt. Capitulum. lix.

Liter admonendi sunt qui ma-
la occulte agunt: et bona pu-
blice: atque aliter qui bona que faci-

unt abscondunt: et tamen quibusdam fa-
ctis publice de se mala opinari per-
mittunt. Admonendi sunt enim qui ma-
la occulte agunt et bona publice: vt
present humana iudicia quanta velo-
citate euolat: diuina autem quanta imo-
bilitate perdurat. Admonendi sunt
enim vt in fine rerum: mentis oculos si-
gant: quia humane laudis attestatio
preterit: et superna sententia que et abscon-
dita penetrat ad retributionem ppe-
tuam conualescit. Dum igitur occul-
ta sua mala diuinis iudiciis: recta
autem sua humanis oculis antepo-
nunt: et sine teste est bonus quod publi-
ce faciunt: et non sine eterno teste est
quod latenter deliquit. Culpas
itaque suas occultando hominibus
virtutesque padendo et vnde puniri
debeat abscondendo detegunt: et vnde
remunerari poterant detegentes
abscondunt. Quos recte sepulchra
dealbata speciosa exterius: sed mor-
tuorum ossibus plena veritas vocat:
quia vitiorum mala intus coregunt: huma-
nis vero oculis quorundam demonstra-
tione operum de solo foris iusticie colo-
re blandiunt. Admonendi itaque sunt
ne que agunt recta despiciant: sed ea me-
riti melioris credant: valde namque
male bona sua diiudicant: qui ad
eorum mercedem sufficere huma-
nos fauores putant. Cum enim
pro recto opere: laus transitoria
queritur: eterna retributione res
digna vili precio vendatur. De quo

Tertia pars pastoralis.

videtis percepto precio veritas dicit
Amen dico vobis receperunt mer-
cedem suam. Admonēdi sunt vt cō-
siderent qz dum se in occultis exhibent:
sed tamē exempla de se publice
in bonis operibus prebēt: ostē-
dunt: sequēda que fugiunt: clamāt
amāda que oderāt: viuūt postreō
alijs: z sibi moriuntur. Admonēdi
sunt qui bona occulte faciunt: z ta-
men quibusdam factis publice d se
mala opinari permittūt: ne cum se
metipsos actionis recte virtute vi-
uificant: in se alios per exemplum
proue estimationis occidant: ne mi-
nus q̄ se proximos diligant: z cum
ipsi salubrē potū vini sorbeāt: itētis
in sui consideratione mentib⁹ pesti-
ferū venēi poculū fūdāt. Ibi nimirū
i vno primoꝝ vitā min⁹ adiuuāt
in altero multū grauāt: duz studēt
z recta occulte agere: z quibusdam
scis ad exemplum de se praua semi-
nare. Quisquis enim laudis concu-
piscenciam calcare iam sufficit: edi-
ficationis fraudem perpetrat: si bo-
na que agit occultat: z quasi iacta-
to semine radices germinandi sub-
trahit: qui opus qd̄ imitandū ē nō
ostendit. Ibi nāqz in euangelio ve-
ritas dicit: videant opera vestra bo-
na: z glorificent p̄m vestrum q̄ in
celis est: vbi illa quoqz snia premit-
tit: que longe aliud precepisse vide-
tur dicens. Attendite ne iusticiā ve-
stram faciatis corāz hominibus vt

videamini ab eis. Quid ē ergo. Qd̄
opus nostrum ē ita faciēduz est ne
videatur: z tamen vt debeat videri
precipitur: nisi q̄ ea q̄ agimus z oc-
cultanda sunt ne ip̄i laudemur: z ta-
men ostēdenda sunt: vt laudes eter-
ni p̄is augeamus. Naz cum nos
iusticiam nostram corāz hominibus
facere prohiberet: ilico adiun-
xit: vt videamini ab eis. Et cuz rur-
sus videnda ab hominibus bona
opera nostra preciperet: prius sub-
didit: vt glorificent p̄m vestrum
qui i celis est. Qualiter igitur vidē-
da eēt vel qualiter nō videnda: ex
sniarum fine mōstrauit: quatinus
operantis mens opus suum z pro-
pter se videri non quereret: z tamē
hoc propter celestis p̄is gloriā nō
celaret: vnde fit plerūqz vt bonum
opus ē in occulto sit cum sit publi-
ce. Et rursus i publico cum agit i
occulto. Qui n. i publico bono ope-
re nō suam sed superni patris glo-
riā q̄rit: qd̄ fecit abscondit: qz illū so-
lum testem habuit cui placere cura-
uit. Et qui i secreto suo bono opere
deprehendi ac laudari cupiscit: z
null⁹ fortasse vidit quod exhibuit:
z tū hoc corāz hoib⁹ facit: qz tot te-
stes secū i ope bono duxit quot hu-
manas laudes i corde req̄ fuit. Cū
vero praua estimatio inquātum si-
ne pctō valet ab intuentium mente
nō tergit: cūctis mala credentib⁹
per exēplum culpa propinatur: vñ

de 2 plerūq; contingit: vt qui de se negligēter mala opinari permittūt per semetipsos quide; null. iniqua faciāt: s; tamē per eos qui se imitati fuerint multiplicius delinquātur. Hinc est q; paulus imūda quedā sine pollutione comedentibus: sed ī perfectis temptationis scādalum sua hac comestione mouētibus: dicit: videte ne forte hec vestra leticia offendiculum fiat infirmis. Et rursum. Et peribit infirmus in tua conscientia frater: propter quem xp̄s mortuus est. Sic autem peccantes in fratres 7 percutientes cōscientiam eorum infirmam in xp̄s peccatis. Hinc cum moyses diceret nō maledices surdo protinus adiunxit. Neccoram ceco pones offendiculum. Surdo quippe maledicere est absentī ac nō audiētī derogare. Coram ceco vero offendiculum ponere: est discretam q̄des rem agere sed tamen ei qui lumen discretiōis non habet; scandali occasionem prebere. De exhortatiōe multis adhibenda: vt sic singulorū virtutes adiuuet quatinus per hanc contraria virtutib; nō excrecant. Cap. lx.

Et sunt que presul animarū in predicationis diuersitate custodiat: vt sollicitus congrua singulorum vulneribus medicamina opponat. Sed cum magni sit studij vt exhortandis singulis feruatur ad singula: cum laboriosum sit

vnūquēq; d. pprijs sub dispensatione debite considerationis instruere: longe laboriosius est tamē auditores innumeros: ac diuersis passionibus laborantes: vno eodēq; tempore voce vnus 7 cōmunis exhortatiōis admonere. Ibi quippe vox tanta arte tempanda est: vt cum diuersa sint auditorum vitia: 7 singulis inueniatur congrua: 7 tamen si bumetipsi non sit diuersa: vt inter passiones medias vno quidem ductu transeat: sed more bicipitis gladii tumores carnalium cogitōū ex diuerso latere incidat: quatinus sic superbis predicetur humilitas: vt tamen timidis non augeatur metus. Sic timidis infundat auctoritas: vt tamē superbis nō crescat effrenatio. Sic ociosis ac torpētibus predicetur sollicitudo boni operis vt tamen inquietis non augeatur imoderate licentia actionis. Sic inquietis ponatur modus: vt tamen ociosis non fiat torpor securus. Sic ab impatientibus extinguat ira: vt tamen remissis ac lenibus non crescat negligētia. Sic lenes accēdantur ad celum: vt tñ iracūdis nō addat incēdiū. Sic tenacib; infundatur largiēdi largitas: vt tñ pdicis effusiōis frena nō relaxē. Sic pdicis pdicet pietas: vt tñ tenacibus peritura rex custodia nō augeatur. Sic p̄tinētibus laudetur cōiugū: vt tñ iā p̄tinētes nō reuocē

ad luxum. Sic p̄tinentibus laudet
virginitas coeporis: vt tamē i con
fugio positis nō fiat despecta secū
ditas carnis. Sic p̄dicāda sunt bo
na: ne ex latere iuuēt z mala. Sic
laudāda sūt bona sūma: ne despici
ant vltima. Sic nutrienda sunt vl
tima: ne dum credunt sufficere: ne
quaq̄ tēdat ad sūma. De exhor
tatōe que vni adhibēda ē p̄rijs pas
sionibus laborāti. *Ca. lxi.*

L grauis quidez predicator
ri labor ē in cōi z predicationis
voce ad occultos singulorū mo
tus: cāsque vigilare z palestrarum
more in diuersilateris arte se verte
re: multo tamē acriori labore fatiga
tur: quādo vni z p̄trarijs vitijs ser
uiēti predicare cōpellitur. Plerūqz
enim quis lete nimis complexiōis
existit: s; tamē eū repente aborta tri
sticia immaniter deprimit. Eurādus
itaqz est predicatori quatin⁹ sic ter
gat tristicia q̄ venit ex tēpore: vt nō
augeat leticia q̄ suppetit ex cōple
xione: z sic frenetur tristicia que ex
complexione ē: vt tamē non crescat
tristicia q̄ vēit ex tpe. Ille grauaf
vsu imoderate p̄cipitatōis: z aliqñ
tamē ab eo qđ festie agēdū ē: cum
vis p̄pedit subito nate formidinis.
Ille grauaf vsu imoderate formidi
nis: z aliqñ tamē i eo qđ appetit te
meritate ipellit p̄cipitatōis. sic ita
qz i isto rep̄imat subito aborta for
mido: vt tamen nō crescat enutrita

diu p̄cipitatio. Sic in illo reprima
tur rep̄te aborta p̄cipitatio: vt ta
mē nō p̄ualecat ipressa ex comple
xione formido. Quid mirū si mētū
um medici ista custodiūt: dū tāta di
cretiōis arte se tēpāt q̄ nō corda s;
corpa medēt? Plerūqz. n. d̄bile cor
pus opp̄mit lāguoz imanis: cui lā
guoz. s. obuiari adiutorijs fortib⁹ d̄z
s; corp⁹ debile adiutorij forte nō su
stinet. Studet igit q̄ medet: qua
tin⁹ sic superistentē morbū subtra
bat: vt nequaq̄ supposita corporis
debilitas crescat: ne fortasse lāguoz
cum vita deficiat. Tāta ergo adiu
torij discretō cōponit: vt vno eo
dēqz tpe: z lāguoz obuiet z d̄bilita
ti: si ergo medicina corporis indiui
se adhibita: seruire d̄sibiliter p̄t:
tunc enim vere medicina ē: quādo sic
p̄ eā vitio superistenti succurrit: vt
ēt supposite cōplexiōi seruiat: cur
medicia mētis vna eadēqz p̄dica
tōe apposita: mox morbis ordine
diuerso obuiare nō valeat: q̄ tanto
subtilior agit: quāto de inuisibilib⁹
tractat? Quādo aliquādo leuioza vi
tia relinquēda sūt: vt grauiora sub
trahant. *Capitulū. lxiij.*

Ed qz plerūqz dū duoz vi
tiorum lāguoz irruit: hoc le
uius illud grauius fortasse p̄mit: ei
nimiz vitio recti⁹ sub celeritate sub
uenit: p̄ qđ festine ad iterūm ten
ditur. Et si hoc a vicina morte re
stringi non potest: nisi illud etiā qđ

existit prius crescat: tolerandum predicatori est: ut per exhortationes suam artificioso moderantia unum patiatur crescere: quatinus possit aliud a vicina morte retinere quod cum agit non morbum exaggerat: sed vulnerati cui medicamentum adhibeat vitam suam: ut exquirende salutem congruum tempus inueniat. Sepe enim quis a ciborum ingluvie se minime temperat: iam iamque pene superantis luxurie stimulis permittit a huius pugne metu territus: dum se per abstinentiam restringere nititur: inanis glorie temptatone fatigatur: in quo nimirum unum vitium nullatenus extinguit: nisi aliud nutriat. Que igitur pestis ardentius insequenda est: nisi que periculosius premitur. Tolerandum quippe est ut per virtutem abstinentie interitum arrogantiam contra viventem crescat: ne cum per ingluviem funditur luxuria a vita extinguat. Hinc est quod paulus cum infirmum auditorem suum perpederet: aut prava adhuc velle agere aut de actione recta humane laudis retributione gaudere ait: vis non timere potestatem: fac bonum et habebis laudem ex illa. Neque enim ideo bona agenda sunt: ut potestas huius mundi nulla timeatur: aut per hoc gloria transitorie laudis sumatur. Sed cum infirmam mentem ad tantum robur ascendere non posse pensaret ut et pravitatem simul vitaret et laudem predicatores egregius ei admonendo aliquid obtulit: et aliquid tulit. Con-

cedendo enim leuita subtraxit acriter: ut quia ad deserenda cuncta simul non assurgeret: dum in quodam suo iudicio animus familiariter relinquitur: a quodam suo sine dolore tolleretur. Quod infirmis mentibus: non debet omnino alta predicari. Ca. lxxij.

Sciendum vero est predicatori: ut auditoris sui animum ultra vires non trahat: ne ut ita dicam duris plusquam valet teditur chorda mentis rumpatur. Alta etenim queque debent multis audientibus contegi et vix paucis aperiri. Hinc namque per semetipsam veritas dicit. Quis putas est fidelis servus et prudens: quem constituit dominus super familiam suam ut det illis in tempore tritici mensuram. Per mensuras quippe tritici exprimitur modus verbi: ne cum angusto cordi incapabile aliquid tribuit: extra fundatur. Hinc paulus ait. Non potui vobis loqui quasi spiritualibus sed quasi carnalibus: tanquam paruulis in christo lac vobis potum dedi non escam. Hinc moyses a secreto dei exiens coruscantem coram populo faciem velat: quia nimirum turbis claritatis intime archana non indicat. Hinc per eum voce divina precipitur: ut is qui cisternam foderit: si operire neglexerit: corruentis in eam bouis vel asini precium reddat. Quia ad alta scientie fluentia perueniens cum hec apud bruta audientium corda

Quarta pars pastoralis

non cōtegit pene reus adiicitur: si per verba eius in scādalu sine mūda seu mēs immūda capiatur. Hic ad beatum iacobum dicitur. Quis dedit gallo intelligētiā. Predicator etenim sanctus: dū caliginoso hoc clamat i tempore: quasi gallus cantat cum dicit. Hora est iam nos de somno surgere. Et rursus. *Enigilate iusti z nolite peccare.* Gallus aut in profundioribus noctis horis alios edere cātus solet: cum vero matutinū iam tempus in proximo est: minutas ac tenues voces format: quia nimirum qui recte predicat obscuris ad hec cordibus aperta clamat: nūc d' occultis misterijs iudicat ut tunc subtiliora queq; de celestib' audiant cū luci veritatis appropinquāt. De ope predicatoris z voce. *Capitulum. lxxiiij.*

Ec de voce galli diximus: s; inter hec ad ea que iam superius dixim' charitatis studio retorquamur: ut predicator quisq; plus actibus q̄ vocibus insonet: z bene viuendo vestigia sequacibus imprimat: priusq̄ loquendo quo gradiatur ostendat: quia z gallus iste quē pro exprimenda boni pdicatoris specie in locutione sua dominus assumit: cum iam edere cantus parat: prius alas excutit: z semetipsus feriens vigilantiorē reddit: quia nimirum necesse est: ut q̄ bona verba sancte predicationis monēt: pri'

studio bone actionis euigilēt: ne in semetipsis torpentes opere: alios excitēt voce. Prius se per sublimia facta excutiant: z tunc ad bene viuēdum alios sollicitos reddāt. Prius cogitationū alis semetipsos feriant et quicquid in se inutiliter torpet: sollicita inuestigatione reprehendāt: districta animaduersione corrigant z tunc demum aliorum vitā loquendo cōponant. Prius punire propria veris fletibus curent: et tunc que aliorum sunt puniēda denuncient: z anteq̄ verba exhortationis insonent: omne quod locuturi sunt opib' clamēt. *Explicit tertia pars huius opis. Incipit quarta pars: qualiter pactis rite omnibus predicator ad semetipsus redeat. Capitulum. lxxv.*

Ed quia sepe dū predicator modis congruentibus vbertiz fundit: apud semetipm de ostensione sui occulta leticia loquētis animus subleuatur: magna cura necesse est timoris laceratione se mordeat: ne qui aliorum vulnera medēdo ad salutem reuocat: ipse negligentia sue salutis intumescat: ne proximos iuuādo se deserat: ne alios erigens cadat. Nam quibusdā sepe magnitudo virtutis: occasio perditionis fuit: ut cū de confidentia virium inordinate securi essent: per negligentia iopiate morerētur: virtus nāq; dū vitijs remittit: quadam

delectatione ei⁹: sibi metipsum animum⁹
blandit. Fitque ut bene agens mens
metum sue circumspectionis abiciat:
atque in sui confidentia securam quie-
scat: cui iam torpenti seductor callidus
omne quod bene gessit enumerat:
eaque quasi preceteris prepollentem in
tumore cogitationis exaltat: unde agi-
tur ut ante iusti iudicis oculos: fo-
nea mentis sit memoria virtutis: qua
renuiscendo quod gessit: dum se apud
se erigit: apud humilitatis auctorem
cadit. Hinc namque superbiendi ante deum.
Quo pulchrior es descende. Ac si
aperte diceret. Quia ex virtutum
decore te eleuas: ipsa tua pulchritudi-
ne impelleris ut cadas. Hinc sub hie-
rusalem spe virtute superbiens aia
reprobat cum deo. Perfecta eras in
decore meo quem posueram super
te: dicit dominus: et habes fiducia
in pulchritudine tua fornicata es in
nomine tuo. Fiducia quippe ani-
ma sue pulchritudinis attolitur cum
de virtutum meritis leta apud se se-
curitate gloriatur. Sed per hanc eadem
fiduciam ad fornicationem ducitur
quia cum interceptam mentem cogi-
tationes sue decipiunt: hanc mali-
gni spiritus per innumera vitia sedu-
cendo corrumpunt. Notandum vero
quod dicitur. Fornicata es in nomine
tuo. Quia cum respectum superni
reitoris mens deserit: laudem pro-
tinus peruatam querit et sibi incipit ar-
rogare omne bonum: quod ut largito-
ris preconio seruiret accepit. Opinio

nis sue gloriam dilatare querit et satagit
ut mirabilis cunctis innotescat. In
suo ergo nomine fornicatur: quod lega-
lis thori connubium deserens: corru-
ptori spiritui in laudis appetitu sub-
sternitur. Hinc dauid ait. Tradi-
dit in captiuitatem virtutem eorum:
et pulchritudinem eorum in manus
inimici. In captiuitatem enim et vir-
tus et pulchritudo in manus inimici
tradit: cum decepte menti antiquus
hostis ex boni operis elatione domina-
tur. Que virtutis elatio quis ple-
ne non superat: utcumque tamen et electo-
rum animam sepe temptat. Sed cum
subleuatur destituitur: destitutus ad
formidinem reuocatur. Hinc enim da-
uid iterum dicit. Ego dixi in abun-
dantia mea non mouebo in eter-
num. Sed quia de confidentia vir-
tutis intumuit: paulo post quid per-
tulit adiunxit. Auertisti faciem tu-
am a me: et factus sum conturbatus.
Ac si aperte dicat. Fortem me iter
virtutes credidi: sed quate infirmi-
tatis sum derelictus agnouit. Hinc
rursum dicit. Iuravi et statui custo-
dire iudicia iusticie tue. Sed quia
eius virium non erat manere in cu-
stodia quam iurabat: debilitatem
suam protinus turbatus inuenit:
unde et ad precis opem repente se
contulit dicens. Humiliatus sum
usquequaque: domine viuifica me secundum
verbum tuum. Nonnunquam vero su-
perna moderatio prius quam per mu-
nera puebat: infirmitatis memoria

ad mentem reuocat: ne de acceptis
virtutibus intumescat. Unde et eze-
chiel propheta quoties ad templum
da celestia ducitur prius filius ho-
minis vocat. Ac si hunc dominus a-
perite admoneat dicens: Ne de his
que vides in elatione subleues cor:
cantis perpende quod es: ut cum summa
penetras: esse te hominem recogno-
scas: quatinus dum ultra te rape-
ris: ad temetipsum sollicitus infirmi-
tatis tue freno reuocaris. Unde ne-
cesse est ut cum virtutum nobis co-
pia blanditur: ad infirma sua ocu-
lus mentis redeat: seseque salubri-
ter deorsum premat: ne recta que e-
git: sed que agere neglexit aspiciat:
ut dum cor ex memoria ipsi miratis
atteritur: apud humilitatis auctorem
robustius in virtute solidetur. Quia
et plerumque omnipotens deus in-
circo rectorum mentes: quous ex ma-
gna parte perficiat: imperfectas ta-
men ex parua aliqua parte derelin-
quit: ut cum minus virtutibus ruti-
lant: imperfectionis sue tedio tabe-
scant: et nequaquam se de magnis eri-
gant: cum adhuc contra minima in-
nitentes laborent. Sed quia extre-
ma non valent vincere: de precipu-
is actibus non audeant superbire.

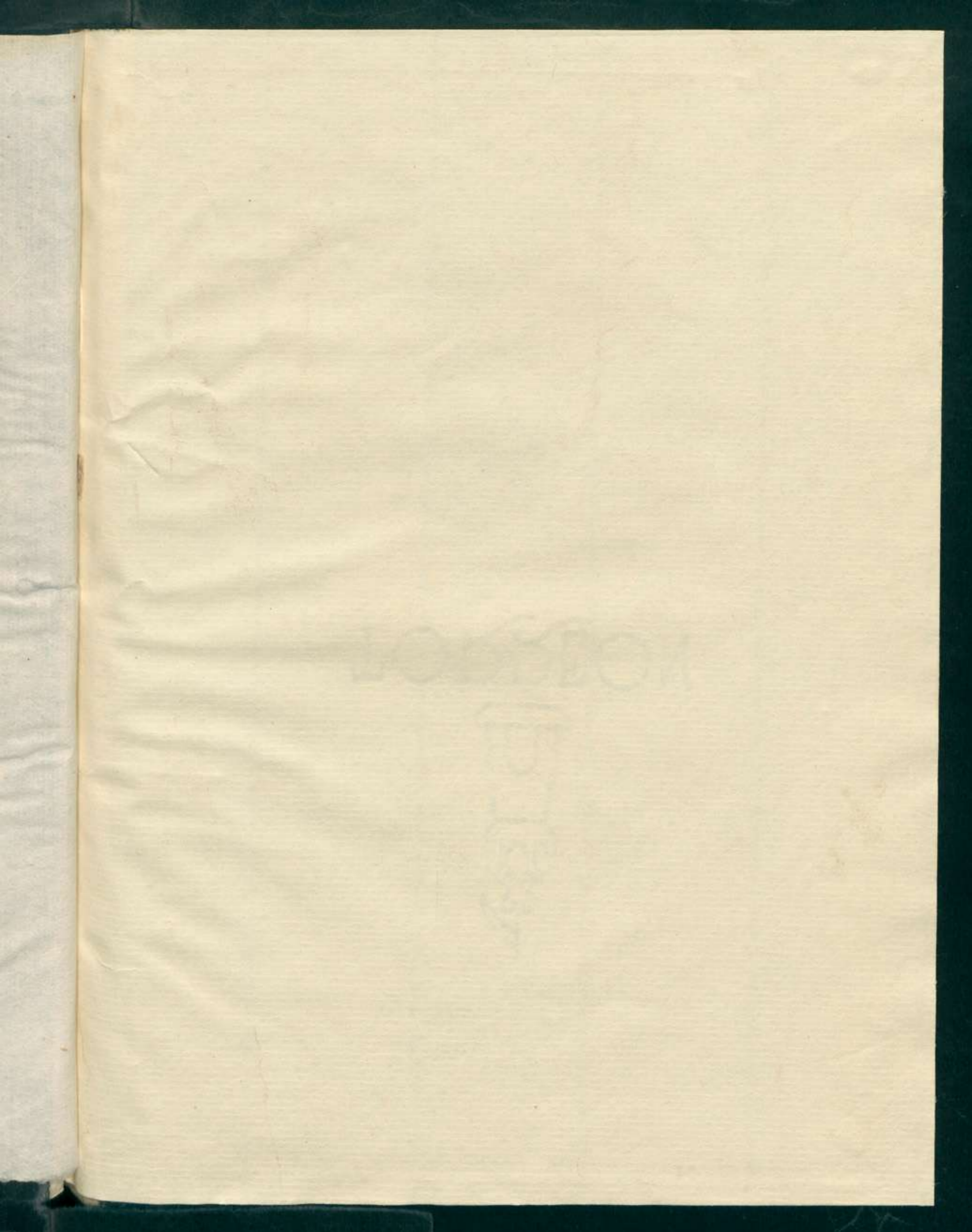
*Ece bone vir reprehensiois
mee necessitate compulsus dum
monstrare qualis debeat esse pastor
in uigilo: pulchrum depinxi hominem
pictor sedus. Aliosque ad perfectionis*

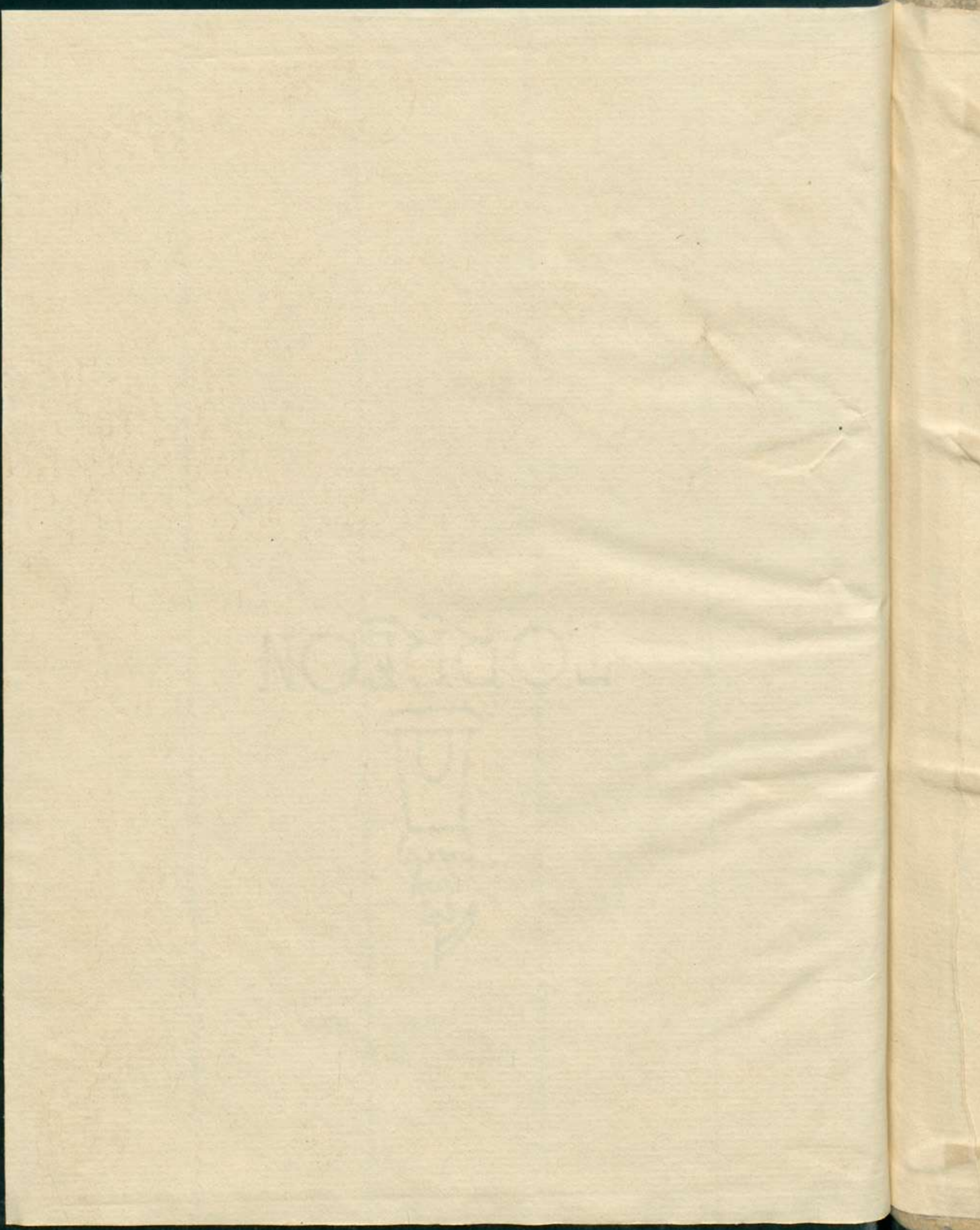
litus dirigo: qui adhuc in delicto-
rum fluctibus versor. Sed in huius
queso vite naufragio: orationis tue
me tabula sustine: ut que pondus
proprium deprimit: tui meritima-
nus leuet. Amen.

Ad laudem domini nostri Iesu christi
et omnium sanctorum et sanctarum:
Liber pastoralis sancti Gregorii pa-
pe: quem ad Joannem Rauenne
archiepiscopum conscripsit: et ma-
gnus Anastasius postea de latino
in grecum transtulit explicite feliciter.
Venetijs per Hieronymum de Da-
ganinis Brixiensem sollicitum et ad in-
star emendatissimi exemplaris impres-
sus. Anno domini millesimo qua-
dringentesimo nonagesimo secun-
do: Idibus decembris.

Sau.

DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Biblioteca de Catalunya

Reg. 478.562

Sig. 1411

May 253-8°

BIBLIOTECA DE CATALUNYA

1001961175

